2000

1233-ԱԿ
Z-92

ՀԱՄԱՌՕՏ

Գիրք Լուծեաց։

Շարադրեալ յառաջին ուղ-
ղափառ Լ·Է յԼ·Ճարգան
Վարդապետաց։

Տպագրեցեալ ՚ի Հայրա-
պետութեան Տն Յակոբայ
Սեպաղան Սթ·եկոսի տմ
Հայոց Լ·Է ՚Նախնեաց ...
ն ...ւ ... և Կոստանդնու-
պօլսոյ Տն Գրիգորի և
Յովհաննէսի Լ·Ճարգան
Վարդապետաց։

՚Ի Թուին Հայոց. ՌՃՀ։
՚Ի Ամսեան ամառայ. Է։
՚Ի Տպարանի Աստուածա-
տուրի դպրի որդւոյ Մարգ-
սի ...

Printed in Turkey
9259-5Z
1721 ...

* [illegible] ապաշխարհի [illegible] *

Ծանօթութ[illegible] ։

Ամենայն որ ինչ [illegible]
յայսպէս առաքելոյն է
եւ բնաւք ՚ի [illegible]
ին՝ համառօտ գովելովք են եւ բարձ-
մունք ըստ [illegible]։ Լու[illegible] [illegible] մն
[illegible] անդ՝ որք հանդէպ ոյս [illegible]
թուի ինձ [illegible] այ, [illegible] ունա-
կայս՝ զ հոգւոյն կալեալ զձեռա-
նէ, զորս ՚ի մի [illegible] յերկինս
մ[illegible]թուցեալ ՚ի ձեռն հրեշ-
տակացն՝ առաջի [illegible] յանդիման
ունելեաց։ Իսկ ցանկայն՝ գալն եւ
ոչ [illegible] թարգ [illegible] հա-
ճառս, որ ՚ի քո. [illegible] եւ յայտ [illegible]
է ՚ի կատարելում ։

* Որդ՝ պատճառ [illegible] յառաջե-
լոցս. զի [illegible] ըստ [illegible],
զ[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] զի
տուք զ[illegible] հոգւ եւ որ [illegible]-

թե.

բ

Printed in Turkey

* Սոր քաղէմիր գէլծօ նոշաղ։ *

Թէ։ Իսկ այլք ը̅ գործնականին,
զներքինն մարդ պայծառացու-
ցանեն՝ նորոգելով սրբութ̅ և մաք-
րութ̅ և այլովք առաքինութեք կ'ր
ծովք արդարութե. որպ̃ թէ նծա
ստուածս յօրինեցաւ։ * Ա. Է. Թէպ̃
այսպիսի այսպէս. նմա սակայն՝ սա
ստնօր առաջի կայ բանս՝ առա
ջել զմիայն բուռն հարկանել ՚ի
գործնականաց. զՏեսականէն
առեալ զարդութիւն՝ որ է երբեք թագ
և պսակ համանն բարեգործութեց։
* Որոյ լծակցեալ է մերոյ գրե
ցեալ ու դիր համառօտ, զնեմ որ ինչ
անձն արքինն է ՚ի մէջ՝ դի եւ րինա
յօրինել մեզ։ * Ձե՞ս զի՞նչ զայս
մանել քա. * Ս. Թէ ունեցիք սակ
համառօտս քանն զ համան մոնանիցս,
առաւագէն ՚ի յերկինս այսմիկ. փափեց
և անկինն ՚ի ծով, եղիցի ձեզ։

Նա և

* Առ բարեմիտ վերծանողսն ։ *

Նա՛ և ոչ երբեք վճարին սոյն զօ-
րեղ բռնութեան աղօթից՝ ի յափշտա-
կելս յայս զարքայութիւն երկնից·
քանզի * Ո՛չ ամ՝ զոր ինչ ասէ խոր-
հեցէք յաղօթս համառօտ, առ-
նուցուք։ * Նա՛ արդ՝ ահա արդա-
րև՝ սա է դուռն երկնից · քանզի
զի յորժամ առաջին աղաւթականն ի
Հերուն իւրոյ անբաւարարանութեան
ապաշխարս վճարեաց զկենաւն իւր·
Ե՛ որ խոստովանաց համբուն միայն, յար-
քայութեան ժամանակեցին պայծառ
և առաջին հարքն մեր ։

Նա՛ զի ոչ ասեմ զաղօթս · այլ
զանձինս՝ միաբանս առնէ ի մէ-
ջաց· և անդրդուելի պարիսպ ընդ-
դէմ անբաւարի բարութեան բանսար-
կուն խաչայ կառուցանէ։ Սա՛ յօժա-
ղորմեա։ Սա՛ վաւաս ծովու կարմիր պա-
տառեցա։ Սա՛ զպատերազմն երբ

 քումի

* Սո բարեխօսի վերջնաւորաց : *

փառք 'ի հիմանէ տառապալեցոյց :
Աստուած զամենայն զգողալայթ այլ-
նանէ : Աստուած ողորմածն 'ի վեր տա-
ճարին՝ զոտանելն մեր լսող հայրապա-
տեսաց ձայնի մեր ժողովրդեանն ընդ
իւրաքանչիւր հայցմանց նոցա :
* Ով աշխարհակալ է հզօր՝ Տէր դու եւ
ամենակալն պատուիրանաց զայց : Ով
առնն մեղէ իշխել անքին խաւարի :
Ով փառաց ամենազօրութիւն : Ով երկ-
նաւորաց ամենակալ խոր : Ով լուսե-
ղէն աշխարհաց : Ով տար արարածոց
կրից հոգեւոր ձգմանց իսկ եւ իսկ՝
յամէնէ շնորհօք տար լցեալ :
* Ծնող՝ մեր ոչ՝ 'ի ձեռն առո-
թեոց հանճարյայն մեր . եւ ետուն
մեզ զգիրս բարուցն մեր եւ անձեր
կեան ազօթից իւրեանցն ու թէ
զեղեցիկ իմն եւ անուանական բու-
րաստանն կա զմիլեաց հոգւոց մերոց

ե եւ առ

Յաղագս բարեձևութեան գեղեցկութեան :

և առ յայսպիսի եկեղեցւոյն , առ՚ի օ-
ժամանակն մեր առաւել ՚ի հոգևորակա-
նութիւնս , ԶՔ այնմ՝ ... յորժամ զօ-
րհնութեան աղօթից արտաքոյ յօ-
րինակութեան :

Որք և իմն երաստանութեան՝
գովեալ զգեղեցիկ սահմանս ՚ի բազ-
մաց այնմ մի աղօթից . որք էին ա-
րարչեալք յառաջին Աստուածոյ և
յուղղափառ մեծագործութեան եկե-
ղեցւոյ . զորս ՚ի դէմս արտաքոյ ա-
ստուածային . և զորս ՚ի խորհս մտ-
րտանց ... . և զորս ՚ի մեր Աստ-
ծոյն . և զայս յաւէտ ...
... մեր հաստատեալ ... ,
... աղօթից ձեռին . հա-
... և ...
... . և ... զայն ...
... , ՚ի յօժարութեան ...
...ց :

* Առ բոլորեսին զիրլծանօղսդ : *

* Մի որոյ՝ ընտանայարուք և ըզ
Ամ՝ ափրոյն ընդ այէլաու ըբ դե
րըա· և ընթերցմամբ Սուրբ գր
րոյս այսորիկ՝ փառաբանեսցուք
զփրկիչն հոգւոց մերոց· զի իւ
րաքանչիւր ոք ընդ դաւ
թի՝ աւելի արժանաս
ցուք զայս իւնչ :

* Որպէս զի քառաղը են Ներքին
իմ բանիք քո՝ փառս զմի զը ըերա
նոյ իմոյ :

Նորա Սուրբ Երրորդութեան զմի զնա
խառնաձայնութեամբ , պատիւ և երկր
պագութիւն և փառք յաւիտենից
յաւիտենականս Ամէն :

Սրբութեանց բանից դուք վերծանող·
Նայր աղօթից ձեզ մնիցէք :
Յաւերժաօրէն վերընդունող :
Տեղիք շնորհաց զ ըստանիցէք :

է

Յեկեղեցիս օրհնեցէք զԱծ. և
ԶՏր յաղբերացն Իսրայէլի:

Ը

Խրատ ժամանակագրութեանց. Աղօթից եւ
Օրհնութեանց հաստատութեանց եւ աստուածեղէնց
նորոգեանն. ՚ի Պօղոսէ առաքելոյս

Նախ պարտ է ամ՚ծասիրաց՝ ըս
տանալ հաւատս ուղիղ, որ
՚ի սբ գիրս գրեալ կայ սբ
հարցն. զի ամ՝ հոգեւոր բարեաց
հիմն զհաւատն ասէ յամ՝ ճշմարիտ
եւ ՚ի անօրէնութիւնքն, որում փրկե
ցաքն. եւ այսմ աղօթից հոգ առա
նալ. Սբ մեք պարտիմք զփափաք
խնդրոյդ ձեր ընկալ՝ զոր ՚ի սբ

Թ եւ ՚ի

և 'ի հոգեկիր արանց սահմանեալ
կայ: Ո է ամենորդէ իւնձ 'ի միջնո
ցին՝ բանն յօդեւ բայց զնուցինն
աստուածայոյք համառօտաբար Ա՛նո
թըն ընտրութեն պօղոս՝ հրամայէ
աղօթել առանց բարկութե̃ և երկ
մտութե̃. և թէ լեզուաւ կամ յա
ղօթս, և հոգիս անպտուղ լինի,
ոչ ինչ օգտակէ: Ա՛յ որոյ՝ զհինգ
բանս միտօք ընտրեցի. քան զբա
զում բանս լեզուօք: Եւ ա̃ տէրն
հրամայէ չլինել շատախօս յաղօ
թելն. և այս ոչ թէ զբազում
աղօթելն արգելու. քանզի և
ինքն զգիշերն 'ի գլուխ հանէր
յաղօթսն այ մէջ 'ի խորան: Եւ ա̃
դարձեալ թէ, յամ ժամ աղօթս
արարէք: Եւ մի վայրապարն և ըզ
մարմնաւորն. և զանցաւորս խն
դրեն արգելու՝ որ լեզուանէ
մեայն ատնց մտաց: Եւ ա̃ աղօթից

ուսուցանելն անհնար է. բայց
թէ ՚ի փորձոյ ուսցի ոք. և կարէ
աշխատութիւն պէտք են և արտաս-
ուաց, յառնուլն զշնորհս աղօ-
թից: Քանզի զի յերկուց է մարդս՝
ի մարմնոյ և ի հոգւոյ. պարտ է՝ զի յոր
ժամ աղօթել կամիցիս, մինչ առ
Ած վերբերեսցես. և զմարմինդ՝ մի՛
տացես թերև ի ծուլանալե մարմնոյ ու-
նելն: Որժամ աս անդ ՚ի յոտն
կայ, որ է մարմնոյն մասն, մար-
մինս աստ. և յորժամ նստիս անդ ըզ
ձեռն ամբառնայ, սա է մարմինն.
և երբ նմա խօսիս, նա և սա: Քանզի
զի է մարդոյն պարտ է զմարմինն շար-
ժել. և զամ ինչ որ մարմինն ու-
ռանց մարդոյն առնէ՝ շատախօսու-
թիւն է. և ընդ հա՛ն աղօթել: Քանզի
զի խոնարհանալն է Ած. և զխոնարհեալն
մարդոյ աղօթելն խնդրէ: Ո՛ր
օրհնեալ՝ եթէ ոք առաջի իշխանի

ժա   կա

ցեալ, թէ ո՛չ զմիտսն յամ զգայ
ութեց յԵրկրին ամփոփեալ խօսես
ցեն, փոխանակ պարգևս առնե-
լոյն անարգել. այլ քա՛ն ինս ա-
ռաւել առաջին այս կայցեալ՝ պա՛ր
տինք զգուշութեան խօսել. զի մի
փոխանակ պարգևացն դատիցիմք:
Նախ և առաջինն զայս գիտեմ.
զի պահպանութիւն կայ յայս առ մեզ
առաւել ՚ի քունն, քան յարթ-
նութեան, որպէս պատմի ՚ի սբ. գիրս.
բայց յորժամ արթնանամք, խնդ-
րէ ՚ի մեզնէ աղօթելոք գոհանալ
վն անցելոցն՝ որ անբուղջ մնաց.
և յառաջիկայէն զգուշանալ աղօ-
թելոք. ըստ տն հրամանին որ ասէ.
յաղօթս կացէք չանկանիլ ՚ի փոր
ձութիւն: Յորժամ հոգևոր
փորձն հարկանի և զուարթնա-
նաս, եւս և եւս կնքեմ զքեզ
նշանաւ խաչին՝ յերեսոյ մարմնա
ժբ ու՛ք

մէ երրորդութե՛ն՝ զի մի՛ դատաւորն
գտեալ զքեզ չարին, ծուլութե՛ն՝
կամ այլ ինչ անչափութե՛ն դնիցէ ՚ի
քեզ․ այլ դու քաջամ՟ արիացեալ
զինեաց ը̄ քեզ։ Որ օրինակ՝
յորժամ մարմնաւոր պատերազմին
փորձն հասանի, քաջքն և պատերազ
մօղքն արիանան և պնդին․ իսկ
թոյլքն և վատքն լքանին պարտին
և թուլանան․ նաև քաջքն՝ ոչ
միայն զինուորեալս, այլ և ընկե
րացն լինին զօրաւիգ։ Նոյնպէս
արի և քաջ պատերազմօղքն ՚ի հո
գևորս՝ անձանց և այլոցն լինին
յօգուտ։

Եթէ յարուցեալ յաղթել, ասես
զի՞ ինչ առնեմ․ ոչ այլ ինչ, բայց
թէ զկարգեալ աղօթսն որ առաջի
կայ․ քանզի ամենեքեան խորհրդ
դովքն․ և հոգւովն սրբով կար
գած զպիտոյսն հոգւոյ և մարմնոյ

Որդ՝ զոր եթէ շրթունսն սկը
սեալ աւելորդ գնացես. և յոր
ժամ՝ի բանեղի աղօթիցն հասանես,
յառաջանայն. կ՛. ծունր կրկնեսցես.
և յորժամ մտանես ՚ի դասն, կ՛.
այլ անգ կրկնեսցես. և զսկսեալ ա
ղօթսն մի՛ թողցես՝ մինչև տասն
զօրհնեսցես տէրն. Ապա եթէ գիշերա
կարգ լինի հանգստեան, յորժամ
զարթնուցուս, կնքեսցես զերեզ.
Եւ այց մի՛ աղօթեսցես. այլ միայն
տէր ողորմեա՛ աւելորդ անդադար
գնա՛ մինչ ՚ի ժամատունն. և ար
տասուաց չտեսնէք դի՛ր. և յորժամ
տայ ամծ, խոստովանեսցես զմեղս.
և յայնժամ հանապազօրեայ աղօթեա:
Ապա յորժամ դ. հասարակացն սկսա
նիցի, ՚ի սոր եթէ շրթունսն. յամէն
փոխին. կ՛. ծունր. և ՚ի տէր ո
ղորմեայսն լմանն ծունր. և յամ
աղօթից մ՛ձայրն ծունր. ՚ի սաղ

մոսն

մուն յամ գուբեղայի . գ՜ . ծունր։
և 'ի կանոն գլխին . ա՜ . օրհնութե
յամէն տան ծունր . յաչէրուայն
և 'ի թագաւորին մէջ ։ Իսկ 'ի ժամ
գերոյ ընթերցման՝ ապաշխարհ աղա
չեմ՝ ամէն պաստասցի՛ր . և բաց
գնելոյ ինն ականջսդ . և մի՛ քնոյ և
ծուլութե տայցես զքեզ . զի մի՛
անմասն մնասցես 'ի բանիցն ածայ
նոց . և կամ թէ 'ի սրբոց ձգան
ցըն . ուր և է ամենայն կուսութե
և յամբութե մնայ ։
Յորժամ հոգին ասէ, յամէն տան
ծունր . և գործառնացն մէջ ։
Իմն ծագուացեցին և յաղորդեյին
ծունր . և 'ի որ յերկնեցին մէջ ։
Ի փառս 'ի բարձունսն կարի
աչքէն և ձեռքն սիրով կայ՝ յա
տեանն երթալով . զի յայսմ տե
ղւոջ՝ հանապազ շնորհս տայ ած
երկիւղածաց իւրոց ։

Բայց 'ի միաշաբաթ գիշերին՝ ըն-
ուանել զգ. ուշութբ͞ պարտ է տօ-
թել ոտնակացութե͞ · և թէ կա-
րողես՝ յերեկոյէ հսկմամբ · և թէ
ոչ՝ փոքր մի հանգըստութիւն
տուր մարմնոյդ · զի պարզ մտօք
յառաւօտն՝ և 'ի պատարագն ժա-
մանեսցես ։ Զի ոմանք տրտմին
դժգոհին և յօրանչեն · այնպի-
սիքն 'ի զուր աշխատին և ոչ առ-
նուն վարձս · զի խաբէութբ͞՝ և ոչ
սիրով կան յաղօթս ։

Ոմն 'ի սրբոցն ասէր թէ՝ 'ի միա-
շաբաթոջ առաւուրն, յետ արձակ-
ման գիշերային հսկմանն, տեսա-
նէի զքս͞ յատենի յաթոռ փա-
ռաց նստեալ · և պարգևս բաժա-
նէր · այնմ որ յերեկոյէն էր աշ-
խատեալ՝ ոսկի տայր · և որ 'ի մէջ
գիշերին՝ արծաթ · և որ յառա-
ւօտին՝ պղինձ · և կիսոց ոչինչ · և

զայս եւս ասէր թէ, ՚ի շէջ ախտուն՝
հոգւոյ որ դադարեալ ՚ի կերպարանէն ան-
նուն. Երկրպագէ ատուր օրն ։ Ս. Ճ.
դարձեալ՝ ասէր թէ, յորժամ զմի
շանն իսպէն յերեսս կերպարանէն իւր,
ուսանէ զի լոյս յօդս դներնայ·
եւ զի առաջին գունդն ցրէր·
վա՛ որոյ՝ ապարտ է զմեծ զդայարանս
սոփա՛ պարսպեղ։ Ս. Ճ. յորժամ
յառ ամենաձնակաւն ժամանես, կրն
քեւ զքեզ ասերեա։ Հա՛յր մեր Ած
ճշմարիտ՝ սրբեա՛ զմիտս իմ։ Ո՛ր
դի մեր Ած ճշմարիտ. սրբեա՛ զ
մարմինս իմ։

Հոգի մեր Ած ճշմարիտ՝ սրբեա՛
զհոգի իմ ։

Ա՛մենօրհնեալ մեր երրորդութիւն
սրբեա՛ զդաշայութիւն իմ. եւ շնոր-
հեա՛ ինձ ՚ի հաճոյս քեզ աղօթել։
Ս. Ճ. ՚ի հարցէն սկսեալ՝ մինչեւ
յաւ. եւ աւագային՝ տասն քարոզնքն եւ

աղօթիւքն հանդերձ · զի յորժ
խորհրդովն նորա նդեալ· և այս՝ ծա-
նըր թշնամեացն · զի թէ չարաբանեն՝ կենա
կամաւոնքն չարաց չեն ։
Նա՛ թէ կամիս Աստուծոյ անձել ,
յանցեալ ժամու դիշերքն՝ յորժ
ժամ զղջմունութիւնն ընկանին , և
դու զոք աստուածն որ թողեր , այն
ով սկսեր ։ Նա՛ յայժմ առաւանձնա
կանն աղաղմունս՝ յայժմ դառնալոցն դը
լուսին պատարագանս տրատեցես · զի
աղաղմունքն չէ ովրացելս աղօթել·
այլ միայն՝ զի հաստատեցես միտքն
'ի պնտրմանէ · և ծառոյր աղաղմունքն
երկնեայն որով և գրեցատն ։
Երրորդ ժամուն՝ զհոգւր աղաղմունս
և զ օտարացն և փառաթսան որ 'ի պա
ննն տանէն՝ յայժմ առաւելր պայծառէ ա-
սել · զի խորհրդով և քաղցրութ
առանձ ։ Եւ այնու և 'ի վերայ ժամուն
զհոգր ժամն · և յիննն ժամուն զլուսին ։
ժը Ապա

Իսկ ՚ի ժամ պատարագին՝ յեկե-
ղեցւոյն ՚ի դուռս մի՛ կենար ծու-
լութե՜․ բայց թէ երբէք լինիցի հան-
դիպեալ․ զի ամ՟ աղօթից ժամու-
նակ կ գերագոյն է․ բայց այս կարի՛
սարսափելին․ զի այժմ բա՛ց են
դրունք ողորմութե՜․ և բաշխի ա-
ռատապէս պարգև և խնդրուածոցն յօ-
սող և արտասուօք․ և թէ այլք
պատարագեն՝ դու պաշտօն տար
և աղօթեա առ Տ՜է ։
Լ․Է Մի՛ անխտրաբար հեռանար՝
չխափանելով զշահ օգտին․ և մի՛ ան-
երկիւղաբար մերձենար․ զի մի՛
դատաստանն արտասցես անձինդ ։
Լ․Ը Թէ կարես, յառաջ քան զգի-
շերային ժամն՝ աղօթեա արտա-
սուօք․ քանզի ոչ վարդապետական
թուեմ՝ այսմ էր սահմանեալ․
բայց մեք ՚ի կամս առաքինութեան ու-
րախութեան ։ Լ․Թ մշև յաւուրցն ժամուն
ժթ մինչև

մինչ և սպառապատրաստեսցես, մի՛ ետ ու-
մեք խօսեսցին․ և մի՛ ննջեսցես,
կամ այլ ծուլութեն տացես զքեզ․
այլ զհաստատակացն և զուարթնանձին
ածիր և արտասուօք արասցես․
և՛ իժամ խորհրդոցն զի՛նչ ասա-
ցիր․ աստ՛ գիտութե և ընթերցութե
ժամանակ․ սաղմոսասացութեան՝ ընթերցի՝ ար-
տասուաց՝ յուսոյ և հաւատոյ․ զի
մի՛ կեանացն զերդ մահու լեալ դա-
տեսցես ՚ի՛ աղօթութե և աղ-
տերզի խորհրդոցն․ մի՛ ՚ի հարկէ․
կամ մարդահաճութէ․ և մի՛ յա-
ղագս ապահաւութե․ այլ բարուն
զգուշութէ որպէս գրեցաւ սպասա-
ւորելով զ.քո՝ յաղագս անձին դ և
դմ աղարկարհնի մի՛ աղօթութե միայ
մեռելոց տացես․ և զնենդանեն
և զայլսն զրկեսցես․ զի պատա-
հաստ կենդանեաց նուաճել է․ րնչ
մեռելոց․ որպէս բանն պատասխանի

ուսու-

ուսուցանեն յոյս և հաստատ ու-
նողաց. և ո՛չ որ [illegible] ինչ։
Պարծանք [illegible] [illegible] է,
որ բան ի հայր է. կամ որ յոր-
դին. կամ որ ի հոգին։

Նա՛ է [illegible] [illegible] [illegible]
է. և կամ [illegible] [illegible] ի.
[illegible] զի [illegible] [illegible] է. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] հոր կալով.
ի [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] հայր. հայեաց
ի [illegible] [illegible] կարա. և [illegible]
[illegible] [illegible]. և զի [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. և [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Ի [illegible] և ի գիշերայ։

Մ[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] զի որ
[illegible] [illegible]. զի [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Մ[illegible] [illegible] զի [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

…ինչին. յորժամ շարժեալ է ի՛ մեզ, օր բա-
ձայնն է։ Սուրբ յետ աստուածայնոց ին՝
զառաւածնին կարգին՝ մեզ ժողովուրդ
զ յորժամ ժամանա զկարգեալսն՝ և մեզ
դատաւորկութեան առաջ դ… . և ո՛չ
ընծայ …։ որ ազնիւ է և ար-
ժանին. Երկրորդ . ձեռնադրութ-
եամբ. բայց մեզ խառնեն ՚ի քոյր
ծոյն կամ ՚ի կարգաւորսն. և զաղօ-
թից ժամանակին մեզ խափանէր՝
կատարելով թէ այս այլ աղօթք է։
Ո՛վ ի կարգաւորս ուսուցիչ է. և ա-
ղօթիւքն փորձ. և ձեռնադրութեն
ծնունդութեն և դատաստանկութեն խա-
փանին. որ թէ աղօթեն աւանց
կարգաւորաց, ապքնութեն է և ան-
բանութեն և չէ ընդունելի. և
թէ մեզ կարգաւոր առանց աղօ-
թից, ծառայութեն է և անհամա-
րութեն. որ ո՛չ համաձայն գործ-
զոր կարգաւոր. որ յետ գիրք յետ
իբ գիտու-

գիտուն՝ զաղօթեսն և զարբուցի
անձինն ասեն ։

Եւ յորժամ յիններորդ ժամուն
աղօթեմք, կերակուր ճաշակեմ ․
զի 'ի զատկէն մինչ 'ի խաչն՝ այս է
ժամ ճաշակելոյ ․ զի մեծ է օրն
և 'ի խաչէն յետոյ 'ի մտանելն
արեգականն ։ Եւ ճաշակելն ա-
հեա լիցի և զոհութիւն․ զի 'ի տանէ
ամենադեցաւ ․ առնեալ առնէ ըղ
հացն զոհացաւ ։

Եւս զոր երեք անգամ օրհնեալ
սաղմոսիւքն և քարոզիւքն ուղ̃ և
գրեալ է ։ Վաւաղ զ մեր երրորդ
զուարթին ․ այսպէս զինչանն ատէրու-
նակեան ․ և զկենսն ճաշակմանն զամ̃
ամենաժամեան ․ և նորոգեալ զխոր մա-
ծիննե ․ զի այսպէս ասեն 'ի թեթեւ-
նեւց մեր անձանցն և այլ մեր հարցն ․
զի ․ ժե̃ ․ ծունր կրկնելին յաւուր
քահն զ ճաշնելն ․ և զկենսն նոյնպէս ։

ին   Յաւե

Իսկ յերեկոյին ժամուն՝ խոնարհ
հոգով ծնրադրել. աղաչելով զՔս. հաւ
ատարմաւ ծնրադրել. և աղաւթիւք զՔս
խնդրել զՏէր ծնրադրել. և յամենայն ա-
ղօթից [illegible] ծառայք. այլ և [illegible]
[illegible] : Ի խաղաղականին և ի
քնոյ ժամուն՝ բազում աղօթից
ծնրադրոց և աշխատութեան պէտք են.
զի [illegible] ի գիշերին բա
զում [illegible] յարուցանեն. այլ
[illegible] . եթէ ոչ [illegible] ի գի
շերի [illegible] , եթէ [illegible] ա-
ղօթից [illegible] .
Բայց [illegible] եթէ [illegible]
[illegible] աղօթեսցէ [illegible]
[illegible] ի [illegible] բազում [illegible]
[illegible] : [illegible] .
[illegible] . [illegible] . և [illegible]
[illegible] . զի [illegible]
[illegible] ի [illegible]
[illegible] . և [illegible]
[illegible] [illegible]

ամենապաստանաւ գթեաւ զմեզ. հայր
գթածահայրութեն կարծիս տայցէ.
Ք.Ն.Լ աղօթեամ երկիւղիւն. և հր
նարեամ ալյաստանեայ. և զարդարեցն
ամ յօգնութեն կոչեամ. և ատամնց
ան ձեռնարկանցն մի ննջմեր. թէ գր
րով. և թէ 'ի բերան. և ըղ
օրհ. կողմն տանն կնքեամ նը
շանն խաչին. և զմիտսն
և զ զգայութիւնս 'ի
մեր ամն բեւեռեամ
և աներկիւղ ընդն
ջեամ 'ի փառս նը.
որ է օրհնեալ
յաւիտեանս.

ԲԵ

ԺԸ. Ձ.

Օ ՏՐՈՒԹԵԱՆ ԱԳՒ Ս. ԳՐԻԳՈՐԻՍ ԿԸ. ԹՈՒՂԹ ԻՍՐՍ ՑԻՇԵ ՑԱՒՐԻՆ.

եր հաւատոյ խոստովանու-
թեան հայաստանեայց եկե-
ղեցւոյ. գրեալ ՚ի ներսիսե-
անէ հայոց Կաթուղիկոսէ յեղբօ-
րէ Գրիգորիսէ վկայասիրէ. ՚ի
խնդրոյ գերապատուին փիլիսոփային
ինքնակալ թագաւորին հոռոմայե-
ցւոց Ալաքսիոսի մեծ պրոտոստ-
րատորին, յորժամ եկն յարեւելս.
Սա էր ՚ի մամեստիա մայրաքաղա-
քին կիլիկեցւոց. անդանօր հե-
տեւելով. և նորին հոգմանն. ՚ի թըղ
ճակատութեան հայոց. ո՞ժգ՞ ինն.
քանիոնց գուդնաքեայ ինչ խօսե-
ցավ ՚ի լատերա խորհրդածութիւն. և

Իզ　　　　　անծա

ածայինն անաձեռնդ։ Յետ մերոյ
հաւատոյ եւ կաթողիկեայ եկեղեցւոյ.
հարցմանցն որ 'ի մէնջ, տալով
պատասխանիս։ Նախ քանզի խոստացեալն
խնամատար շնորհամբք 'ի Հյ է ընծայորեալ
յԸ շառաւեղմորանս յերշողականութեանս մեծաւ
անոծախաստիս, զմիաւորութիւն ուղղելով
հաւաստուակ։ * Սբ որոյ՝ խնդրէք
գրով արձանացուցանել զնոյն. յա
ղագս աննաղծ միաւորոյ առաձեալ յի
շատաւոր ընծայիցն որ 'ի մէնջ ։
Զոր եւ ասասացուք աներեւակայր ար
բողոքից խնամատարութեան՝ Յս ամենակար գի
տուն մերում եւ ավարտուն. եւ ժա
մուա գլխութոյ, համատասա եւ յայտ
նոր ընծայիքն ։
Սակայն՝ զբովանդակն պատագրե
լով զ հաւատոյս մերոյ ճշմարտու
թեն . եւ զեկեղեցւոյ կաթողիկէ
ութեն 'ի հարցն սրբոց առաքելոց
ընծայեալ, որ է այսպէս ։
ԽԷ Խոստ

Ո՛ւ եա մի հանգիստ դաշնաւորէ .
Ամենասուրբ Երրորդութեան .
Բազմեալ յոգեիք շնորհաց ըստ կարգաւն .
Տուն տուր գալ սրբոց նշանաւն ։

Խոստովանիմք զամենասուրբ եր-
րորդութիւն՝ զՀայր և
զՈրդի և զսուրբ Հոգին,
յերիս անձնաւորութիւնս
բաժանելով. և ՚ի մի բնութիւն
և յաստուածութիւն ժողովելով։
Հայր անծին և անսկիզբն յա-
ռաջ քան զյաւիտեանս։ Որդի
ծնեալ ՚ի բնութենէ Հօր անախտ
և անմարմին. նախ քան զժամանա-
կս. և Հոգին անէ բղխումն ՚ի Հօ-
րէ. ոչ ըստ որդւոյ ծննդեանն
այլ յառաջ եկեալ աստուածաբար՝
իսկութեանց միայնոյ քննելի օրինա-
կըն. և յարարածոց անքննելի։
Եւ ոչ էր երբեմն Հայր յորժամ
ոչ էր ընդ նմին Որդի և Հոգի.
այլ մինչ Հայր միշտ Հայր. և ոչ յե-
տոյ ընտանեցեալ զանունն Հայրութեան։
Նոյնպէս և Որդի միշտ Որդի ընդ-

հօր ծագումն մշտնջենաւոր. եւ հո
գին սբ մի՛շտ հոգի այլ անմեկնե
լի ՚ի հօրէ եւ յորդւոյ. մի էութի.
մի իշխանութի. մի կամք. եւ մի
արարչագործ զօրութի յերեքեա անձ
նաւորութիս միանեւք։ Անպատճառ ոչ
մեծութի եւ ոչ փոքրկութի. ոչ
բարձրութի եւ ոչ խոնարհութի.
ոչ առաւելութեան եւ ոչ նուազ
զութի. այլ մի կարգ. մի պատիւ.
մի երկրպագութեան, հաւասարոյ սբ
երրորդութեանն դաւանեմ։
Որով գոյացան յոչ էից երեւելիքս
եւ աներեւոյթ. երկինք երկնաւորաւքն. եւ եր
կիր երկրաւորաւքս. երեւելիք եւ
աներեւոյթ արարածք, յառաջին
երեւալ արարչութն։ Սոյն յերկրոր
դութեան մի յերրորդութենէն, բանն
հօր որդին միածին, կամաւ հօր եւ
հոգւոյն, առաքեալ հրեշտակապե
տին գաբրիելի, էջ յորովայն
կու
Է

կուսին մարիամու. ոչ նշմարե
լով՝ ի ծոցոյ հօր ա՟յ ա՟ծային ան
պարագրելի բնութե՟ն. և ձգեալ
յինքն յարենէ ամենամաքուր կու
սին, որ՝ի զանգուածոյն ադա
մայ, միացոյց ը՟ ա՟ծութե՟ իւրում,
անքննին և անճառելի խառն
մամբ. և եղև յերկուց կատարեալ
բնութե՟ց ()ա՟ծայնոյ և ՝ի մարդ
կայնոյ, մի անձնաւո՟րութի կատա
րեալ, անայլայլելի և անբաժանե
լի բնութե՟. ոչ փոփոխելով մարդկայ
ին թանձր և յօդաւորական բնութիւն,
յան յօդ և ՝ի պարզական բնութիւն
ա՟յ, զվերին կորուսանելով. և ոչ
պարզ և անմարմնական բնութին ա՟յ
խառնելով ը՟ բնութե՟ մարմնոյ, զոր
պեցան յերկրին յանէջս պարգուէ.
Թէպէտ և այժմ անմարմնոյն մարմ
նանայ. և բանին թանձրանայ,
յաղագս անքնակ միաւորութե՟ն:

Այլ և խառնի ընդ մարմնոյն ան-
մարմնեղէն բանն. և միաւորութեանէ ը̅ն
ինքնեան ՚ի մարդկային ընտանեաց,
անձաւորութեանց զնա խառնամարմնեն
և միաւորութեան. մինչ շփոթութեան մի-
կամ այլայլութեան ունելով ՚ի միա-
ւորութեանն. բայց որպէս և մինչ հո-
գին և մարմին մարդկային. թէպէտ և
գերազանցութեան բանն զօրինական իմանալի
ծնծղայարութեան ինն, մինչ ընդ այսպէս և
ը̅ն այսպիսանէ ընդ որ հաստ մարմնոյն է:
Այլ միաւորութեանն զմիայն ը̅ն իսկութեան
անհասանելի եղանական աստ. և միա-
ցեալ անփոփոխելի աւագն և ատենա-
լին. մինչ ընդ ունողութեան որպէս որ և
քուրք յաստնանէ. զի յարմարեալ ի յանեն
լին զատուցեալ անտեսանելն. այլ ընդ և
ալէս միացեալ ՚ի միոյ բանն զբանն ան
բանաւանելի և անշփոթ միու է. և
առնելով զընդունելն ազատմայ մինչ զոր
յանմիջութեան և ՚ի դրախտին. այլ

զօրհնու միջնորդն և արդարացուցանողն են.
Նաև զի կոչեն մարիամ կուսին մայր
միջն կատա. ըստ՝ ի միջնորդականցն ա-
ղաւմեայ ընութեն կր. ասկայս մի ա-
մարմնելով ընդ ընութեննս, այ՝ մի-
ջնորդականն եղև անմեղ. և արդա-
կանացումն՝ արարածոց անգամենքլ.
և արդարացուցութեան կրկին: Այլ և
հրաժարելեւ նկութեք յորժամ ընդ-
հրոյ միաւնանն, ժամնոկ աղբայանուն
նթէ եղէ ի նոս ծախեք. իսկ ընու-
են մարմնելով յաղագանն. ութէին ան
ծախելի մարոյ. զի որոյ անկեղըն ա-
նապականն է. զի առանց անդրանն
յանապականն կոչեմք է՝ր ծնունդն.
և կատարումն անապականն. զի մայր
միջն նորա՝ իր. ևրեզմանն ոչ եսաեւ
ղապականութեն. հայրեկ է զի՝ իմն
ջոց ժամանակին, որ ընդ ծնունն
դրին և ընդ մանջն լինելը անապա
կանն: Այլ է՝ ի հարկանոր և ՝ի կամա
Կի լը որ

ճոր կրկնելոյն սահման դուռն խնամակալ-
կացն․ այլ փրկչին, ՚ի քաղաքացոյ և ՚ի
ծառայիցս․ ՚ի ներքնոցս, և ՚ի
վտանգաւորաց․ ՚ի պատերազմաց և
յարձակմանց, որք մեղանչեն և
մեջ սուտասօք սատան մերն բռնակալ զօրաց

դեղոյն ... նորա ։

Սա և յանկարծակայ և յանհնարինն կրե-
րեց խառնակութեամբ տանելի զխնամակա-
կանութեն․ զի եթէ ընդ ՚ի նման նոր
մանն մերումս․ և եթէ որ ՚ի վերա
ջրոյն զլխոյս, ես գործեցելումն երգ,
մայրդ են և ՚ի վերայ ջրոյն զօրութ․ և
երգ, մայրդ են և ո՞ ծառայեցե զնա։
Ո՞վ․ ընդ մերումն հասանելոյ
այսմ եղջերաւ միասնութեանն յերկա-
նակ․ յարկն անհնարին կրթութ բնակե-
լոյն խնամակալութեայ ծառայութեանն հիմն
յառաջելոյ առաջնորդք ընդ առն
րանակութեն․ և այն որ կարող
էր ՚ի մերում վարդապետին շինել կա

լոյ ... սա

ատրին․ որ ըստ օրէ [illegible] զար
գամնայ․ ամէն զէ ի [illegible] այսու
ւթեամբ [illegible] կարծեմ զմարդն
զութիւն․ [illegible] ծնանի ամէն մարդ,
[illegible] մարդաշեան․ և զհաւատութի
ծնողին [illegible] ողորմեսցէ․ զի
և զծնունդն օրհնեսցէ յամենայն
ծնցի․ և զհաւատութ [illegible]
[illegible] փառաւոր [illegible]
եայ․ զի զուարթ [illegible] հարան
կատարեսցէ․ և մեզ [illegible]
թուլ [illegible] հաց և [illegible]
[illegible] ՚ի [illegible] ամէն
[illegible] զի զմարդ
[illegible] ընդունել [illegible]
եսցէ հոգի ՚ի բարձունս․ փա
[illegible] յերկ [illegible] զի [illegible]
զօրս [illegible] կատարեալութիւն․ զար
ձեսցէ [illegible] և զմեզ
[illegible] փառաւորեսցէ [illegible]
նման [illegible] ամէն յաւ
Տէր խար

խաւրհնի ամս երեսուն աղքատութե՛
և խոնարհութե՛ ծածկելով զա̃ծու
թիւն. զի զմեզ խոնարհեցուցեալ
բարձրացուսցէ, յորժամ նորին
ճանապարհին լինիցիմք հետևողք:
Նոյն ՚ի յորդանանն ՚ի ջրուանն և
րեանեից ամենայն յայտնելով զ փառս
ա̃ծութե̃ իւրոյ վկայութե̃ հօրն,
թէ դա է որդի իմ սիրելի. և հո
գւոյն աղաւնակերպ իջմամբ:
Մկրտեցաւ ՚ի յովհաննէ. զի
զջուրսն օրհնեսցէ. և զ ջնջութի
մեղայն ընկղմեսցէ ՚ի նմա. և ըզ
հոգևորականն մեզ տայէ մկր
տութի. ըստ վկայելոյն յովհան
նու թէ, նա մկրտեսցէ զձեզ ՚ի
հոգին սբ̃ և ՚ի հուր. Պահեաց
քառասնօրեայ ա̃ուրբք երկրոր
դն ադամ վս̃ առաջնոյն ադամայ
զի ոչ պահեաց. և յաղթեաց երեք
փորձութե̃ցն յաղթողին սատանայն:

 Նոյ

լոյս լեալ այնորիկ առաջի զծածուկ
աստուածութեան խորոյ զօրութեան յայտ-
նեաց աշխարհի. զդեւս հալա-
ծեաց. զհիւանդս բժշկեաց. ըզ-
կաղս գնացուցանէր. զմեռեալս
յարուցանէր. ի վերայ ծովու
իբրեւ ի ցամաքի գնայր. ի սա-
կաւ հացից զբազմութիւն կերակրե-
լով. զբնութի արարածոց որպէս
կամէր փոփոխէր. զջուրն ի
գինի. եւ զկոյրն ի լոյս դա-
ձուցանէր. եւ զլոյս աստուածութեան
խորոյ զծածկեալն իւր միայ-
գուրանէ ընդ մարմնոյն. այսպա-
կերպարանաց խորոց յայտնեաց ի Թա-
բօրական լերինն. նախ քան զչա-
րչարանսն որ զինքն ծանուցանէր
կենդանեաց եւ մեռելոց, երկնա-
ւորաց կոչմամբն Մովսէսի եւ Ե-
ղիայի: Քրիստոս այնու հաւաստէ կամա-
ւորաւոր յԷսէն ի չարչարանս.

զի ասէր օրհնեալ է մարդա-
րէիցն նախահայրապետացն Ասծոյ ՚ի մէջ
ծոցն . և յաւէտ ամենայն . յորժամ
եկեղեցեցւոյ հրաշից և հնչմա-
նացն Աստուածային ըստ վաղնջուց լուսա
օրհնեցին . զի զ հրեշտակն ՚ի նորա ,
և զաւետիսն ՚ի լոյս ճշմարտութեան
փրկութեանց : Լ ըստ ամենայն զարդա-
րեալ երկրպագեցին . զի զհաւատացեալսն տեսին
որ ՚ի ծնունդ զփրկութեան ըստ ճառագայթ
մարգարէութեան զշնորհացն Տեառն զմարդ
կեանս նորա երկրպագութեան կենաց . և
պարգևացն նորա ՚ի լուսաւորն մեղաց .
զի որք սուրբն լուսոյ ձայնիւ
մարմին մտրհակաց , զայրացեալ ձայնի
եկեղեցւոյ երկնաւորացն . Ո՜վ
թերեւս փառք լուսաւորեան սոյն հոգոյ մէջ
իմ , զի յառաջիկայն զայրացեալն ՚ի
փառացն . և զի առաջի օրհնեալ ա-
ղօթեալ և մեղ ՚ի փրկութեան մերում :
Տէր մերձեցաւ և աղաչեմ զբեզ ընդ
ձէ . բոլոր

խունկեն պատմառն երկնաւորաց
եւ երկրաւորաց · որ բարձեր զարտա-
սուս ըստ երեսաց · Փրկեան`
որ զերկրայինդ բարձեր զմահու ·
Յարուցեալդ, որ զմեռեալսն երեւեաց
Քրիստոսեացն · Պատարագեցար, որ հօր
ցէ ուժգին զթշնամիս ·
Սերկնայան, որ զամենայն մահ
կոյթ նախահօրն պատուեսցէ ·
Լուր զ[illegible], որ զգաւանու
մեղաց ծառայից քաղ [illegible] ·
Ե[illegible] ՚ի խաչին, որ զմեզ
արձակեսցէ ՚ի կապանաց · եւ շը-
նորհեսցէ փառս կենաց՝ փառաց
մահու · Սեռան խաչանարար
մարդկային մահկանացու բնու-
թեանս · եւ մեզ կենդանի
տիրոյն անմահ բնութեան ·
Որ ընդ մեռեալ ընդ կենդանիս
բաժանեալ · այլ մի է նոյն ամէն
[illegible] թեան եւ մի [illegible]
Լ Թ [illegible]

րհուր . և մեռանելոյ մարդկանա-
ցու մարմնոյն որ ՚ի մեռելս . և կեն-
դանի էր անմահ և կենդանարար
Աստուածութեամբն որ ՚ի հօրէ :
Այլ և սրբոյն Աթանասայ ասացեալ է ,
մարդկանացու մարմնոյն ոչ վնաս
եղեւ զանմահ Աստուածութեան . զանմահն ան-
ախտն էր . այլ մահկանացուն և կենդանին
անապական անմահին զօրութեամբն :
Նոյն յետոյ աստուածաբան ասէ թէ ,
մահ մարմնոյն եղեւ համաձայնեալ
ցեղին մարդկանացու : Սրբոյ որոյ՝
և մեծ խոստովանողինք Աստուած և մարդ-
դ էր . ոչ բաժանելոց աղաչաւք ա-
նձինք զայս . որ զինքն է
չարչարեալ , և ոչ չարչարեալ .
Աստուածային բնութեամբն անփոփոխելի
և ան չարչարելի . իսկ մարմնովն
չարչարեալ . և զմահ ճաշակեալ .
յաղագս որոյ մեղադրեն՝ որք ա-
սեն թէ այլ ոմն է որ չարչարե-
ես ցաւ .

չարեալ լի մարմնոյն՝ անբաժանելի
միացեալ էր աստուածութիւնն · և մար
մինն ունելով զհոգին բանաւոր զանբա
ժանելի զբանն ընդ ինքեան [illegible]
[illegible] Ո՛ [illegible] [illegible] ·
ընդ նմին և մեք անբաժանելի
[illegible] զաստուածութիւն յետ մա
հուն ի մարմնոյն, և ի մարդկե
ղէն հոգւոյն · և յորժամ ի խա
չին էր և ի գերեզմանին մարմ
նով, աստուածութիւն էր ընդ աջմէ
հօր · և փառօք նորա լի էին եր
կինք և երկիր ։ [illegible] և ընդ նմին հոգին
հայր ՚ի յերկինս · [illegible] և [illegible] ,
հայր էր ընդ նմին է · և ոչ [illegible]
զի [illegible] · զի ուր հայրն է՝ անդ է և
որդին և հոգին · և ուր որդին է՝ անդ է
հայր և հոգին · և ուր հոգին՝ անդ
է հայր և որդին ։ Հ. ընդ իջեալ ՚ի
գերեզմանին միացեալ մարմնով և
կենդանի աստուածութեամբն, այսպէս ասէ

[illegible] բուռ

րուած գծովսոյն. և յարուցեալ
յերկիր անձուր, յարոյց ընդ ին
քեան 'ի մեռելութենէ մեղաց ըն
հոգիս մարդկան հաւատացելոց.
և ետ յոյս մարմնոյ յարութեան ըստ
նմանութեան իւրում յերկրորդ գա
լստեանն ը [illegible] է յետ . իս . անձուր
վերացաւ յերկինս նուէրն մարմ
նոյն յանդիման առաքելոցն, և
նստաւ ընդ աջմէ մեծութեան հօր
'ի բարձունս ըստ առաքելոյն .
և գալոց է մերով մարմնովս որպէս
համբարձաւ, դատել զկենդա
նիս և զմեռեալս արդարութեամբ .
և հատուցանել իւրաքանչիւրոյ
ըստ գործոց նոցա ։

Լ․ըրդ ՝ որ յաղագս Աստուծոյ եր
րորդութեան և միութեան
գլի՝ այս է մեր խոստովանութի
հաւատոյ. զոր համառօտ բանիւք
ծնցաք առաքելոյ ։

խոր Խոպ

Իսկ որ լինչ միանգամ վս̄ կար
գաց եկեղեցւոյ և ամենից և
այլոց ևս հայցմանց ՚ զոր ունիմք
'ի ձերոց այլ ℰ այլոց. կարծիւք ,
գործովք ծանուցին ձեզ ղմնդ՚
գրեսցուք և զայս ևս անուանս:
Ի ըեալ ատաղձին թէ . , 'ի յաւուն
վարդի անուանց 'ի . Ե . ամսեան 'ի վա
ղիւն աւետեաց . և յերեկոյին
ծննդեանն . և 'ի միւս վաղիւն
որէ 'ի . Զ . յունուարի ամսոյ միր
ութեան ըն . և յայսցանէ է լինչ
ուղիղ . և է որ աշխարհաց ճշմար
տութե . և է այսպիսին : 'Ի մի
ում անուան ամենայն մեղ զատն ծնն
դեանն և մկրտութեան ըն 'ի . Զ .
յունուարի՚ որպէս ընկալաք յառա
ջինն հարցն անմնդեց ՚ յայսմ ու
ղիղ են գրեալ քս: Իսկ եթէ յամ
սոյ 'ի . Ե . վաղիւն աւետեաց
ամենայն . այս ամ լի է սատութե .

խոյ̄ քանն

քանզի աւետեաց տօն ըստ մերու-
մս 'ի .Է. ապրիլի ամսոյ. եւ
ծննդեանն 'ի .Զ. յունուարի.
երկոտասան աւուրբք յետոյ քան
զոր դուքն տօնէք. եւ զի՞նչ
Հարկ էր մեզ զերկոսին 'ի միասին
տօնել խորՀրդաբար. ո՞չ անզի
ծննդեանն եւ մկրտութեանն 'ի
միասին տօնելոյ բաղդատմունքն մի-
միայնութիւն։

Լաւ զի յառաջադոյն մեծ եկե-
ղեցին սխալեալ յառաջերորդն այս
պէս տօնէին. եւ յետոյ բաժանե-
ցին ամանակս մին ըստ թղթոյ Հրամանի եւ յոր
դանանու. քանզի ոչ կարէին 'ի
միում աւուր զերկոսին տօնան
կատարել զամենայն, Հեռու էր դժուար
'ի միմեանց. եւ փոքր փոքր ամենայն
ընկալան եւ այլ եկեղեցիք զնոյն։
Իսկ Հայաստանեայք ոչ ընկա
լան 'ի սորայն գրիգորէ. անուանս
խնէ զմոխ

[illegible]

Արդ զերկու տօնս զայսոսիկ·
կոչէ աւետարանիչն աւուրք
պաշտաման քահանայութեան զաքա
րիայ , զորս ՚ի միասին տօնէին իւ
րեանց · որ իբրեւ կատարեցան,
գնաց ասէ ՚ի տուն իւր · եւ ՚ի
Թշրին ՚ի · իգ · եւ հոկտեմբե
րի ·Թ· եղեւ յղութիւն եղիսաբե
թի : Արդ· որք ՚ի մեծպահս · իէ ·
կատարեն զտօն աւետեաց կու
սին · եւ զյղութիւն եղիսաբեթի
՚ի Թշրին ՚ի · ժ · ասեն յառաջ
նումն աւուրն պաշտամանն զա
քարիայ , որոյ ոչ մնայր աւետա
րանիչն : Իսկ որք ՚ի ·Է· ասեն
ԼԷ տօնեն զտօն աւետեացն · եւ
յետ երկոտասան աւուրց պաշտա
ման նոր ասեն զյղութիւն եղիսաբե
թի ՚ի Թշրին ՚ի ·իէ· ըստ մերոյ
գրեցելոյդ , որում մնայր աւե
տարանիչն :

իէ Լ՛ւ

Լ՛. Եւ երրորդ վկայութիւն այսո-
ցիկ բան նորին Ն՛ն եռաւորանցն
պատուհասութեան. զի այն զոր ասէ թէ,
յո՞ կար ամաց երեսնից սկսեալ ՚ի
ծննդենէ ատեանն. եւ հարկ լինի
բան խմաստուն եւ ուղիղ մտաց՝ ՚ի
նոյն թիւ ամաց եկեալ, յորում
եւ ծնունդն ՚ի .Ղ. յունուարի
հանդիպեցաւ, եւ մկրտութեան առաւուր
լեալ երեսնից ամաց. թէպէտ
եւ պատմիչք աւուրն ոչ նշանակեն.
Լ՛. որ եւ այլ էր բազումն ասել մին
ատրին. այլ ասացաւս չատ է իմաստ-
նոյն. բայց եթէ այսոք եւ եթէ
այնպէս՝ ՚ի մխաւս ասուածոյ կա-
տարեսցի ։

Ո Երրորդ սրբոյ անծանօթին գը-
րեալ էր ՚ի թիկունս առնղ-
թէ ոչ աստուծոյ յեկեղեցւոջն
մեր. եւ այս ամբաստանութիւն ա-
մենեւին անմնանէ ՚ի Հռչակաւորութէ.

Դ. իա ղի

զի մինչ դեռ պատանի 'ի մէջ աշ
խարհականացն պատանւոյ յերկնաւո
րաց և յերկրաւորաց մայրն մեր մա
քրեալ, միշտ զի ղեկանս նոր մէջ 'ի լոյ
ս անուանն Է երից մանկանցն և Է
մարգարէիցն զանթի երգեցին բա
նիւք, որպէս 'ի կերակուրս միայն 'ի սուրս
տէրունականս. ոմն և որք 'ի ձե
ռաց տեղեաց և նկնդեցական կար
գաց մերոց հաւատ առնեն զքեզ:

Պաշտօնեայ և 'ի թիւոյ աստ
ուածայեայ լուսոյ մեր և այլ
նոց եղև, միաբանութեան զանձանց
բանին և մարմնոյն. յորժամ ապ.
ղէնար աստեն 'ի մէջ աշխարհականի.
և այս յորդ ունէր բանից կարգաւս
նայր պատասխանեալ. բայց ց մ
ժամանակս փութոյ ամենայն բա
նականացն:

Սա. ուրբ միաբանութեան 'ի քննող
Սա թիւ Հարթ

չփոփոխմամբ ս՟ր և առնքերայ · այլ ս՟ր
կիւրղի աղէքսանդրացւոյ · զոր
'ի գիրս սպարապանմանցն ասէ ընդ-
դէմ նեստորի , ՙ թէ մի է բնու-
թիւն բանին մարմնացելոյ · որպէս
հարքն ասացին · և հայքս կոչեմք զա-
ծանաւանելոս · և որ յառաջաբան ըլնա ·
և յամանդուէթէ աւբորդն ասեմք
զայս · և ոչ ս՟ր չարաչափաուացն կար
ծեաց շփոթութեան կամ յեղեղու-
մըն · կամ այլայլութն արկանելով
'ի միաւորութեն քն մի ասելով
բնութեն · այլ փոխանակէ մի անձ
նաւորութեն զոր դուք ասէք 'ի
քս · որ է ուղիղ և խոստովանելի
'ի մեզ ՙ և մերս մի բնութի
ասելս զոյգ և նման · և ոչ հերձ
ւածողականն կարծեաց աղանդագան ·
և յայտ է յայնմանէ · զի յորժամ
բանիւ խօսիմք վ՟ս նորին իրի ,
ոչ 'ի նմին միտսն դաւանիմք ,

Ճ

այլ

այլ և զերեկուացն յայտնութիւն ցու-
ցանեմք ։ որպէս և հարցափորձութիւն և
մահուան վերջաւորութեան՝ յայտնի
են ՚ի սրբոյն աւետարանէ ։ զի այն
զոր ասէ թէ, Մ.Տ. գործով բանս
որ անհաւատալութեանն էր բնութեան ։
ամենայն ընդ հարցափորձելն մարմնոյն
անբաժանելի մնայցէ ՚ի անմարմինս.
և որք այսպիսիք են բազում մեք վասն
զի մի բնութիւն ոչ վ(ասն) այլ երկուք ասի
՚ի միջին ։ այլ յաղագս անբաժանելի
և անձնաւոր միաւորութեան բանին
և մարմնոյն ։

Ու, և յերկրկու բնութեանն ասելոյն՝
յորժամ ոչ է վասն բաժանմանց լինելոյն
առանձնաւորութեան բարդ նենգաւորին , այլ
վասն անչափութեան ցուցանելոյ ընդ-
դէմ հարուածողացն և տեսչելոյ և
ապօրինաւորին, ոչ գիտեմք։

Մ.ՃԼ զոր օրինակ՝ հոգի և մար-
մին մարդոյ մի են և այլ բնութեամբ։
Տռ վն զի

վասն զի ոչ՛ն երկնայինքն է, ոչ՛ն երկ-
րայինս․ ոչ՛ն եղեալ էր, եւ ոչ՛ն անե-
րեւոյթ, ոչ՛ն ժամանակաւոր էայ, եւ ոչ՛ն
անժամ․ [illegible]
[illegible]

անքակտելի և անբաժանելի միա
ւորութեան սակս, և ոչ զի՞նչ փոփոխ-
ման. և երկոքեան բնութիւնքն զի՞ անշը
փոթ և անայլայլելի կենդանի՝ և
ոչ վասն բաժանմանն, երկոքեան անճառ
խորհրդեան իւր ՚ի սահման ուղղափառ
ութեան ։

Սարճեալ գրեալ էին ՚ի գի
րքս, ՚ի բոլորապէս ձեռօք՝
զոր չուչցայ անճառնեն ըմբռնել սա
ռանց միտքս. և ոչ ՚ի ծառոց ձե
թենեաց. և այս մարմնի. և պատ
ճառն ոչ այլ ինչ, այլ զի ՚ի հայ
աստուածայց աչքարքն ոչ են ձե
թենիք մեր ցրուեն օգոյն.
հարկէ եղև զայն ինչ ձեռն որ
գիտա է յայտնապէս՝ ՚ի նմա էր սա
նուղ միտսն. և ոչ ինչ վասն հո
գևոր առաւելն յայտնեցի. զի
թէ նիւթութեան էր զօրութիւն, զայն
նիւթ միայն արժան էր խնդրել,
Ցո յոր

յորում ա̃ծայնոյն կենաց աղբերականն
գոյր ՚ի նմա․ այսպէս թէ քահանայ
ից օրհնութիւն եւ աղօթքն միա_
ցուցանէին ընդ նորա ձեռնթայն․
զա̃ծայնոյն շնորհին, որ կենաց է աղա
ճշմարտութէ̃ կամ պայծառութէ̃, եթէ ՚ի
աշխարհս զոյգ ձեռին կամ ՚ի բարուոյ։
Ո̃ր եւ առաքելական ք̃ն նորին զենենին․
յորոց եւ ելցէ դամնոց ընդունելի
էր Աբէլ ահա, թէ կայինն, թէ
ասկանայ․ քահանայ աստուածադրական այ
բէ զնա եւ ընծայ առաքելոյ քրիստոսին։

Որ եւ ՚ի գերեա ամառնային էր
մ̃ն որքան պատանեկաց թէ,
որ ընդունելին հայց ամենակին․
եւ թէ է այս Հրամանքս, յայտնի
ցուցանեմք․ ՚ի հանգստակցութէ
ամենայն որ ՚ի մէջ երկրաւ աղբերացն
բազում չափով ամբաւնելեան ասառա
նայ․ որք աստ ամենայ ՚ի ազդեցս ծա

ծ-ք̃   ղ̃ր

զոսկրոտն մերոց՝ զպատուիրաց սըր
բոց զանըմբռնելութեն. որք ՚ի
մէնջ զաստուածն այնպիսին ընկալեալ. նոա և
նզովս և ս ՚ի մէջ գնեմք՝ որք յան
գիտնեն հայհոյել. քանզի մեք
որք զաստուածընդրդաշանն ունիմք
զաստուածան, ընդունիմք և երկիր
պագանեմք պատկերին տնօրինու
թեն փրկչին մերոյ. այլ և զամ սըր
բոց պատկերն՝ ըստ խորհրդական
կարգին պատուեմք զոր յեկեղեցիս
մեր նկարեմք և ՚ի պատարագ ա
մատուցի հանդերձս. և պատուա
հանեալ ըմբերանեմք զոչ ընդու
նօղսն ՚ի մերոց զարդարանս և զամ

մասրն ե

[illegible]րեալ է և զայս խնչ թէ, զամ
խաչս ընձեռնեն. և ոչ յերկրպագեն.
քանզի զորս ՚ի միաստուածոյ նկատեսթոյ
ենն. ումք զապրածութեղէնս և զոսկե
վէմս. և զայլս որք ոչ երկրպագեն ՚ի կէ
ծնե մեծամնոց

մխիթարութեան եւս եղեւ այլք, ոչ բանա
ւորք։ Ասել զհայրութիւնսն զի
յերկնաւորէն՝ Հայրն է երկրաւորեղէն
բանաւորք ստանալ. զի մի՛ ՚ի Հօր
մեր կամ մայր, իբրեւ յառաջաբերութեան բա
ժանմամբ ՚ի մխիթարութեան անկցին.
այլ եւ ծնողն իւրն առաքելոյն իսկապէս՝
յորդւոց բնութեամբ բանաւորութեան, իմանելի
երկնաւորին ՚ի մէջ մխիթարութեան գոլ՝ զի
բաժանական լինի բանական զմարդ
մինն եւ ոչ զանկատնել. այլ՝ եղեւ
այլ կարգաւորութիւն իբրեւ էր բանաւոր,
որպէս էր զմարմին կատարեալ որդեան ծրա-
գրոց՝ բանաւորել. եւ ոչ զհայ
րապետն մարդն, որպէս երկնաւորն
քանզի եւ անկանելոյ։
Արդ [illegible] թէ ՚ի քաղաքէն կամ
յերկնաւորէն իմաստ առաջէ որք
բանաւորն, որ ոչ ՚ի յերկնաւոր լինի
մարդ՝ այլ ՚ի մէջ, Ծանուցեալ զի
այն առաքելոյն [illegible] եւ հա

կաւակաւանիրաւայ եւ ոչ ՚ի մեծին հօրն
մայեալ:

Ս՟ա երկց սրբաատացութեանցն
դարձեալ ենր, զի խաւսեցաւր ա տեսք.
թէ մեզ զօրութեան այսութեան զայս
՚ի դէմս երրորդութեան երջեան
ոմն դուք, ճառ եւ խորհրդոյ մեծութեան
թիւ էր աներ խաւսեցաւր. այլ զի
մեայն. աւ աստուածութեան որ
դայ բարերարութեն զայցին.
Ն՟ա այնորիկ զմեծ ծառայ ոյն երրորդութեան
արդն որ ՚ի նմանէ աւ մեզ երեկա,
դնեն մեզ աւ աշխին, իբր. թէ ա՟ծ եւ հր
զօր՝ որդուրմեայ մեզ. աւ չիթեր
նմին եւ զմնգուն բանին այս բարերա.
եւ մշտնորդ աւ տեսք աւ մեաձեն
խոր աներոյ թէ, մնաւ զայս
ճանն մեր անդուոյ եւ այս մե
րոյ: Ս՟ա որոյ թէ ՚ի դէմս որ
դորդ մեայնոյ ամէ մեր՝ երկրորդեան
հաւատալ ենք այս, յորժամ աւանց
ծէ հաւատա

հաշտութեան ընծային մատուցելոցն.
այլ Թէ և յայսմ վայրի ՚ի դէմս
որդւոյ ասեմք զորբանացուցութիւն.
բայց ՚ի մեր տառադարձելին՝ ան-
երկիւ անձնաճառութեան զարօրէ
նոցին երդեմք զերդա ։

Սա՛ և զայս ևս ամբարտաւանու-
թիւն զրեալ էր զմեծն Թէ, ՚ի մեր
քառասնորդական՝ զկիթ ամսամսոց
և զձուկն ճաշակեն ՚ի շաբաթ
և ՚ի կիւրակէ ։

Արդ՝ ցուցցուք ձեզ և զայս որ
ճշմարտութիւն. յառաջ ժամանա-
կաց յաշխարհին արևելից՝ ամեն
բութիւն ունէին իշխանքն հայոց
յամմ ամառն քառասնորդաց ու-
տել ձէթ և ձուկն. և զինին ըմ-
պել քան ձերոց աղքատաց և փռանկ
կաց ։ Նաև առաջնորդք ժամանա-
կին՝ քարոզէին նմ՚ ՚ի բաց կալ

յայն

յայնպիսեաց կերակրոց կամաւորս
պահոց ասելով թէ, ձուկն առա-
ւել է. քան զկենդանեացն կերակու-
րըս. զի ձուկն կատարեալ կեն-
դանի է. և կենդանին ոչ կենդանոյն.
այլ 'ի կերակրոց կենդանեաց մի-
ջուած ։ Ա՛ռ որոյ՝ թէ կամիցէք
սրբութեան պահել ըստ կամաց ձեր,
'ի բաց կացէք ամ̅ 'ի կաթոց, նոյն
պէս և 'ի ձկանէ. այլ թէ զայդ-
ոչ կամիք առնել, պահեցէք ըզ-
հինգ աւուրս շաբաթուն սըր-
բութ յամ̅ պայմանաւ կերակրոց և
զմսագեղէնս. և 'ի շաբաթու և 'ի
կիրակէի զայդ ինչ կերակուր կա-
րողս ան ժուժկալութեն ձերոյ
ըզձուկն և զկաթ ։ Ո՛ ի մի ոչ
ըզձուկն միայն ուտելով և զկաթ-
ոչ, կարծիցէ պահել՝ իբրև պա-
հոց կերակուր համարելով զձու-
կըն. զի այս ապուշանայնամտեց է.

ԺԹ   և ոչ

մէ պատահողաց է սահմանն. որ և ո՛չ
յերկրաւորաց ՚ի հայաստանն. այլ
յետ փոքր ժամանակի բարձան
՚ի միջոյ։ Եւ այժմ ՚ի մերում
ժամանակիս՝ բաց յերջանկաց և ՚ի
դիմացորդաց, յորոց ոմանք ՚ի նոցա
նէ կենցաղական կամօք մերձենան.
և ո՛չ կանոնականն հրամանաւն.
կամ ՚ի մեծի հրամանն ամենեւեան մեր
ձեռնաւ յանօրէնս պատահոց ՚ի ձեռակին
և ՚ի ձեռթ և ՚ի գերնե. այլ եկեղե
ցականն դատաւոր անձնատերանն և բա
գումարն ՚ի ժողովրդոց՝ ո՛չ միայն ՚ի
եկեղեցւոյն կերպանաց և ՚ի ձեռաց
՚ի բաց կան. որ ամենեւին ոչ մի
չեղին է ՚ի յանօրէն ձեռնադրողա
ցն, այլ և յամէն կերպակերպ պատժոց
ումէ. և յամենայն գիտնաւորաց. և
թէ որք ան ժամանակաւ ու... ներհայել.
և զզ զայզևայլ խոստովանմանց, ծան
բարդագն բերանն աղաչանաւորութեան ՚ի

Վ͞ս դնեւմբ

Պ րեալ էր՝ ի Բեթղեհէմ վ͞ս մեր և
Դաւիթ թեւ, թէ գինեաւ մի-
այն առաւօտ ջրոյ խառնեալ
մատուցանեն զպատարագն. և յա
ղագս սուրբերկ բաշխումն էրին մեզ
բանիք առնել՝ ի վկայութէ գրոց.
զոր վ͞ս համառօտութեան զբանս ա-
ճեցուցից. համաձայնեալք գնեսցուք զմեզ:
Նուաճին՝ զի՝ ի լուսաւորչէն
մերմէ՝ Խորէնոյն Գրիգորէ ուսեալք
զայս աւանդութի. որք ընկալաւ
նա՝ ի նախնեաց սրբոց հարցն, որ
յառաջ քան զնա Պ. առաքեալ զի
և քո որ մատոյց զինքն խորհրդ
դեալք պատարագ՝ ի խերոնաւանն,
գինի միայն գրեալ է. զի էառ՝ ի
ձեռն և ասաց. այս է իմ արիւն.
և անուանեն ջրոյ ոչ բնաւ յիշատա
կի. այլ և ասա յետ խորհրդոյն
կատարման թէ. յայսմ հետէ ոչ
կմ և ա

եւս առնելոց 'ի բերոյ որթոյ· եւ որ
թըլն գինւոյ եւ ո՛չ ջուր ծնանի ·
ո՛չ ասէ յօհան ոսկի բերանն յա
ւետարանին մեկնութեան· իսկ եթէ
վ՛ս ջրոյն եւ արեանն որ ել 'ի կո
ղիցն , ասիցէ արկանել ջուր 'ի
բաժակն · զայս դարձեալ նոյն
ինքն յօհան 'ի նոյն բանի աւե-
տարանի մեկնութեան որ ըստ յօհան
նու , զջուրն 'ի խորհուրդ մկր
տութեան մերոյ ասէ· եւ դարձեալն
'ի սմ̃ պատասխանացն : Նա՛ եւ այլք
բազումք 'ի վարդապետաց եկեղե
ցւոյ զսոյն ասասցեն · եւ մեք նո
ցին բանիցն եւ աստուածայնոցն դա
րով հետեւողք , վ՛ս այնորիկ ո՛չ
արկանեմք ջուր· այլ անապական գի
նեաւ · զանապական արեանն քր̃ի
կատարեմք խորհուրդ : Բայց
եթէ այսպէս եւ թէ այնպէս՝ միայն
մաքուր հոգւով պատարագ է պատա

ձորեալ ա̃ծայինն խորհրդոյն. և այ
մինեկրեանս 'ի հաճոյս ա̃յ կատարեա
լին ։ Այսպէս անմասնապատին և այնքան
թէ անմատչական բազմախումբ առնէ
և թէ զ՚նոյ արքայանել, բարձրա
գոյացական զլինոյութենց պատարա
գին զա̃ծ փառաւորական հաւատացու
ցանելոյ ։

Դարձեալ էր 'ի գիրս և մի
ն ծաղկական իրս, թէ զկաւսր
հաւրեանց յա̃մ ամս մկրտեն
նորոգ և ութնեօն ։ և այս որ 'ի
գիտնոց եղեալ է յաղագս մեր
և որ 'ի տգիտաց, զի մի անգամ է
ութնաւթն խաչի և որ բաղմնաւս
անկ ո̃ն գրեալ էիք ։

Այս ութնաւթն խաչի որ է 'ի մեծի
եղեալ ։ այլ յառաջին հարոցն ձե
րոց ։ զոր նախանձելն մեր թագաւ
որեալ նոսաւն մեզ ։ ո̃ն և այժմ
գրականն մեք յարևելս յունարէն

 գրով

գրով 'ի հին գիրս ՝ մինչ առաւօտեւ
եւ մինչ նորէն այգ քամին զանգրատ։ Պօրեալ
է լրմանալ զնորոգ խաչին նորոյն զկր
րով ՝ եւ ապա գինուով , 'ի խոր
հուրն երկնային մատուցանին որ 'ի
կողմն քի եղեն ․ եւ ամէն առաջնա
բան խորհրդոյն ․ եւ ընթերցուածս
բանին մարգարէական եւ առաքե-
լականս եւ աւետարանականս խոր
հրդականս ․ եւ յետ աղօթից ա-
ղօթս քահանայականս , եւ նոր երկրով
յետ ապա այնմ խաչն զ շնորհս եւ
զ զօրութ 'ի առաքելոյ խաչին , յորոյ
մեր նորն խաչերգան ․ որք զի զգուս
հայրաձայնութ ․ եւ զլուսոյ 'ի մարգ-
կանաց սրբեցոյ ․ եւ զ քառասնամ որ
մեր միասին իշխանեն 'ի միջոց ․

դադարեցուցանէ ։

Եւ թէ , ընթերցեալ 'ի աւետ մեր
ոչ եւ յառաջինն խաչին քրիստ ․ եւ այսպ
զնորն լուսոյ քրիստ մարմնովն եւ անմահութ-
Պ․ ․ ․ ․ ․ եւ զ․ ․ ․

և զինն զօրութեն · զի երկրպագու-
թիւն մեր առաւելիս առ ՚ի չ ճիւղթե
ղէն արարածոց· այլ քեզ միայնոյ
աներևութիդ այս մատուցանի· և
որ այլ եւս սպասաւորեն ջատագովն այս
գթասածոյ ջանք·

Նա՛ ապա առեալ զօրհնեալ իւչն
զայն կանգնեալ կարեւ ելս և եր
կրպագանէլ նմա՛· միանգամ մի
այն օրհնելով և ոչ բաղուն ան
գամ ոչ և գրեալ էր·

Նա ցոյց մեզ գրեալքս և զայս
Սե իւնչ, թէ և լըսեալ յոմանց ՚ի
նոցանէ ասել թէ, զի մարմին հա
մագոյակից մեզ՝ թանձր՝ մահկա
նացու՝ չարչարելի՝ երկրային՝ ա
պականացու՝ և եղանելի՝ մէջ էառ
՚ի կուսէն· այլ անապական՝ ա
նօսր՝ անչարչարելի՝ և անեղանե
լի· և թէ՝ երևեցաւ մարդ որպէս
կամեցաւ· եկեր և էարբ իբրև

առ աշխարհահանս ։ Իսկ այսոցիկ
ըստ մտաց պատուիրանին ուսմանն կա-
տարելոյն առաջին դրեալ է առ
'ի մեծն Ջուանն ։ Բայց ամենայնու-
փոքր իսկ և այժմ դարձեալ ։
Ն. ահա մեք գրեմք ած և մարդ ։ Բայց
մարդկութեանն համաձայնութեամբ մեզ ։
և նոյն իսկ մի աստուածութիւն և ան-
բաժանելի ։ Բայց աստուածային բնու-
թեանն, երկնային ։ պարզ ։ անպարագ-
րելի ։ և անմահ ։ իսկ բայց մարդկայ-
ին բնութեանն, երկրաւոր ։ թան-
ձր ։ չափաւորելի ։ և մահկանացու ։
Բայց զի մի է ոմն և ոմն բայց 'ի նոյն տարբեր
հակառակացն ։ որ տաճար ասաց բա-
նին զմարմինն ։ յայտնի լինի մեզ
մարդութեանն ։ բարձրան երկրաւորութեամբ ։
Արդ և բարձրագոյն և ած այ-
նպէս ։ է երբեմն զի մարմնոյն
առնին 'ի գիրս համաձայնութեանն մե-
րոյ ։ բայց որպէս և զմարմնոյն
կն առն

անճառական անեղական մերոյ՝ յաւիտենա-
ծնութեան ընդ աստուածային բան-
ւոյն․ յո՞վ երեւի և այսօր․ նոյն
և յաւիտենական ։ Նորին զմշտնջե-
նաւոր ծնութիւն որ է հօր եր-
ակ․ և այսօր զմարդեղութիւն․ և
նոյն յաւիտենական զանժամանակ թա-
գաւորութիւն ։ Ո՜ թէ քաջա-
նումն ըստ աստուածային՝ իմաստ-
կութիւն և յանձնութիւն, պարզա էր
ասելն թէ՝ բանին ած երեւել էր․
և յաւիտեան այսօր․ բայց մէ երեւել
ցուցին բաժանման յմշտնջենա-
միաւորութիւն․ մէ աստուածութիւն․
և մէ մարդկութիւն երկեղեցւոյ․
որպէս և յուզանմենս անճառաբարութիւն՝
զմարմնոյն շօշափելի ուրուն աստց
շօշափելի․ ձեռաց մեր անձ շօշափե-
ցին՝ ի վեր բանին կենաց ։
Պաշտեմք և զմարմինոյն յաւուր կաւ,
է ընդ աստուածութիւն տան․ որպէս աստուած խա-

 ջեալ․

ջերալ. և առաքելոյն աստուածորդոյ. և ջայր
ջարբանին. և մահու. ըստ սահմանադրութեանն
դրբեցողաց. և այլոց սրբոցն. և
այսուհետև զի՞նչ. այլ երթէ ոչ, զսուն
նաւա մխոտաբին. և զանբարառնելի առնելոյն
զոր նշանակեաց Ն ի ոսկոյ և մեծ
խոստովանելին զմարմնաւորութեան հրամանաց
ալեյց մեզ. զի Ն զարա հրամայոյն է
աղաւաղեաց. և խաւարեցր և ոչ առ այս
երկերալ ձև միայն մարմնոյ, որպէս
առ աստուածային երկնեցան. և
այլ ոչ միայն յառաջ քան զմարմնաւոր
բեն. այլ և յետ յարութեան. որպէս և
իմացն իսկ առաջ շօշափելեօք զինս
և տեսէք. զի ես նոյն եմ. զի ոգի
մարմին և ոսկերս ոչ ունի՝ որպէս զիս
տեսանէք զի ունիմ. թէպէտ և
անձառելին դօրութեն յարութեան կամեցաւ
թեթև և այլոցանելի զմարմին. որպէս
զնաւակոյն ի մէջ ծովուն. և երկնային
լոյսն ի կերպարան գերազանցէ. և

 Դրօշմն

դրօշմն փակելովք մտանելով առ
աշակերտսն ։ Ո՛չ ի ո՛չ է թէ ինքն
բնութեան օրինացն ծառայէր ամ՟
մեք · այլ օրէնք բնութեան նմա՛
ծառայէին ամ՟ արարչի · բայց ս
րում եւ 'ի կուսական ծննդեանն ·
եւ յայլոց գերադրութեանց սքանչե
լեացն է իմանալ ։ Եւ թէ ո՛չ
թանձր մարմնին 'ի խաւարին ՚ զօ՞վ
բեւեռեցին · կամ ո՞րպէս զմեռ
եալ 'ի գերեզմանէն եղանի · եւ թէ
մուտ յետ յարութեանն զո՛վ շօշա
փեաց · եւ թէ ո՛չ էր չարչարելի,
զի՞ ա՛րդ խոնարհեցուցաւ զդժո
խոյն առանձնացեալ զհոգին ։
Սակայն կամաւ կրէր զմահն · եւ
ինքնիշխանութեամբ եւ ո՛չ ակամայից եւ ակա
րութե՞ բայց իւր ինքնաբերան մատնէր ·
ինքնիշխանութեամբ ունէր զհոգին զանձն
իւր ։ եւ ինքնիշխանութեամբ ունէր առնուլ
զանձ ։ Այսպէս աստուածայնացուցեալ ասել
կէթ զմար

զմարմինն՝ եթէ յաղագս կամաւոր
կրիցն որք ասին, քաղցոյն եւ ծա-
րաւոյն. եւ տրտմութեանցն. եւ ա-
րտասուացն հոսելոյն ՚ի վր խաչին ա-
րոյն կերպարանացուցք, խոստովա-
նեսցուք եւ մեք զայս. այսպէս եթէ մէ-
ախտալից եւ անդրադարձեալ կրից այսպ
կամեցաւ որք ասիցէ զնա. այսմին
զքեզ, կերպարանեաց եւ ըմպելեաց ամե-
նասար հոսմանց, այսմ ոչ հաղոր
գինւոյ. քանզի ապականութիւն մե-
ղաց է ծննդեան. եւ որ մեղս ոչ ա-
րար՝ ոչ ունէր նմա եւ ապականու-
թիւն այսպիսի ։ Պարզեալ՝ զի
մեղաց ՚ի գիրս եթէ զկիրս ոչ ա-
կամայ, այլ կամաւորս կրեաց. եւ
այս կիրք ապականութեան ոչ կամա-
ւորք, այլ ախտամայ. եւ բնութեան
զորս ՚ի բնութիւն. եւ որ զայս
ասէ՝ յայս ասէ թէ ոչ կիրքն
նմա. այլ կնոջն կեցցէն ծառայեալ.

 եւ

եւ թէ այսպիսում ապաշխարանելոյն կը
րեց հնազանդութեր տիրամայ· կայր է
թէ և մեղաց՝ որ հայրն է ապաշխա
նութեն, ՚ի ներքոյ անկեալ էր·
զոր մի՛ լիցի ի ձեռն աւ կամ ասել ու
ղիղ հաւատացելոց։ Իսկ թէ տա
՚ի հաստատութեն մարդկութեն ող
ապիցէ զայս լինելով տե. նա՛՝ բա
ճակատն եւ յայլոյն կենդ. · և ան
ընդունելոյ քն որք գրեալ են,
հաւատացելոյն ասելով թէ Չ.մանք
տուողին մարդ եղև · և անդրանի
ցըն մի կարգաւորեայ և վարդապետու
գուցին · այն որ Չ.մանքն ամէն խոսա
ասացեալ ղնա։

Ս ըրեալ էր վերջաւորեն ըղձանաւ
թէ, վասն այնորիկ ասեն մի
ընտրութեն · այլ թէ ամենայն
ընկղմեցաւ մարդկութեն յամօթ է
անդր · և օրինակին կամեցեալ մեղա
ցանկալ և մեղքն, որ ՚ի ձեռն ան
հա կեալ

կեալ անարգելութեամբ. և այսմ
ևս բանին առաքելոյն որ ՚ի մէնջ
բանք ունին պատասխանատուն. այն
զոր ասացաք թէ ՚ի մաքրութեան՝
մարդկային թանձր և յօդական
բնութեան, ո՛չ փոփոխեցաւ յանյօդ և
պարզական բնութիւն այլ և զիւրն
կորոյս թանձրութիւն. և ո՛չ պարզ
և անմարմնական բնութիւն այլ խառ-
նելով ընդ բնութեան մարդոյ,
փոխեցաւ կամ այլայլեցաւ յիւրն
յանճէս պարզութենէ. քանզի քա-
ցանկ կամ մեղք՝ այլայլին և ապա-
կանին անկեալք ՚ի ծով. ոմն

Զուր և գինի։

Ո՛չ այսպէս և մաքրութեանց յե
զանազանակ ածութեան և մարդկութեան.
զի այսպիսիկ մարմին գոլով, յե
րանի աղակամնն խառնելով
ընդ մարմնոյս: Իսկ մարմին և ան-
մարմնին՝ խառնելն և միանալն ան-

ճառագայթ . և ո՛չ շնորհին ՚ի մի-
մեանց կամ այլայլին . ո՛չ և մարդ-
կայինս հոգի և մարմին . և թէ
արարածական բնութիս այս բան .
բանից՝ ես է իմանալ աստուածեղ-
հրաշափառագոյն զարարչական
բնութեանն միաւորութիւն ընդ ա-
րարածոյս .

Ասասցուք և փոքր ինչ վ՟ն ա-
ռաջաւորութեան ՚ի մէնջ անճա-
նելի աստուծոյ . զոր հայհոյէր ար-
չքնաղաբար սարգաւի ուրուշն ասե
լով կախարդի , էշ և սկսութիւն ու-
նողի . ՚ի յապաստամբեցոյն ՚ի հա
ճառոյս մերոյ առաստեղծականս
լով , սուտայօգ բանիւ առաջին ձեւր
Նայց առ մեզ այսպիսուն սարգ
սի չքնաղաբարկ անեղոյ է աստուածեղ
բանն զերդ ջերմեռանդն անճառնաց.
զի նա թէ և գոյութիւն ո՛չ ունի
անճառն պատահեցաւ . խոսի սար
հ՟ դիսա

զերաս այս մէջ գոյութիւն ունին յա
զագս մեր և մէջ անուանս . զոր և
թէ է՛ որ ուրիշ թէպէտ և
մեզ ան կայս է . նորոգմէ
զնա կաթուղիկէ եկեղեցի .
և զէշն . և զակումբն . և զգիրոզ
նոր . և զընդգունօղսն . զի զանուն
նոր չէ՛ որ լինեալ յաղագս մերոց,
բայց ՚ի հոռոմոց զի ասեն զբրդար
անբոլոր զմեզ . Նաև մեք մխայու-
թիւն ձայն յայտնեալ գրեսցուք զղ
ճշմարտութիւն սորին երեաց . զի
մի՛ որ ադաթուք հայհոյեսցէ և
չար գործեսցէ անձին իւրոյ ։
Նուաստաճոր ասէ սա . վը՛ զի ա-
ուտքին պահեն համասամենեայց .
և պատճառն է՛ այս ինչ ։
Սէ՛ գրիգոր լուսաւորիչն մեր
յորժամ եւ ՚ի վիրապութենէ . և ժո
ղովեցան առաջին նոր թագաւորին
հայոց Տրդատիոս պատուհաս

հէ եալ

եաւ լուսոյ ՚ի կերպարանս վարդա
գոյն եղեւ աղ. եւ խոնարհեցոյց զմեզ երե
գօրէն այսահարացն, եւ դառնսն
ջուրն առ հասարակ դառնս . Ե .
օրհնեալ անուանեալ առաջնորդն՝ որ զի խոնաչ
Աստուածաշնչեանն . որք նմանեցան նորին .
որով եղեւ զօրութեամբ նորա ՚ի ձեռն
նոր . եւ զայս պահս որ կոչի այսօր
պատուիրանն յառաջագոյն եղաւ
՚ի առաքելոյն դարձողքն՝ նոյն խորհրդն
լուսաւորչին անուանեալ յետ
դեռեւս հայրապետական գ զնոյն
հեռ վերջինն յարմար շինեաց
ուխտն . որք զի մի մնասցեն
զեռանդութիւն նոյն եղեալ առ նա . եւ
պատուական հանդիսացեալ պահս զայս՝
որով ընծայեալ հոգւոյ զ փրկութեան
խնամողն ընդ պահոց նախնեաց
գլուխ , որով նոքա առաջնորդեալ ՚ի
սուրբ նշանս հրամանեալ զոր եւ .
պահեն մինչեւ ցայսօր առաջնոյն
հե եւ եղ

և եգիպտացւոց։ Իսկ զի ասէ սա
և յանուանն որդւոյն սուրբ գոյն՝ մի՛
վ͞ս հոմանունութեան գայթակղես-
ցիս ոք. քանզի զի այս սաղմոսեալ՝ ո-
րոյ անձն է, երկնաւորէր բարերարո-
ամն ՚ի կապադովկեցւոյն՝ յանձնառու-
մեծին հաստատեալ բանիւն ևս և որդ-
ւոյ նորա։ Իսկ յորժամ լինի գաւառն որոց
անապականն յաւելանայ, հաւատեալ
՚ի նմանէ զնա ՚ի սպառս ատ շա-
պուհ թագաւոր. և անդ բազումս ՚ի
պարսիցն յաւերմանց զսահմանս ՚ի քրիս-
տոնէութեան. և ընդ յանուան զ [illegible]
մաքրութեան հաւատոյ որդւոյն
[illegible] ՚ի նոյն ժամու արքայն [illegible]
[illegible] շահ. և քանզի օր [illegible]
նմին [illegible] ՚ի յուսն
[illegible] [illegible] . Ա . Ս . [illegible]
հաստատեցին [illegible] [illegible]
[illegible] յանուանս շարադրութեան որ [illegible]
[illegible] [illegible] . [illegible] և [illegible]
Հ.Է [illegible]

բոյն Թէոդորոսի զկնի առաջին
շաբաթուն պահոց քառասնոր-
դական տօնեն Հայք եկեղեցիք ։
Սա՛ արդ՝ Հայք ասացեալ, այս է
պատճառ պահելոյ մեր զայս պա-
հոց անուանեալ առաջաւորք ։
Բ.րդ՝ բան խնդրոյ սբ առաքելոյն
խոհեմադրութեանն անձին ՚ի պատ-
ճականս գլուխ ։ և ՚ի մանկական
հասակին ունելով զիմաստութիւն ծե-
րոյ ։ որպէս սողոմոն և դանիէլ ։ եւ
դաւ առաջին պատերազմութեան ձե-
րոյ համառօտ բանիւ, զնկերն
ցուց հաստատութեանց ց ճշմարիտ
դաւանութեան ։
Նա՛ եթէ յառաջս մարդկան հա-
ւոյրդ ։ կամ երկիւղի ։ կամ պատ-
կառանաց աղաղակաւ ծածկեցաք ՚ի
մերոյ դաւանութեանց հաւատոյ,
և ո՛չ գրեցաք ։ կամ թէ առ ելքինն
գրեցաք զոր ո՛չ ունիմք ։ որպէս կի

րն

ընդունելի լինիլ առ 'ի ձէնջ ,
ընդ անհամարիցս և հերձուածո
ղացն ընկալցուք զդատաստան
առաջի ատենին ա̃յ · քանզի հա
ճառ ծածկեալ , կամ կեղծաւոր
բեալ , ոչ է հեռի յանհաւատու
թէ · և որ ոչ յետ զպայմանին լսե
լոյ 'ի մէնջ՝ գայթակղեցի զա
ձեռս 'ի մեզ ոչ համառաւալով առա
ջե լոցս , ինչքն տայցէ պատասխանի
զի յաւուր դատաստանին նորա ,
իբրև զպատուականս անդամոց նո
րին ։ Ասկ զոր մխանչաւ լսէ՝ հա
ճառեայ և ոչ զատուր օծ̃ լայց . զըն
նոցն սրաիցէ , ընդ հնազանդութեան հաճա
տացելոցն ընկալցի վարձս բա
րեաց 'ի քս̃է տ̃յ մերմէ , որում
փառք և զօրութիւն այժմ
և միշտ և յաւիտեանս
յաւիտենից
Ամէն ։
ՀԸ
Ջ . Լ

Օ վերոյ յիշեցեալ հայրապետին հայոց աղաչեմ յիշել ՚ի տր̅ . ընթեռ-նլին և զնա ըզհարազատ եղբայրն ըզ Ներսէս եպիսկոպոս . որ շարագրեցին զբան դաւանութեան հաւատոյ հայաստանեայց եկեղեցւոյ . ՚Ի թըւականութեանս հայկազնեան տումարի . ռ̅ ճ̅ է̅ .

և որ յիշէ՝ յիշեալ լիցի

՚ի քս̅ է Ամէն ։

Սա տառքն ներքոյ շնորհալին հայոյ։
՚Ի շնորհաց հոգւոյն ըզգեցեալ .
Սըրոյք աղօթւոյ նըման փայլեալ .
Սնուռաշա գանձիք զբանս հաւատոյ
Բանեալ եռուք եկեղեցւոյ ։
Տարեալ յարքային ալեքսիոս .
Խօսեցին ըզ բանս որ՚ի քրիստոս .
Բաշխանեցաւ նա հեթանոսաց .
Որ և որձեաց զնոր գահութն ։
Սէ հայր արդ զնոր յիշեալ աստուր
Նանն և թժ բանին մատուցանէր ։

Հթ Ս. գօթր

Աղօթք սրբոյն յովհաննու ոսկեբերանի.
տառացեալ առ գառան առաջի ծնծղայից ։

Տէ՛ր Հայր իմ և բարեկամարարն ամ հոգւոյս. ի քեն ամ ամենաղեփաղեն կոչեցայ յոր դեդրութիւն հօրն երկնաւորի. այսօր ի քեզ կամեցայ այս տարբաշխել գառն ամբարատ. և եւ գիմեալ եկիցս առ դուռն քո և աղաչեմ ըղձանք. մաքրեա զիս մեղաւորս ընդ ամենայն. որպէս ի մեղաց իմոց. և արժանի արա մտանել առաջի սրբոյ անեղանելոյդ մեծութեան փառաց

դութեան

Եւս նաև ի ժամուն առաւօտին նորին աղօթք սրբոյն Յովհաննու ։

Տէ՛ր ամենակալ թագաւոր զիս ի յամենայնակալ բարեացն ։ Տէր փրկեա՛ զիս ի յամենայնակալ տանջանացն ։ Տէր ներեա բանի եւ

Խ Ճ Թէ

թե գործով. եթէ մեծու է և եթէ
մտածութք. մեղայ՛ քեզ Քն՛ և՛ շնոր-
հեա՛ ինձ. ո՛վ Տր փրկեա՛ զիս յամ̃ փոր-
ձանաց և 'ի մէջ շառաչ. ո՛վ Տր փրկեա՛ զիս
յամ̃ մտածութեանց և 'ի հեշտութեանց և
չար ախորժութեանց. ո՛վ Տր լուսաւորեա՛
զմիտս իմ՝ զի խոստովանեցայց զի՛ն զիս չր
գանձեցու ինչ. ո՛վ Տր ապաշխարհեն եսան մրդ-
մեղայ. իսկ դու ով̃ ամ̃ ողորմեա՛.
ո՛վ Տր տես զտկարութի հոգւոյս իմոյ.
և ծածկեա՛ զշնորհօքն յօգնականու-
թի իմ. զի յես փառաւորեսցի ա-
նուն քո ամ̃. ո՛վ Տր գրեա՛ զանուն ծա-
ռայիս քո 'ի դպրութե կենացն. շնոր-
հեա՛ լուալ ինձ անվրէպ ձայն բարբառոյ. ո՛րպէս չ
արտաքս ոտնահարէ զքո բարբառ. այլ ասա՛ ու
ինձ. քոյին. քաղցրութե դասուհայ 'ի
անդրական քաղցրութե. Տ'ր ընկալեա՛ 'ի
աղօթս իմ զձայն խնդրուածոց քոց. Տ'ր
ամ̃ երկնից և երկրի՝ ցնծեա՛ զիս
զմեղաւորս, յորժամ դատաս աշխարհ

[illegible]

[illegible] ճառագայթ [illegible]
[illegible] ։ [illegible]
[illegible]

Տէր՝ անքննելի է աստուա-
ծային կարողութիւն քո. և
անճառ և անհասանե-
լի է քո փառաւորութիւնդ. որոյ
ողորմութիւնք քո անչափ են. մարդասիրե[illegible]
և գթութիւն քո անբաւ է։ Դ[illegible] ողորմած
[illegible]՝ բարեխօսութ[illegible]
[illegible], յաղագս ողորմութեան [illegible]
[illegible] և [illegible]
[illegible]. [illegible] և [illegible] ամենազօրութեան.

և

և համարեալ զէս աղօթակից սո-
ցին . և պարգևեա առատապէս
զողորմութիւնք քո . որ զքե փառաւորա
նքէ ընդ մտր երրորդութեանդ ։
*Աւետն զսբ ածն . և երգե մեծա-
*գործն համբարձման զամենատիրանին ,
* Կրու ասա՛ ։
Համբերութեամբ ող ջանացեն ց զա-
նձն սրբոյ ամենատիրանացն . որ
զի կարօտ և մ'ինքն զզօրութեան ածյ ։
*Բազմաձայն 'ի ծառաութեան ։
*Տ'ր ած մեր ՝ զերաշխաւորութն ։
* Կրու ասա՛ ։
Ա՛երապէտք նմ ած՝որ զմեր հոգե
ղէն բնութիւն արժանաւորեցեր ան
դասուց մերձեցին քեզ փառաւորե
նուք մատուցանել . արժանի արա
զանձնայնասն ծառայս քո հզօրեղ
փառս տալ այժմ և յամենայնի ։
*Նազեր քն , որ ողորմեա ։ Կրու
* ասա՛ ։
ձ. Մ. նն

Ո՛չ ինչ ունիմ առ քեզ Տր՛ եւ աղա
չեմ. ողորմեա ինձ ՚ի մեծի եւ քում
ողորմութեանդ՝ գթաւորով ՚ի ծառայս
քո . եւ առաքեա՛ ՚ի վր իմ զողոր
մութիւն քո :

*Բաշխանայն. դու ողորմած եւ մար:
* Կրկին ասա :

Մարդասիրելին Տր՛ եւ ողորմածին
տաց փառս եւ պատիւ այժմ եւ
յաւիտեանս :

*Այրք կարդան հանաստարանին ,
* Կրկին ասա :

Աղաչեմ զքեզ Տէր իմ յս քս .
բաց զկապեալս իմ . արարեալ զմիտս
իմ . արձակեա զիս լուծոյ բանից
անօրէնաց ամենաբարութեամբ քոյ . անձն
[illegible] զհրամանս
[illegible] ՚ի սահմանէ . յորում [illegible]
քեզ [illegible] :

*Այժմ [illegible] ՚ի մը
մինն . եւ երկր ասեն , եւ եւս [illegible]
ձն [illegible] ,

*Աղօթք, Տէր ողորմեա ։

Խաղաղութեանց աղբիւր Հայր ամ.
մաքուր և անբիծ հաստատող ՚ի
ժամ՝ պաշտամանց աղօթից՝ աղաչեմ
զքեզ. ո՛վ զի անարժանիս ընդունել
լուեր աղաչանս և խնդրեցեր ղձանս
աղաչանաց նորոց . և ողորմութեն
քով թողութեամբ զանցանաց իմ.
առ իմ աղաչեմ զքեզ՝ զի յամ
ժամ մնասցէ աղերս անարժանիս առ
աջի քոյ . զի ահաւոր և մեծ ես
աստուածութեամբ քո . սոսկալի իշխանդ առ միայն
բանին լինել ընդ ամս քո ՚ի մէջ հա
ստատս վաստակել բարերարութեամբ
՚ի գործս արդարութեան . և այս
հեշտացես ՚ի միտ իմ զշնորհս ար
դարութեան և ողորմութեան քոյ ա՛ծ
ամենակալ աղաչեմ զերցս և ողոր
մեա ։

*Լաւ հանգուցեալս ՚ի ծառայս . ա՛ռ
*մեր և փրկիչ յիս Տէր ողորմեա ։

Հը ողջն

՚Ի՛ն որդեակն այ՝ որ վ՚ն մեր համբե-
րեցեր մահու խաչի. և զ չարչարելն
յանձն առեր. և զաւազակապետն(?) և
մէ հոգին հանգուցեր յարքայութիւն.
Ա՛. պաշտեմ զքեզ՝ արժանի արով և
զիս ա՛յն աուաու քոյին ողորմութիւն և ողոր-
մութեամբ քո ՚ի մեզ այց.
Սահմանայն ուղղ զի արժանաւորք.
Պօռ ասա.
Ա՛. նոր աստուածային արժանաւորութեան
փառաւորեալ զ հայրն և որդին և ըզ
ա՛մ հոգին այժմ և յաւիտեանս
ամէն.
Սահմանայն խաղաղութեան ամենայն.
Պօռ ասա.
Ե՛րգ փրկչին խաչ անմեղաւ տէր
երկրպագանեմ. վ՚ն որ ընդ մեզ էս
տեմ խաչարեղօց և գործոց.
Ա՛. ղաչեմ զքեզ՝ ողորմեա՛ ինձ ըզ
երկուքն չարչարանօք. և մանկանց քոյին ձեռ
մարդիս երկրպագողաց զիս զանց
ձէ   ժամս

ժամս հաւատարմեամ․ զի և ես մշտամայրիտ
հոգւով քո ի այդ ձեռաց այժմ և
միշտ և հանապազ երկրպագութեամբ եր
կիր պագանեմ ․ վ՟ զի քեզ սբ
երրորդութեանդ վայելէ փառք պա
տիւ այժմ և միշտ և յաւիտեանս
ամէն ։

* Սարկաւագն սաղմոս ասասցէ ։

* Պռու տամ ։

Քս ած ․ որ խոնարհեցար մարմ
նով և արեամբ քո գալ ի պատա
րագել զատունդ ամբարտ ․ և հրեշտա
կացն ապաստանութեամբ լցեր զե
կեղեցի քո սբ ․ և զմեզ զանարժանս
արժանաւորեա ը՟ նորոյն զգոհա
ցութիւն քեզ մատուցանել ամէն ։

* Պաշտօնեայքն ասեն զսրբասացութիւնս ։

* Պռու տամ ։

Տր իմ յս քս փառք քեզ․ որ վ՟
մերոյ փրկութեան խոնարհեցար և
յանձն առեր պատարագել ի մէջ

մերում մարմնով. և արեամբ քո ՚ի
արքայու ՚ի։

* Սարկաւագն ասէ մի՛ ոք կերպախտայից։
* Պռօս. ասայ։

Աղաչեմ զքեզ տէ՛ր. մի՛ համարիր
զիս ընդ երախտայացն. և ո՛չ ընդ այ-
նոսիկ որք թերահաւատքն են ՚ի հա-
ճախս դամանաւուն. այլ ՚ի յարգէ
մինչև յորդոց զքեզ ծանեայ հարցն
մերոց ա̅ծ. և ճանաչեմ ա̅ծ աբրա-
համու. և ա̅ծ իսահակայ. և ա̅ծ
յակոբայ. և աղաչեմ զի մի՛ ընդ
անմաքրովք ապաշխարողս համարես-
ցես զմեղաւոր կալոյ իմ առաջի քոյ։

* Պաշտօնեայքն մաղթեն տիրամայր զա-
* ասասս։

Ընկա ա̅ծ տիրամայր մարմնոյդ և
փրկական արեանդ առաջի հեշ-
տակայն զօրութեանն յանձնեցելոյ
երգեն որոյ՝ քեզ վայել է ղաշտ-
սացուցն տէրն զօրութեանց. և որ զիս

 նը

նշանաւորս առժամեայ որոց ցերեկ փա
ուրախանիչ լինել, ըստ նորին նմանութե
լով. տէր ողր. տէր ողր. տէր ողր. և
որդի այ և տր գթութեանց, քեզ
փառք յաւիտենից ամէն :

*Մարդկային ազգին և եւս խնդրուածք :

* Կցուրդ ասա :

Խնամակալութեանց տէր ք՛ս ած. ամե
նակալ յաղօթս առաջի տր. սեղա
նոյդ այս. և աղաչեմ զքեզ տ՛ր ա
ջին մեծաւ. ի՛չ խնդրիմ զայթակղ
ղեալ. ի՛չ տրտմեալ խոստովանեալ.
ի՛չ պատուիրանօք խորհրդեն. և ի՛չ
երկրային թշնամեացն. այլ ա
ղաչեմ՝ յաղթանակ խորհրդին. և պա
հեա յուղիղ ճանապ. Առաքեալ միշտ.
և միամիտ տրտմին ուներ զկամա
րելոյն սաստկել հաստատուն
զփրկաւորին մերոյ քոյ .
Տէր որոց հեռ բնակ ա՛ր առաքելով
՚ի յաւմ գործս բարութե. անկեալ
Է կամ՝

կամ կարգօքս առաքելոց սր̄բ աւետարանչաց-
ւոյ իմոյ. և խնդրեմ զ... ո-
ղորմութիւն քո ՚ի մեղաց աղօթք
կայանալոյն քոյ Տր̄ Քս̄ փրկիչ իմ
հեզոյ և ողորմած :

* Նախաճաշակաց ... զօրութեց:
* Տէր աստ :

Թագաւոր յաւիտենականդ՝ որ ես
ամ̄ առատաձեռն և զօրութեամբ. և ըղ
մեր հողեղինս նորոգ ապականութեամբ սի
րելեաց մարդասիրութեամբ. և խո
նարհեցար ՚ի մեր մարդկային բնութ
եանս. Տէր ... որ
... ՚ի բժշկութիւն
... մարդասիրութեամբ ... և ...
... հոգւոյ ... և հոգւոյ ... յաւէտ
... :

* Աստուածածին ... ... :
* ... : Տէր աստ :

Ո... ... ...
... ...

կերակուր կեանս առաջիկայ անմահ կենաց առօ
թեւորդ. և արդարեւ արժանաւոր
ըսեալ զի սա՛ռ ամծ յաւիտենս խորհրդոյս։
*Սարկաւագն ասէ։ Պռօս ասամ։
Ս՛եծէ աւս և երկրպագեմ քեզ ՛ի մէ
ջին. շնորհեալ բարեաց զգուշա
նալ երեխա առ քեզ ա՛ռ ի մի և ամծ։
*Սարկաւագն պատարագչ. քհն։
* Պռօս ասամ։
Տ՛էր զօրն այս որ մատուցիս պա
տարագ վ՛ս փրկութեան մերոյ. գու
եւս ողորմութեան և պատարագ խա
ղաղութեան. և արժանացո օրհնութեան.
*Քահանայն շնորհք՝ սէրս Պռօս
* ասամ։
Զօրն և որդին և սբ հոգին՝ հանե
զոյ ՛ի մէ ջին զշնորհս և զանձրե
ւամծայինս զօրութեանց. զոր երանա
վեր պատարագեալ՛ ՛ի քահանայսն,
հասա զփրկութեան ՚ի հոգւոյ սբ։
*Սարկաւագն ՛ի կեդր ընծայեցու.
զ՛ե ցէր։

ցկց ։ [illegible] ասեն ։

Այժմ ես առ քեզ 'ի վեր ընծայեմ [illegible] [illegible] իմ [illegible] [illegible] երկրպագեմ ․ և առ քեզ [illegible] [illegible] իմ առ ի [illegible] ։

Սարկաւագն և փոխասացութ ։

[illegible] ասեն ։

Պահպանեա [illegible] ողորմութեամբ բոլոր [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Հոգւոյդ ։

Որ [illegible] [illegible] [illegible] ։ [illegible] ասեն ։

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] և [illegible] և [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

ճոխելս ա̄ծութեդ քում ընդ սե-
րովբէիցն և քերովբէիցն միա-
ձայն համարձակելով և ընդ նո-
սին ասելով. ս̄բ ս̄բ ս̄բ տ̄ր զօ-
րութեանց՝ լի՛ են երկինք և երկիր
փառօք քո՛ ։

* Քահանայն ս̄բ ս̄բ ս̄բ ասէ ։

* Խուլ ասա՛ ։

Օրհնեմք զքեզ ա̄ծ հայր ընդ
որդւոյ քում միածնի և ազատարար
ս̄բ հոգւոյդ. որ մեզ անմահս արա-
րեր զպատուականս ՚ի ձեռաց մահու
զնախնին հայրն մեր. և զամենե-
սեանս, զորս քեզ յորդեգրութե̄ն
կոչեցեր մկրտութ̄բ ս̄բ աւազանին.
և վ̄ս մերոյ փրկութ̄ե առաքեցեր
զորդին ս̄բ մարմնանալ ՚ի ս̄բ կու-
սէն, բառնալով զդատապարտութի̄ն
յանցանաց նախամօրն մերոյ. որ
վ̄ս մեր ՚ի մարդոյս զչարչարանսն
մարդաւ̄ք կրեաց. և զմեռանելն
կամաւ̄ք

կամօքն հօրդ յամենայն ժամու ։

Օ քեզ սուրբդ Աստուծոյ փառաւորեմ . որ ետուր մեզ համատարածելոյս ՚ի մխիթարութիւն ընդ սրբոյ մարմնոյ քումն և ընդ պատուականին արեանդ զհացին կենաց . և զուարճացին միտք կուսութեան ՚ի մաքրութեան . աղաչեմ զքեզ ա՛րդ արժանաւորեա զիս զանարժանս լինել անարատ մարմնոյն սրբութեան . և բաժանել ինձ սեր քոյ արժանեաց ընծայորդին ։

Ծայրագոյն է ա՛ր զի մի կարէ կեալ առաւելի քոյ երկինք երկնայնոց . և երկիրս երկրայնոց , այլ մի զի քո եղև կամք ։

* Բանահայն առնեք կերպեք .

* և արբեք ։ Պոռ ասա ։

Ով մեղաւորի որ առաջնորդեր զոր ձեռք քո . և նորին ամենայնի կարողութեն միածնի որդւոյ քոյ , ընդ հայրական գթութեամբ ծանեաք .

վս՟ զի ա՟ծ ա՟պ էր խաչին կամօք
վս՟ մեր. այնու՟ ժուժկալութի՟ն
երեք օրեայ թաղմանն. և երրանա
ծէս յարութե՟ն. և ա՟ծային համ
բարձումն փառօք հօրդ. և ընդ
աջմէ քումմէ նստելն. զորս համա
տամ և երկիր պագանեմ.

*Քահանայն զպաշտօնս և զփառս
* Ճորեայ Պկու ասէ:

Օ գնեա մեզ ա՟ր որդի ա՟յ յանապատ
կուսէն ծնեալ համատամ. և
միաս անդամ զդաւանեանց անկն ու
նելն. և զգեղ փառաւորեալ օրհ
նեմ յա՟մի օրհնեալ:

*Քահանայն զգեղ արդար և ա՟ր:
Պկու ասէ:

Տ՟ր մեծ և ահաւոր է խորհուրդ
դ՟ս այս խոնարհութեդ քում. օրհ
նեմք զգեղ ա՟ր. զի ազգաց զմեզ
զունայնայնեալս ոչ անսաստս ա՟րա
րեր. այլ սեփհականեցեր. և զգեղ

ո՛ր ած̃ գովեմք և փառաւո̃րեմք
յաւ̃իտենականս ամէն ։

*Ի՛ւ ոհականայն երկներ պարգևանեմք
* և ողողաչեմք ։ Պօղ. առա ։

Ա՛յիշեա ո՛ր՛ դի՛ դու մայն ես մա
քուր ՚ի մեղաց անարատ և անապա
կան հոգի ոյ. քանզի ամենեքեան
՚ի սատանէ քում մի ոչ մամ ՚ի հօր
հայլ մք. և ունիմք զքեզ միջնորդ
և դու մեր բարեխօս և պաշտպա
դին փրկական մարդոյ և արեան
փառաւոր ցեն քում սրբոյ ըն դ ձե
ռամբ որ ք քահանայիս ։ *Ա՛ղաչեմք
զքեզ ո՛ր դի մարդասիրութ քո՛
արժանաւորեցեր հանդուցանել
՚ի մեր սուրբ զ. հոգւոյ սրբ
բոյ. մեր դի մեր ամ հաւատացեր
ցրս ՚ի քեզ յաւ ... կերպս
և ՚ի կարիս որք կենդանի ... եմք
մարմ. և որ հանդուցեալքն են
ի քեզ. ... հանուր ամենեքեան

սուրբն պատարագեցուցին հաստա
տեալ կամք ՚ի յոյս և ՚ի հաստատաս
մեր ։

* Յաւանգանայն ընդ որս և մեզ այց
* արասցես ։ Դիտու. ձայն ։

Մ. դպաչեմ՝ նեբրեան ս՚րբ. այց արամ
և խնձ մեղուցելոյս. զի ընդ այցայց
՚ի մեղաց յատուածային զխրանեալս
խնկարկութեամբ. և այժմ ՚ի քեզ աս դար
ձայց ։

* Յաւհանեայն ամենայնին սրբոյ
* կուսին ։ Դ. ձայն ։

Ի սէ պատարագեալ քո յարութեան
զի ամենայն մայր բնոյդ. և ամե
նագովեցեր միածնին. և նախագծեալ
կայր քո քս ։ աղաչեմ զքեզ տս
ամ զիս զմաքրութեամբ նշխարել
խմել և տեսանեմ ծանօ ։

* Մարկսէ ազն քաղցրութե ամենաքե
* լոյ սրբոց ։ Դ. ձայն ։

Ծնընդանակցեալ ատուբ ա յանուանէ
զն սոցա

որք զարձակեցին զաշխարհս ՚ի կը
ռոցն ՚ի պաշտելութենէ յանձ գիտու
թեն, աղաչեմ՝ յիշեա՛ զիս զանարժա
նըս ննջեցելովք իմովք ։

*Սարկաւագն առաջնորդաց ։

Ժառու ասա՛ ։

Մ. առաջնորդացն եւ մերոց հայ
րապետացն՝ եւ որք զմեզ լուսա
ւորեցին ՚ի կաճառս մերս, յիշա
տակաւ նոցին աղաչեմ յիշեա՛ եւ
զիս տէր՝ զանարժանս ննջեցելովք
իմովք ՚ի մէջ պատարագիս ։

*Սարկաւագն միանձնացելոց ։

* Ժառու ասա՛ ։

Աղաչեմ զքեզ տէ՛ր աղօթիւք
սրբոց միանձանց ճգնաւորացն .
եւ որոց նոյն աշակերտեցան, տուր
պատարագիս յիշատակաւ տէ՛ր
զանարժանս ննջեցելովք իմովք
յիշեա՛ ։

*Սարկաւագն թագաւորաց ։

զԹ Ժառու

* Փառք ասա՛ ։

Ընդ որում յիշատակէ սբ̃ պա–
տարագաւ զԹագաւորին և զՀա–
ւատացեալ քրիստոնեայս , աղաչեմ և
զանապարհածանս իմոյսս ննջեցելովքս
յիշեսցես ողորմութե̃ քով ։

* Սարկաւագն ընդ հանուր ։

* Փառք ասա՛ ։

Տ̃ր ա̃ծ ՝ յուսոյ մեր ամե՛ն ու–
նջիմք ՝ ի շնորհս սբ̃ պատարագիս .
զի սովորաբ եղեցի յիշատակութի̃ զ̃
հանուր հաւատացելոց ՝ ի քեզ .
և ո՛չ անուանս առանձինն զարս և
զկանայս , զծերս և զմանկունս .
և որք ՝ ի լիցուն հասանին առ քեզ
են հանգուցելոցը ։ Ո՛ աղաչեմ ըզ
քեզ Ք̃ս ա̃ծ . զի և ինձ անարժա–
նիս . և ամ̃ հաւատացելոց ննջեցե–
լոցն սբ̃ պատարագաւս եղեցի յիշա–
տակ . ո՛ր ա̃ծ կեցո՛ և ողորմեա՛ ։

* Քահանայն յիշէ ա՛ր ։ Փառ–

Ձ ք ասա՛ ։

ասամ ։

Ի՛նձ յանճառելական՝ աղաչեմ ըզ քեզ յերեսս անկեալ մաղթանօք․ զի շնորհօք ողորմութեանդ քոյ պա հեսցես անշարժ հաստատութե զքննականս երկնաւոր զօրութեանցդ՝ զսերտ ապաստանսն զսէ և զպահպա քեր լաշնորհ կարօտութեան եկեղե ցեա, եպիսկոպոսապետաց և եպիս կոպոսաց՝ քահանայիցս և սարկա ւագացս և զամ ժողովրդեան ա մէն ։

Սարկաւագն գոչէ ի փառս բանութե՛ Յսու ասամ ։

Քեզ տէր իմոյ տաց զանչափ զօ րութի և զփառաբանութի․ որ արժանաւորեցեր զմեզ սրբոյ պա տարագիս․ Տո՛ւր մեզ՝ որ ՚ի յերկ նից եկեր ՚ի մէջ երկրիս, խնդրեմ րով զերկրպագանեալ և զմնացեալ ոչ խառնս․ մտ զի զառ եւ հոգի է քա

Հա րի՛

րին՝ որ եդեր զանձն քո՛ ի վերայ
բանաւորաց հօտին. և յաշխարհ ե-
կեր՝ զի զմեղաւորսն կեցուսցես
սրբութեամբ. որ և առաջին ես եմ
կորուսեալ՝ ողորմեա՛ ողորմած.
և ցարարածս քո՛ գթա՛ գթածներ.
ողորմեա՛ և ստեղծուածոյ ձեռին
քոյ. և Հայրապետութիս մեր, Տ̅յա
անուն. կեալ ո՛ւմ յաւելէ հայրա-
պետաց սրբոց։ Տ̅ր սմին պարգև-
եա շնորհս, քահանայից որք այ-
ժըմ ասա, և է ամ̅ տիեզերս սպա-
տարագի ս̅էյ մատուցանող են։
Պարձեալ աղաչեմք զքեզ տ̅ր.
զի տացես յաղթութիւն թագաւորաց
քրիստոնէից հաւ ՚ի սպառազինեալ
ը̅ դէմ հակառակին խաչին քո։
Տ̅ր ողորմ և առաքելոյն աղա-
չեմք զք մերոյ բարեխօսին և ուղ
ղափառ դաւանողին սէ̅ երրորդու-
թեան, այսինքն զք թագաւորին

մերոյ Յիսուսի բարեխաւսութեան • զի
պահեսցես զմեզ հովանաւորութեամբ քո
զօրօք եւ խնամովք եւ ընդ հաստա
տեալ լիցուք։ Օրհնաբանեալ աղաչեմ ըզք
րիստոս երրորդութիւն մի ած հա
ւատացելոց նորոգեցելոց • առաւե
լութ եւ մի թագաւորաց մերոց •
որք վերջացեալ հաստատեցին զայդ
դքա հոգւոց • այժմ եւ զեւ զանար
ժանս այժմ • մնացեալ եւ զեր
ընդ ... մերոյ դժուարին յիշեցես •
հանդերձ քո եւ որդւոյ քում •

Տնա հանդերձ յիշեալ տր • Պա
տաս •

Ողորմեա յիշեալ տր եւ ողորմեա
այժմ եւ ... ողորմած ես
մեզ • եւ մեք ... գա
նել ... եւ զմեղս
մարմնոյ։ Ողորմեա հոգւոց յիշելոց ընդ
... բարեխօսին • եւ ... տա
տաւ ... եւ անդ ...

ԾՂ եկե

եկեղեցւոյ քոյ. տուր եւ խաղաղութեանց
Ա՛ծ սիրոյ. եւ զհարիւրապատկութիւնս
առնեց. հանգո՛ւ եւ զննընթեցեալսն
մեր. Ա՛ծ մե՛ր քեզ յանձնեմք զսրա
րար կեշատաւորութեամբ. եւ քեզ փառք
յաւիտենականս ամէն:

*Քահանայն. Խա՛ղ եղիցի ողոր
*մութիւն: Պաշ. ասա՛ ։

Օրհնեալ ես ք՛ս ա՛ծ մեր. որ ար
ժանաւորեցեր զմեզ շնորհաց եւ
ողորմութեան քում, պահպանեա զմեզ
ամ. քո հաստատութեամբ. Ա՛ծ որոյ զքեզ
ընդ հօր եւ ամ հոգւոյդ փառա
ւորեսցուք, այժմ եւ յաւիտենական
ամէն ։

*Քահանայն. Ի՛ն ծնողութեան ։
*Պաշ. ասա՛ ։

Տ՛ր փրկ եւ ազատեա՛ զմեզ՝ որ ի՛ք զ այր
շնորհաց ի՛մաստնոց կոչեալ զմեզ յորդե
գրութիւն հօրդ երկնաւորի. եւ մեզ
այսուհետեւ համբերելով հա՛յր
ի՛դ ամէն ։

ասել. Յիշեսցէ և ո՛չ եմք արժանիս:
Բայց զ արդ՝ այժմ ակնայց խօսել
առ Աստուած իմ. զանազանս ես հայցեմ և
մխիթարիր զիս. որդին եմ և ո՛չ եմ
մարդ. Նախախնամութիւնք մարդկան և ար-
համարհամնք ժողովրդոց. առաւել
իմաստ բանին՝ որ բանեայ զգեստեան իմ.
զի ՚ի քէն է Ած աւուրք բարեաց.
և Ած պարգևեաց կատարելաւ ՚ի
վերուստ իջեալ ՚ի հօրէն լուսոյ:
Պաղատիմ անարժանութեանս և աղա-
չեմ աղերսանօք. զի մի դարձայց
դատարկապատճառք. այլ հանդերձեալ ար-
ժանաւորեցայց յոր յուսամ. և
այսպէս եկեսցէ ուրախութիւն և համա-
տարած սրտիւ իմով առ քեզ:
Ողորմեա ինձ Ած ըստ մեծի ողոր-
մութեան քում. զի ՚ի քեզ յուսացա-
ւ անձն իմ. ողորմեա ինձ Տր զի
հիւանդ եմ ես. ով բժշկեա հո-
գւոյ և մարմնոյ՝ ահա մերձ կամ

ՃԵ ահա

ահաւ՜որ բժշկեց զօղ․ բուռն հա
րեալ զանապրաստ ամբոխ զօրս , այսպէ
պաղատանօք եւ աղաչեմ հանդերձեալ որ
ոչէ՜ ընկերական եւ խոնարհութե՜ ․
քաւեալ զիս զմեղաւորս․ թողու-
թի արայ ինձ անսպառանելի եւ տա
ռապելոցս․ նայեաց ՚ի մեզ բնակեցու-
թեամբ ՚ի վ՜ր իմ եղկելւոյս ։
* Բարեխօսանայն․ Նոէ՜ առ՛ուր մեզ հա
* մարձակաձայն։ Պատ. ասա ։
Ս՛ Մենակեալ ա՜ծ ՚ եւ տ՜ր զօրեցս ա-
րարիչ․ որ զայս հրամայեցեր որ
դուոյքով ուսանիլ մեզ աղօթե-
լով առ հայրդ․ մ՛է տառաւ՜ելպես
նեղեալ խոցեալ հեծեծանաց, այլ ազատեա՛․
Զմ՛ս մեզ որ յերկինս ես ․ ՚ի
յաւիտեան ասա՛ ։
* Բարեխօսանայն․ ո՛վ արարչի ա՜ծ ։
* Պատ. ասա՛ ․
Զօրմ տ՛ր մեզ յ՜ս ք՜ս ՚ դ.ըեց աղ-
աչեմ․ մ՛է առ՛ր զնա ՚ի վերացու-

եւ

եւ մի՛ ՚ի դատապարտութիւն · այլ ողորմեա՛ եւ փրկեա՛ եւ ապրեցո՛ յամենայն չարեաց · վզի քո՛ է արքայութիւն եւ փառք յաւիտեանս ամէն ։

*Քահանայն · Սր աւետարանդ Եա։

*Խու տամ ։

Ողջունեամ ծառայելոյս ՚ի շնորհից սր հոգւոյդ · վզի քո՛ աւագի անկեալ երկիր պագանեմ արժանաւորին ծայենն լուսոյդ ։

*Քահանայն · Ողին յերին տէ

*րամբ ։ Պու սամ ։

Ողն յամի որդւոյդ այ սաշուր փառք տեառն մերոյ այժմ եւ յաւիտեանս ։

*Սարկաւագն · Պռօսխումէ ։

*Պու սամ ։

Խոստովանիմ եւ հաւատամ զի դու ես որդի այ · որ քարոզեր ըզ մեզ աշխարհի · դու ես միայն ծն · դու ես միայն այր իմ յս . քս

ՃԷ Քահա

Քահանայն. Օրհնեալ հայր մե-
ծ: Ժողու. ամէն:

Օրհնեմ զքեզ հայր մեր ած ճշմ-
րիտ. և հաւատամ ընդ որդւոյ:
Օրհնեմ զքեզ որդի մեր ած
ճշմարիտ. և հաւատամ ընդ հօր:
Օրհնեմ զքեզ հոգի մեր ած ճշ-
մարիտ և հաւատամ ընդ հօր և
ընդ որդւոյ: Խոստովանիմ զերր-
որդութիւն անբաժանելի և զմի
աստուածային ածութիւն անձին:

* Քահանայն. Ողայեաց ած մեր:
* Ժողու. ամէն:

Որ ի հօրէ ոչ մեկնեցար որդի եղ-
եալ. այժմ եկ ի մեջի մերում շնո-
րհօքն քո հոգւոյդ. արժանաւո-
րեա և զիս զանարժանս զատանել
տորոմութիւն ի քէն:

* Քահանայն. ած մեր որ կա-
* ջեցեր: Ժողու. ամէն:

Տէր յաւիտենից որ շնորհեա մեզ
ծը ամա

ամաղանելին 'ի գըրքատուններուն կը
չեցայ. և արժանի եղէ տեսանելը
զպատկերդ փրկչական. ա՛յս զի յան
ձառունեցի մեղութեանդ ալըրոյ երբոր
դութեդ, խոնարհեցայր 'ի մարդ-
կեղէն բնութեան մեր. և մարմին
առեալ յանարատ կուսէն մարի
ամայ ա՛յս փրկութեան մերոյ 'ի յան
ցանելով. և եղուր մեր մխիթարու-
թիւ։ Ո՛վ ո՛վ առներ հայ և գինեն՝
յաճայն մարմինս և յարիւն յորն
ներցեր. և եղուր բոլոր գննեալ ա
րեամբդ համատացեալ ծառայ
իմդ, մեղաւորիս բեղ միայն. և
փրկութեան մերոյ։ Ո՛վ ես մեղաւո
րուս արտասանալից հառաչմամբ դո
չելով աղաղակեմ առ ձեռնարկեա նա
խատակեալ և յարացոյց պատկերդ-
քո. և որով զի կարող ես ա՛յս
փրկեան զիս ։
* Ողահանայն . Ի ամ . Ի ամ ։
ձկ Պուռ-

* Փառս տամք ։

Սա՛ է սա՛ է մարմինդ տէրունական․ որ վս̅ մեր իջեր յերկնից և բաշխիս ՚ի միջի մերում․ զքեզ գիտեմ կեանք իմ․ և յոյս յարութեան․ դու քաւիչ մեղաց իմոց և մաքրութի՛ւն յանցանաց․ և քեզ վայել է երկրպագ՝ որ թագաւորեսդ ամ̅ քաղցր սաղմոսերգութեամբ և հոգևոր պաշտօնիւք ։

* Դպիրքն երգեն․ քս̅ պատարա

* գեալ ։ Փառս տամք ։

Ո՜վ անբաւ բարերարդ, անհասեալ երկիր պագանեմ ։ Ա̅ծ զի տուեալ է խորհուրդ որդւոյն քո․ որ այսօր պատարագեցար ՚ի միջի մերում․ և զմարմին իւր բաշխեցեր տալ մեզ ՚ի կերակուր․ և զարիւն իւր ան̅ նոյնում ցօղէ ՚ի մեզ ։ Արժանաւորեա՛ կոչմանս ՚ի ճաշակումն աղաչեմ տ՛ր․ վս̅ զի քաղցր

եա

Եւ աղջկութեայ· ընդ հրեշտակաց՝
օրհնեմք աղջկութեայ· եւ ընդ մարդ-
կաց զօրութիւն աղջկութեայ :

*Քահանայն ցած· Հայր մեր որ :

Կու տաս :

Օրհնեալ ես հայր տն մերոյ յի-
սուսի քսի· որ զմեզ որդիս քո՛
անուանեցեր միաւորութեամբ սբ աւա-
զանին · և այժմ անկեալ աղա-
չեմք զքեզ տէր՝ արժանաւորեա՛
փրկագործ սբ խորհրդոյդ· որպէս
զի ընդ ցնծ ինձ ՚ի քաղցրութիւն· ապա-
գեալ ՚ի շնորհաց սբ հոգւոյդ
հաւանեալ յինէն ընծայաւոր մեղաց·
աղաչեմք զքեզ տէր՝ կարողութեանց ան-
նել զհայրսն · վասն զի դու ես որ՝
խոստովանեայ մեզ որոց արժանաւո-
րենս, զկենաց · եւ եւս գոհութեամբ
փառաւորեմք զհայր և զորդի և
զսուրբ հոգին Ամէն :

*Քահանայն· Հաւատով հասա
Ձայն տաս:

* տամ։ Գլու ասա՛ ։

Օ Երրորդութիւն եւ զմի ածութիւն
հաւատամ զհայր եւ զորդի եւ ըզ
սբ̄ հոգին ամէն ։ Հաւատով հաւ
ատամ եւ երկիր պագանեմ անմա
հիդ ած եւ աղաչեմ ած երկայնա
ցըս. որ զմարդկային մարմինդ եւ
զարիւնդ ոչ խնայեցեր ի մեր
փրկութիւն . արա արժանի զմեզ
ժամս եւ ողորմեա՛ ամէն։

*Մարկոսադն . Նորկիւղին եւ
* հաստատիլ Գլու ասա՛։

Տէր իմ եւ ած իմ. մի՛ մերժեր ըզ
մեղս իմ. զի ոչ եմ բաւական .
եւ ոչ զմարդ մեղայ. եւ դու ածա
պէս թողութիւն շնորհեա՛ ։

* Նոր հաղորդիս, ասա՛։

Օ բերանս իմ բացի եւ առի զհո
գի . ի պատմելրանս ըզմ փառաւորե
ցաւ անձն իմ։

*Բաղհանայն . Ելեցու սբ̄ զժողո
Ի ձժբ փուրդս

* Կոչ ընթացքի ։ Պետր. տամ ։

Որչափ եւ ես Տ՛ր Ճշմարիտ · որ
արօսանել արարեր զիս զանարժանս
հաղորդելն մարմնոյ եւ արեան
քում · եւ կեցուցեր զիս կեան
ժառանգութեանն քո՛ · եւ զօրութեան քո՛
բարեգթացայց ՚ի մէջ թշնամեաց
իմոց · լցայց ՚ի բարութենէդ քում
մի՛ լո՛ր ձայնականութեան քոյ այլոց ·
փառաց ՚ի փառաւորութեան կերակրոյդ
քոյ · եւ այն առնեմ զի եւ հաղորդական
հոգւոր օրհնութեան կերակրոյս
զմեզ · եւ քեզ փ՛ա ամ՛ն · փառք յա
ւիտենական ամէն ։

* Աղերսանք ասացն · Նորին եւս Հաղորդութեան
* ընկալեալսն ։ Պետր. տամ ։

Մեք որք ընկալաք անարատ ամենա
րոտն զանմահ եւ զանապական քո խոր
հուրդ · ընդ այս աստուածային · զոհս
եղ մեզ յայն ի՛ կրայ, զոհանամք
եւ փառաբանեմք ։

Ա   Ձեռք   Գիրա

* Բարհաւսայն. Յոհաննէսակ զքեզ
* ք՛ձն Կրոն ասած.

Յ՛ս տր՝ զքեզ գոհանամ. որ արժանաւորեցեր զիս զանարժա_նս, այս մեծի շնորհացս. այլ և աղաչեմ զքեզ՝ զի սովաւ պահեսցես զիս աներկիւղ յա՛մ կրից բան սարկենին. Զի մի լիցի բարին՝ որ մտ՛ հաւսիդ քոյ զմեզ ճաշակեցեր. և ոչ կամեցայք լուծանել ՛ի հաւտեդ քումմէ. այլ արժանի արարեր զմեզ հետևելոյ տ՛ծ իմ և տր յս քս՝ զմեզ փառաց յաւիտենական ա_մէն.

* Բարհաւսայն. Որ զորջնես զայսօր
* ամէնի Կրոն ասած.

Օրհնեմք զքեզ ք՛ս տր. և յուսացեալ կամք ՛ի քեզ. զի և զմեզ կեցուսցես փառաւորել զծառայս գութքիս քո. պաշտեամ և հասարա_կեամ զանէր եկեղեցւոյ քոյ սրբոյ,

Ճծգ կա

կատարել և կլոռւմն ող ընձեռնի քոյ․
աղաչեմք՝ և զմեզ փրկեա․ ըստ այն
ալին պ․ քո ՚ի մեծ մե․ մի թողուր
զմեզ ա՛ր․ աղաչեմք զքեզ՝ ամ․ ըղ
քո՛ խաղաղութիւն․ ամ եկեղեցեաց
քոց․ և աշխարհի․ և քահանայից․
և մերոյ թագաւորաց․ և ամ թա
գաւորաց քրիստոնէից և զինուո
րաց մարտնչողաց նոցին․ և ամ ժողովր
դեանս։ Ա՛յ զի ամ բարի և ալար
դև ՚ի հօրէ այ ՚ի քեզ կատարեալ
հանգեաւ՝ որդի այ քս ամ․ քեզ
փառք այժմ և յաւիտեանս յա
ւիտենից ամէն ։
*Քահանայն․ Կատարումն օրհ
*նաց և մաղթանաց։ [illegible] ասէ։
Քս՛ այ՝ որդի այ՝ որ կատարեցեր
զօրհնեալս․ և լցեր զամ աստուածայինս
՚ի մարդասիրութեան․ լնուլ զօրինս
հայրական տնօրէնութեան քո․ լի՛ց և
զմեզ հոգւովդ քով սրբով․ և քեզ
փ․ռք յաւիտեանս ամէն։

Ի. շօրեք. այնայն ցուլ հանճարոյ գիտութեան. առաջին. տուացեալ առ ողորմ մեր ընդ ա̄յ իծամ տէր ղա̄ փառաւորեն: Ի.

մուն ա̄յ ո̄ր երկ և ա̄ծ յո̄ քօ. որ ըստեղծար ի ձե̄ռ խաչին և բարձեր զմեղս աշխարհի: Ա՛նուղջացեալ ծառայս և ծառայութեան ցանկութեան մեղաց, անկեալ աղաչեմ քեզ փրկիչ ա̄յ երկ և ա̄ծ երկ:

Աղորմեա ինձ ա̄յ ողորմեցար համօրէն ամ աշխարհի. զի դու ես յոյս և լոյս աշխարհի. Ճանապարհ և ճշմարտութիւն և կեանք: Ի գմահացեալս մեղօք և զանօրէնեալս յանդգամօք մի անտես առներ ա̄յ ր երկ. այլ ողորմեա ինձ ըստ ամենօրհնակեան կերպիդ. որոց տարար համբերութիւն բազմամ: Ես երկեամ ամենակալեդոյ ց ա̄յ. զի լու՛ եալ ք ի հայրական ծոցոյ. և զմարդասիրութեան

'Ի մէջ կուսանէն մարիամայ ։ Յիշեա՛ ամենօրհնեալ տէր՝ զշըրջիլն քո ընդ մայրդ՝ 'ի մէջ մեղաւորաց մարդկան ։ Յիշեա՛ ամենեցունց տէր տէր՝ զմկրտիլն քո 'ի յորդանան 'ի յովհաննէ ։ Յիշեա՛ ամենակալդ տէր՝ զդըրժողութիւնսն 'ի դպրացն և զփորձանսն 'ի փարիսեցւոց ։ Յիշեա՛ [illegible] տէր՝ զմատնիլն 'ի յուդայէ . և զքամահիլն 'ի քահանայիցն ։ Յիշեա՛ ամենօրհնեալ տէր՝ զըմբռնիլն 'ի զինուորացն . և զձեռնակապելն 'ի խուժանէն ։ Յիշեա՛ ամենակարող տէր՝ զկալն առաջի կայիափայի . և զհարցումն 'ի յաննայէ ։ Յիշեա՛ անոխակալ տէր՝ զապտակսն և զթքանսն 'ի կառապետացն ։ Յիշեա՛ արքայ արքայից զկապանօք կապիլն 'ի յատենին պիղատոսի և զդատիլն 'ի նմանէ ։

Յիշեա՛ երկնայնամիտ որ՝ զԹու-
ռ՝ յերկրպագեցուող. եւ զծնեծն ե-
ղեգամբ: Յիշեա՛ մանկունս որ
եւ լոյս՝ զբղամբիթն կարմիր. եւ
զպսակն փառ շնորհին: Յիշեա՛ մն
յիշատակ որ՝ ղժամն զայն յորժամ՝
բարձեր զհրաշափառս կենսաբեր
յուսոյ: Յիշեա՛ բանդիրեալ՝
զբարձրաստաց. զի՛ ի վէմ կենսա
բեր սէր խաչին. եւ զպարապնդի
լին բեւեռաց: Յիշեա՛ մի մուա
նար զպարզուած ծարաւոյն զծա
րակ լեղւոյն եւ զքացախոյն:
Յիշեա՛ մի մոռանար զձայնն էլի
էլի. եւ զխոցուած ի՛ զկնաւորին:
Յիշեա՛ մի մոռանար զհոգուն
կարդագոյն սէր արեանն. եւ զխո
նարհնչն ամաչեալ դիմոյն:
Յիշեա՛ կենդանիք յաւիտենից՝
զԹաղուած երկրորդեայ եւ զյարու-
Թիւն ամենայն. եւ զհամբարձումն

հրաշափառ ։ Ո՛վ իշխեալ յե՛ զաստուածդ
յամենեցուն զերկրաւորացս ։ քանզի
զի վ̃ս մեղաւորացս յանձն առեր
զայս ա̃ծ ամենազօրութ̃դ քո ։
Որդ՝ զայս ա̃ծ ունիմք առաքեց
միջնորդ եւ բարեխօս ։ Ի՛նձ զօրուն
ողորմ՝ ողորմեա՛ ինձ ։ եւ թող զա̃մ
յանցանացս իմ՝ որպէս ի մեղաց ։
ազատեալ յա̃մ ի չարաց դեւ հեծեալս ։
եւ տուր ինձ անօթի յարքայութե
քում ։ զի դու ես մարդասէր ա̃ծ ։
եւ քեզ վայելէ փառք իշխանութի
եւ պատիւ ։ այժմ եւ միշտ ։ եւ յա̃ւ ի
յաւիտեանս ամէն ։

Ո̃ զօրէ [illegible] Ո̃ [illegible]
[illegible]

Ի ։

Երկիր պագանեմ քեզ ք̃ս
փրկութիւն աշխարհի՝ բան
Հօր՝ պատարագ կենդանի ։

ՃԺԹ ՃԸ Լ.

Տէր ամենայն մարմնոյ ամենակատար Աստուա-
ծոյ՝ և կատարեալ մարդ. որպէս
բերանովս խոստովանիմ. նոյնպէս
և հոգւովս դաւանեմ և հաւա-
տամ ՚ի միացեալ զերկու բնութիւն Քրիստոսի Աստուծոյ.
առ ՚ի ամենայնի շնորհել մեղաց ի-
մոց թողութիւն. և առաւել ծառայիս
հոգւոյ զգաստութիւն. որ և փրկէ
զայս Յ. քև ՚ի յաւիտենականին հրոյն
[illegible] կամ [illegible] որ [illegible] քոց.
զի դու ես [illegible] զաւակն Աստուծոյ.
որ բաշխեսցես ՚ի փրկութիւն ազգի մարդ-
կան. և բարեխօսաւ զմեղս [illegible]
[illegible] յամենայն երկրորդու-
թի ՚ի Հօր և յՈրդւոյ և ՚ի Սուրբ Հոգւոյն.
հաւատամ [illegible] և [illegible]
[illegible] ՚ի [illegible]
և ՚ի թողութիւն մեղաց իմոց. հաւա-
տամ [illegible] և [illegible]
[illegible] ՚ի թո-
ղութիւն մեղաց իմոց.

[illegible] [illegible]

Պարզեւաւ՝ որ է Մարգնն եւ Հայրենեան
ձեռն Մ. շօթ ։ Ո

երկնից իմաստ ՝ի փրկութիւն
ծննդականութեան ամենայնին եւ
արեւելեալ քեզ այս յաւիտեան իւ
մայր յաստուածայինն եւ աղաղակ
կենաց տուր քեզ ․ մեղայ յերկինս եւ
առաջի քոյ․ արժանաւ զիս յանձ ազդ
ծառայութեան Հոգւոյ եւ մարմնոյ․ շնոր
հեաւ իմաստ ժառանգելոյ եւ ցանկութեն
ապաշխարութե․ փրկեաւ զիս յերկրաւ
րէ եւ յանսերելոյ թ թշնամութե․ ապր
եցուցանեալ զօրութիւն Հոգւոյ եւ
մարմնոյ իմոյ․ օգնական եղեալ իմաստ բա
րեպաշտութեան եւ բարերարութեան՝
զքեզ արժանաւորեա ձայնակից եւ
կատարել զկենդանին իմ ՝ի փառս
Հօրն որդւոյ միածնին եւ Հոգւոյն
սրբոյ փառաւորել զքեզ․ այժմ եւ միշտ եւ յաւի
տեանս յաւիտենականս ։

Մ. շօթ ․ Օ. կնք առաջնոյն պարապաբանին ։
Ձայն ԶԲ

Դ

Տած օրհնեալ ես յաւի
տեան. օրհնեալ հոգւով
զամենեսեան . վասնզա
զորդին քո տուար ած աշխարհի .
պահեամ անըշար և անսասանելի։ Ինքն
զ.ցասումն յարարածոց։ Ով սուրբ,
զարարածութիւն, և զմեր հատուածօաւ. զեր
քաղցրութիւն մեր պահեամ անսուղ ջ
սիրով կենալ միաբանութեամբ։ Ով չէ
հող մէ երկրեղէցութս զսասանողեամ
յաջակողմեան . զապաստանութս և
զուխտանողս արծանայց ողոր
մութե։ Ով առաջնորդութեն մեր
հանատողս, զխաղթողիկոսն սուրբ
զան. զեպիսկոպոս, զքահանայս,
և զ վարդապետս ածաքանս, զպաշ
տօնեայս երկրեղէցող առ հասա
րակ զամենեսեան, պահեամ ան
փորձ և անսասանութ, առաս և յապայսն
յաւէժութեան։ Թագաւորաց քրիս
Ձէր տոնէից

տանելից տուր զօրութիւն. ըստ օգ-
նականն հաստատեցելոց ազգին մարդ-
կան. բայց զերկրաւորս արքայութե:
Արքայանձնեցին մեզ զէնքեանս՝
յիշեալ յաւուր քում յայտնութեանն:
Զ մեր ծնօղս՝ զաշխատօղս՝ զերախ-
տաւորս մեր, յիշեա՛ և այժմ տուր
նց. հանն մասն և բաժին ՚ի հան-
գստեան. և որք երկայն աղօթե-
ցաք, ըստ յամ ժամ օգնականն:
Փրկեա ՚ի գեհենոյն հրոյ. և
՚ի յորդանացն անքունակեան. և քեզ
ընդ հօր և ամ̃ հոգւոյդ, փառք
և պատիւ յաւիտեանս ամէն: Տր:
Որ հնեաւքն որդին այ՝ որ պատա-
րագեցաւ այսօր ընդ մեզ մեր
անեղերս. հօր ՚ի հաշտութիւն.
և մեզ ՚ի քաւութիւն և ՚ի թողութիւն
մեղաց. յամ յոյս ղեկավարս պատա-
րագայ, մասն և աղերսութի պատ-
գ. և Ծնողէ երախտաւորացս և այլոց

Ծնք ժիկ

ցին՝ որք մեզ յանձնեցին կերպա
տանելու յաղօթս. և ամ՟ հաճատաս
ցելոց, կենդանեաց և ննջեցե
լոց. և ինքն օրհնեալ է՟ հօր և սբ՟
հոգւոյն. այժմ և միշտ և յաւի
տեանս ամէն։

Մ՟զօրեն. զու՟ ամ՟ աշխարհի ։ .Օ.

Շնորհեա՛ տ՟ր զմեր զհաստա
տութի և զքր զծայլն զխաղա
ղութի ամ՟ աշխարհի ՚ի
ձեռն սբ՟ և անմահ պատարագիս,
որ քեզ տն՟ ոյ՟ մերոց ծառայա
նեն մե՟ պիտոյութե մերոյ։ Եկե
ղեցեաց մերոց շինութի և հաստա
տութի. չնորհեա՛ ուղղափառ ե
պիսկոպոսաց ուղիղ քահանայու
թի։ Թագաւորաց քնոց երկայն
ամ՟ ուրս ՚ի խաղաղութի. իշխա
նաց վարս սրբութե. քահանա
յից՝ առաջնորդաց՝ և քնակինն
եկեղեցականաց, բարեպաշտութի

ձիր ուղիղ.

ուղջփնացութիւն ։ Թագաւորաց
քրիստոնէից յաղթութիւն ՚ի մէջ
հեթանոսաց՝ և ՚ի մէջն իւրեանց
սէր և միաբանութիւն ։ Հոգևորհեա՛
իշխանաց կարողութիւն · զօրավարաց
համարձակութիւն և զօրութիւն · և հա
մօրէն ժողովրդականաց ունկն
դրութիւն ս̃ր եկեղեցւոյ՝ և պատուի
րանաց պահպանութիւն · ծերոց ի
մաստութիւն · մանկանց զգաստութիւն ·
տղայոց պահպանութիւն · կանանց
պարկեշտութիւն · կուսանաց և աղախ
նեաց արթնութիւն ՚ի վարս սրբութեն ։
Ճանապարհորդաց առաջնորդու
թիւն և խաղաղութիւն · նաւելոց նաւա
հանգիստ և հանդարտութիւն · և որք
կան ՚ի պատերազմունս զինուորոյն
մեր՝ յաղթօղ ՚ի վ ր̃ հեթանոսաց
արտասցես զնա ։ Հոգևորհեա՛ տ՛ր և
օգնող դարմանութիւն · անդեհոց
քաջաբերութիւն · և այլոց ամ̃ ատա

ծին տութիւն

տուածի · պատմենասէր վարժապա
կանաց յաջողութի ։ Շնորհեա
մ՛ր Տէր անեղական առատ ջուրի · վշտա
ցելոց բըժշկութի · տարակուսե
լոց ցնծութի · անձկաբանկաց այցե
լութի · մեծատանց և աղքատաց
առատ ողորմութի · անդադար մե
ղաւորաց կըշտամբանս և ապաշխա
րութի և մեղաց քաւութի · ՚Ի հզա
րեաց մըրըկեալ · ՚ի մեղաց պահեալ ·
՚ի գործս բարիս առաջնորդեալ ·
և ընտանեաց մերոց մեծաց և փո
քունց՝ արանց և կանանց՝ ծերոց
և տղայոց, անխըռովութ ուրախութի
պարգևեսցէ ։ Եւ օգնեսցէ մ՛ր ծառայ
ից քոց ՚ի բազմապատիկ շահաւո
րութեանց · ՚ի պատուիրան և ՚ի մատու
տրութե քոյ · քանզի ղամենաբաշխ
ձեռն քո · և յեզ ղամենեցուն կա
րօտութի ։ Ա՛ ընձայեալ մ՛ր զկա
պետական · աղաչեալ զերբեակն ·
Ձեզ
դար

դարձո՛ զփախուցեալսն · ժողո
վեա զցրուեալսն · մխիթարեա՛
զնեղեալսն ։ Բա՛րձ զլուծ ծան
րութեն ՚ի քրիստոնէից · որք կան
անկեալ ՚ի ձեռս անօրինաց · նաև
րն զայլասեռս ՚ի տաղաւարանացն · ծա
ռայից քոց · և զդժուարութիւն ամենե
ցուն խափան նահանջեա՛ ։ Պարգ
ժամանեա՛ ՚ի պէտս հոգւոց և մար
մնոց · ամենեցուն որք կարօտան
զանուն քո՛ մեծ ։ Հալածեա զսա
տանայական որոգայթս և հեր
քեա՛ զխաբէութի նորա ։ Փրկեա՛
զստեղծուածս քո ՚ի սրոյ · ՚ի սա
վոյ · ՚ի ջրոյ · և ՚ի հալածանաց
թշնամեաց ։ Բա՛րձ զ տառապանս քո՛
՚ի մենջ · և յիշեա՛ զի գործ ձե
ռաց քոց եմք ։ Յիշեա՛ տ՛ր և ողոր
մեա մեզ մեղաւորացս · որք կամք
առաջի տէրութեդ քոյ · և պատա
րագիս մատուցողաց պարգևեա՛

ձրի է
զլի

ղպխտոյս և զօգտակարս իւրեանց։
Յիշեա՛ Տէ՛ր և ողորմեա՛ ուխտաւո-
րաց և պտղաբերից եկեղեցւոյ
քում սրբոյ․ և որք յիշեն զաղ-
քատս ողորմութեամբ։ Եւ բարերա-
րաց մերոց, որք մեզ այս առնեն
հատո՛ւ Տէ՛ր զպարտս նոցին, ըստ
ընդդառնոյս առատատուէ քոյ հարթիւ-
րապահեսիկ աստ և ՚ի հանդերձե-
լումն։ Յիշեա՛ Տէ՛ր և ողորմեա և
զըթա՛ ՚ի հոգւոյս հանգուցելոց․
որ վ[ա]ս նա պատարագս մատուցա-
նի․ հանգո՛ զամենեսեանս միաբան
այցելութե՛ան ՚ի լոյս երեսաց քոց ։
Յիշեա՛ Տէ՛ր ընդ նոսին զամ հո-
գիս ննջեցելոց մերոց․ որք ՚ի պա-
տերազմունս որբոյն կատարեցան․
և որք ՚ի գերութեան և ՚ի բանտարկի նորա
ջեցին․ որք ՚ի բանակութեան և յամ-
տեղիս․ ՚ի յանապատս և ՚ի ձանձա
պարհս վտանգեցին․ զնոսին իւ-

Ր Ծէր րեանց

րեան. և որք տարաժամ մահճամբ ՚ի ցասմանէ քումմէ ննջեցին. և որք ոչ կարացին խոստովանիլ և ապաշխարել զմեղս իւրեանց. թող տո՛ւր ամենեցուն զյանցանս նոցա. լուսաւորեա՛ և դասաւորեա՛ ընդ սուրբս քո՛ յարքայութեան երկնից. և արժանի արա՛ ողորմութեան քում:

Օրհնեա՛ տէ՛ր և զհոգիս ծնողաց մերոց: Օրհնեա՛ տէ՛ր զամենայն հոգիս ննջեցելոց և զարեան մերձաւորս մեր. և ողորմեա՛ մեծաւ այցելութեամբ ՚ի լոյս երեսաց քոց:

Օրհնեա՛ տէ՛ր և զկենդանիս և զպատարագիս մատուցողս. և քեզ փառք յաւիտեանս յաւիտենից ամէն:

[illegible]
[illegible]
✱ [illegible] ✱ [illegible]

Ի՛ գիւտ սոր Աստուծ Խաչն Միլիտոնական:

Ե՛

ատկ անհասանելեան գերագոյն Տէր. միջնորդ փրկութեան մե րոյ եւ գերահրաշ տիեզերաց. Նա ւագոյն յանուցա. լոյս աշ խարհի. եւ արեգական մերոյ. եւ ա պաւաւան լուսոյ. Նշանն ոչ եւ սու կալի երանութեանցն Քոյ առ մեզ. սուրբ Ծծ ունի. Ծո աղաւնոյ հաւա տակամարտին մերոյ. եւ գործօղ դայթակղութեանց մերոց. եւ ամենայն ա պականութեան անհեթեթութեան մերոյ: Ո՜վ Տ տէրն զօրութիւն, որ պահես հա ւատացեալս զ. հեծեալս աշխարհի, պահեսցես զ հոգիս եւ զմարմինս իմ ի չարեաց, ի չարեաց, եւ յա մենայն եւ յամ փորձանաց. եւ ի գայթակղութեան հոգւոյ եւ մարմ նոյ, ի փառս անսկզբն զօրութեան քոյ յաւիտեանս յաւիտենից ամէն:

Քեզ Ողորմ

Գալստեան Մ՛շտկէ Ով խաչին աղօթք.

ՏՐ ՅՍ ՔՍ․ նշանաւն խաչին քոյ երկիրպագանեմ և աղաչեմ զ՟ա զօրութ՟ն քոյ զոր գործեցեր ի սմա՛, զ հուրն և զմայրական իմ ի մեղաց և յամ՟ն չարութեանց պահեա՛. ի խառնուրդանաց և ի նենգութեանց թշնամւոյն փրկեա՛. և արժանաւորեա՛ յամ՟ն յաւիտենական ուրախութեանց արժանաւորեա զ Փ՛րկիչ աշխարհի մի՛ թողուր զիս. զի դու ես ծառայ եղեալ քոյ ի խաչ զ՟ա իմ. հաւատացի և փրկեա ցրա յամ՟ն նեղութեանց: Ո՛վ խաչ քս որ զ՟ա քոյ փրկեցաւ ընդ թողութիւն և քաւութիւն մեղաց իմոց: Ո՛վ խաչ աղերսեմ զիս զ՟ա իմ. որ կախեցաւ զ...: Ո՛վ խաչ պահեա՛ զիս զ՟ա ... որ զենցաւ ... և չարչարեալ

Ջ՟Է ցաւ

ցանէ ՚ի քեզ։ Փ՝րկեա զոր ՚փրկեցա՝
զիս մ՛ն զօրութ՟ն խաչի քո. և յամ
ենայն պատերազմաց։ Խնայեա քոյ ո՛ր
յոր ՚զոր ես ես երկրպագանեմ անձամբ եւ
ցե երեսս ՚ի փրկչութ՟ն ՚կենարար՝ զի՛ն
յաղթեցօղ, և օգնականութ՟ն
ակամբ և որ զաւրացուցեր կենաւորս և

քեզ փառք յաւ՟ իտեանս

Դ. աղօթք [illegible] Մ՟Ե տունն [illegible]
զմեղօք Ե.

Ս ղաչեմ Տր և անճառութեան
ռանձին սուրբ նշանիս քոյ։
Խաչեցելոյ փրկութ՟ն սորա
զօրագոյն [illegible] և խնդրեմ
ուսման ՚ի տես կատարելոյ. և զօրութ՟ն
սորա՝ զօրացոյց զիս ո՛ր ՚ի կենդանութիւնս
յոր կոչեցաք. և ՚ի պատանեկութեան
քոյ յոր յաւիտենական։ Տէ՛ր կեցո ըզ
ամ՝ ՚ի զօրութ՟ն և ՚ի ծառայութ՟ն.
և յառաջնորդութ՟ն, և ՚ի պահպանութ՟ն,
և ՚ի պատուիրանաց ամենայն [illegible] ՚ի

[illegible] [illegible]

տժշերի և ՚ի խոտրնութեանս. և յամ-
ծառայս ՚ի մեղէ և ՚ի յաւելուածոյ.
՚ի չնչնալ և ՚ի գործելոյ. ՚ի դադա-
րելոյ և ՚ի լաւատակելոյ. ՚ի պահելոյ
և ՚ի յարգելելոյ. և զհամբերս զմ
կատարելոյ։ Ամ ենքեցի ... պահպա-
նեա անփորձութեան. և աշտարակ հզօր
յերեսաց թշնամւոյն։ Ողորմեա զմեզ
զարդարեամ ՚ի զարդ հոգեղէնս.
և ՚ի լոյս երանութեան. ՚ի յօր երկնե-
րի և ՚ի բարբառ գաբրիէլի.
Երեւելին սուրբ նշանին ընտա-
նօրեամ զխաչ. հոգին ընդ յա-
ռաջ ... ...ու, ...
յերեսաց հայրապետաց. և ՚ի դասս
մարտիրոսաց. և ՚ի ... հը
րեշտակաց։ Սարբերխաւուր սուրբ
... ... և յողջանութ ...
... և ամենայն ...
... և ...
... և սուրբ ... ...

բոյ լուսաւորչին . և ամենայն սրբոց
վկայիցն ։ Լուր ինձ ողբալոյս
և ողորմեա մեղուցելոյս . խնդրեա
արա կորուսելոյս . ձեռն տուր
գլորելոյս . առաջնորդեա մոլորե
լոյս . ի խաւարէ արկ հան զիս ի լոյս .
ապաքինութիւն արա հոգւոյս . ի սէր
քո հաստատեա և յերկիւղ քո
բնակեա . ըղձաւոր հոգւոյս
իմոյ սրբեա և ի գործոց յոթեա
նեան . զղջութեան մեղաց իմոց փր
կեա . շնորհեա զիս ապաշխարութեան .
և ի մարդոյ չարէ փրկեա . որ
դարձութեն զիս պահպանեա . և
զարթուցութիւն ինձ պարգեւեա .
կենդանեաց իմոց ողորմեա . և
զհանգիստ ննջեցելոց իմոց պարգեւ
աւագեալ լուսաւորիչն . և քեզ
փառք յաւիտեանս ամէն ։

[illegible]

[illegible]

Ողջոյն [illegible]

[illegible]

[illegible] [illegible] . ան
[illegible] [illegible] [illegible]
անհաս[illegible] , և [illegible]
[illegible] , յորմէ դողան և [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
և [illegible]ութեամբ . [illegible] այս [illegible]
[illegible] և [illegible] [illegible]
[illegible] ի [illegible]ութեան ի [illegible]
[illegible]ութեան և ի [illegible]ութեան [illegible] [illegible]
հարուստ [illegible] [illegible] . և որ
ի [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]ութեան , ի [illegible] [illegible]
[illegible] . [illegible] [illegible] ի [illegible] և
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] , [illegible]
[illegible] , և [illegible] . և [illegible]
[illegible]ութեան [illegible] [illegible] [illegible]
և [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
ի [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

աղերս ձայնի · մաղթանաց [illegible]
մանս · աղօթից հայցմանց · ծերոյ
և տղայոյ · երկնաւորացն և կրօ-
նից, և երթէ յաղաչանաց ոչ դադա-
րեալն ամենակարողաց՝ հաճեա ողոր-
մեա անաշառաւ · ընկալցես ՛ի
քեզն մաս երանութե [illegible]
ազատութե հասարակեալ [illegible]
յանապատութե նորոգ մարդութե,
նկարեալ դարձեալ գ[illegible] կեր
[illegible] [illegible] · [illegible] հայ [illegible]
[illegible] [illegible]՝ զօրեղ՝ [illegible]
[illegible]՝ անհաս՝ անճառելի · Հայ
[illegible] [illegible] ՛ի հաւատացելոց
[illegible] այսր հեծութե, որ
՛ի [illegible] [illegible] ընծայեալ քեզ
[illegible] · մեք հօր քոյ երկնա-
ւորի և բարերարի · և հոգւոյդ
սրբոյ փառաւորեսցի և կենդանա-
րարի · և որ ամենայն բարեխօ-
սութե [illegible] [illegible]
Տէր քոյ ·

բոց. որ դու սնուցանես զա՛մ և
՚ի քեզն եղեն ամենայն արարածք և գոր-
ծիքն ա՛ծ. և քեզ փառք յաւիտ
ենից, ամէն յիշխանութեան ամե
նայն երրորդութեան զաւակ
ցեալ փառաւորութեան յաւիտեանս
և յաւիտենական յաւիտենից ամէն:

Աղօթք առ հոգին ա՛ծ: ժԱ.

Փառք քեզ ա՛ծ հոգի ամե
նակալ. հզօր և ա՛մ կարող.
որ միայն ես և ամենեցուն օգ
նես երկնաւորաց և երկրաւորաց.
և ստացողական լինելոյ զօրութեան ա-
մենեցուն. Տէ՛ր մեր ա՛յ անուն
քեզ գովեմ. յաղթել չարին. և
ա՛մ սուրբ զմեզ ՚ի փրկութիւն այն
փրկեա՛ յամենայն չարէ. և պահպանեա ՚ի մ
ամենայն ժամ քո ամէն:

Աղօթք ՚ի փրկիչն աստուած. ժԲ.

Օրհնութիւն քեզ ո՛րդի ա՛յ ա՛ծ
ծնեալ մեր

մեր յս՟ քս՟ որ յայց ծնիր մեզ. և
ծնիր ՚ի փրկել զարարածս քո
գթած և մարդասէր ես. զքո՛ ան
անօրինութիւնս. առաքելոց բարեխօս
ութեամբ. զոր կամաւորութե՟ յանձն
առեր. () ծնունդն. զմկրտութիւն.
զխաչելութիւն. զթաղումն. զյա
րութիւն. և զամենայն համբար
ձումն. մի՛ անմասն առներ զմեզ.
զոր գնեցեր պատուական արեամբ
բըլդ քուլ արբուլ:

Աղօթք ՚ի դէմս տէ՟ր ամենայնի: ծ. Գ:

Գոհութիւն մատուցանեմք քեզ
տ՟ր՝ է հոգւոց ամ՟ մարմնոց. ա
րեգակն արդարութեան. որ
ծնար զմեզ վերստին յարգանդէ
մբ աւազանին, յորդեգրութի՟
հոգւոյն երկնաւորի. ծագեա՛ ՚ի սիրտս
մտս մեր և լուսաւորեա՛ զմտաւորս
զհոգիս մեր ՚ի սէր արդարութեան.

Ձեռ ամաս

վաստակել ՚ի փրկութիւն անձանց մե
րոց. ՚ի պատուէ և յերկրպագութի
ւն երրորդութեն և մի ածութեն.
այժմ և միշտ և յաւիտեանս յա
ւիտենից ամէն ։

Այլ աղօթք առ հայրն երկնաւոր ։

Տէր

Արարիչ բոլորից ած. գը
թա ՚ի մեղաւորս.
ողորմութեամ անհկելոյս ա
ւաղի քոյ. պատուեամ զ միտս իմ. բը
ժշկեամ զ հիւանդութիւնս իմ. սըր
բեամ զաղտեղութիւնս իմ. նորոգեամ
զ հնացեալս. լուսաւորեամ զխաւա
րեալս. անմահութ և ողորմած.
քաղցր և բարերար. մարդասէր
և ամենախնամ. յաճախագութ և
ամենակարող. երկայնամիտ և անյի
շաչար. ամենակատար և անպա
կան. սրբութիւն և արժանաւոր մաք
րութեն. ո՞ է բաւական մեղաւորս
Ձեռս բերա

բերանոյս զանձաւ քո՛ դրօշմութիւն.
բայց միայն ՚ի սպասաւորութեանց։ Լ̃. ամ
ապաւինիմ ՚ի քո՛ անձառ գթու-
թիւնդ. եւ աղերսանեմ եւ ողբերգական
ձայնիւ գոչեմ. եւ խնդրեմ զողոր-
մութիւն եւ զանյիշաչարութիւն ՚ի բա-
րերարութեդ. գիտեմ ամենեւին զի ա-
մեղթաւլից եմ. եւ ոչ ունիմ համար-
ձակաղես՝ որ չարերն պատուեցանն զի
նա յամ զգայութես, մեղանչեցի
եւ մտրանչեցի ՚ի հոգւոյ եւ ՚ի մտացս
՚ի զբաղմանս եւ ՚ի դատաստանութիւն
եւ յամ ազգի ազգի մեղաւ։ Լ̃. ամ
ով անբաւ ամենակալ խորհրդ կամաց ան
հաւիք, նեղեալս եւ մտրդամիբեալս եւ
ամենահանեալս ապաշխարութե անեղծ.
զդառնանաւսե ոյն այժմ գոչեմ ըզ-
ձայնս՝ առաջի եւ զինչ աղաղակե-
լով. ողորմեա մեղաւորաց կորու-
ցեալ հոգւոյս. չնորհեա ինձ ՚ի
վերը հայցել թախանձանաքն. եւ ա-

և աղերսալից ըղձմամբ սրտիս՝ իւրո
րոց կամաց հոգւոյս զողջեմ զմտան
ւակին, ՚ի լոյս ամենայնի խնամ
ցրդ. քաղցր ակամբ հայեցեալ ի
զօրմած ամն. քանզի զի ՚ի զանազանա
և ՚ի բազմօրինակ մեղաց անկեալ
և լուծեալ, կամ. և անկնարկեմ զող
մամբ սրտիս, մի ունելով զբե կա
րեկից։ Դմ բարերարայես քաղցր
բժիշկ՝ հրամայեա հաստատեցի ամ
զմեղաց իմոց. զի անբամ ամէն գթու
թի ամենայնի սիրոյդ. տորոգմեամ ի
տորմունեց արդիւք՝ և ներեամ յամս
Սրբեալինամենս. թող որ առատ
ես ՚ի հայարդ եւ. արգեամ զմեղս
և զ հարձամ խոցելոյս որ սրբ
բուժիդ ես գերակատար. զնջեամ
զ յանցամս իմ և զպարտակամս որ ամե
նայն արարդ ես. առ որ զնդի զբարտ
մամբ հզօրանդութի հոգւոյս,
որ խղճամտ ես կենաց և մահու.

Տէր որ

որ ՚ի բարձրութիւն երկնից նայէին,
կանգնեա՛ զիս ՚ի գլորմանէ մե
ղաց, որով գայթակղեցայ ը՟ անո
տնի կե՛նցաղս • արտասասա՟ապ ոչ ող
բերգութե՟ • և կորացեալ պարա
նոցաւ՟ հեղում առաջի անօրինա
կաւ բարերարութեդ զթշ՟առացեալ
մ. զպաթա՟ ալ մարմինս, որով ՚ի չ
ղանդիտեցի ՚ի հրամանաց քոց • ա
ղաչեմ արդ առ քեզ ըստ ողորմու
թեդ ՚ի նեղեալ ոգւոյս և ՚ի հեղձամղձ
ձուկ լինելս մտացս զի ո՛չ ժուժեմ
մ՛ շարժեալ օրինադրեմ՟ աղաղակեմ՟ հայ
ցեմ՟ առաջի անհանգեմ՟ աղերսեմ՟
զրուարձանեմ • թագաւոր տէր • զթած տէր • խնամո
ղեալ տէր • ներողեալ տէր • քաղցրեալ տէր • մերձ
եալ տէր • օգնեալ տէր • աստ հեալ տէր • ամենեց
տէր • կենարարեալ ամենեցեմ • զօրաց
յոյս իմ • ապաւինեալ տէր Թ՛ իմ • արժա
նացոյ ամէն իմ • զերծիչ ՚ի փորձանաց
զ մնացեալ որ իմ • այսպէս և եմ տէր • հա
Տէրդ   Թն   ասասաեմ

տանեմ տր մեղկելոցն, և 'ի սէր.
առաջնորդեամ 'ի պատուիրանս քո.
Նաև ազատեամ 'ի ծովու այլ աղէտ.
տարակուսեալ եցայ 'ի կորուսմանց. կայ
Թանձրացեալ 'ի պէսպէս անօրէնս.
մոլորեցայ 'ի ճանապարհէ. խոտո-
րեցայ 'ի տր շնորհաց. անկայ և
գլորեցայ. այժմ Տս Քս աղաչեմ և լսա
սով ըստ ապաշխարեցայ. ը-
զորմեամ տր. յաւէտ և կոչեամ ա-
ռեղ. և քեզ փառք ընդ որդւոյ
և տր Հոգւոյ. այժմ և միշտ և
յաւիտեանս ամէն ։

Ա. [illegible]
[illegible]

Ծնն

Որդի այ անծ ծնեալ էր. որ
մյ մերոյ փրկութե մարդ
կան, եղեր որդի մար
դոյ. Որդի այ, որ մի
անձնաս մարդացաւ քոյ խոնար
[illegible]

հեշտալր յանձնառու փառաւորաց քոց. և
եղեալ ՚ի խնդիրս կորուսեալ պատ
կերպիս քոյ սանոս աղաւնւոյ. և ընդ-
անօրինակական կերպից քոց առաքեր
փրկութիւն ՚ի մէջ երկրի. և պաշ-
տեցեր ՚ի ծառայութենէ մահու և մե-
ղաց. և հրաւիրեցեր զհողեղէնս
յարդարութիւն և ՚ի փառս քո.
և առաքեր հաղորդ և ժառանգա-
կից զմահկանացու բնութիւնս երկ-
նայինն անմահական զօրացն. և
արդ տ՟ր յ՟ս ք՟ս ա՟ծ իմ. որ զայս
ա՟մ մարդասիրութեամբ շնորհեալ յօ-
րինեցեր, մի՛ միայն ես եղէց զըր
կեալ ՚ի ձրից պարգևացդ քո ծո-
վացեալ մեղաց իմոց. մի՛ միայն ես
ունայն գտայց յայդպիսի փրկու-
թենէդ. մի՛ բանիւք յանցանաց իմոց.
այլ որպէս եղեր ՚ի խնդիր կորու-
սեալ ոչխարին. և գտեալ ուսօք
բարձեր. լե՛ր և ինձ խնդրող կո
Ձխն՟ բուռէ

րուսեղբյս ․ եւ զոր օրհնեալ ողոր
մեցար ջանանաւորութեան եւ զ հայց
ւածն կատարեցեր․ կատարեա՛ եւ
զիմ հայցուածս որ վասն մեղաց
իմոց աղաղակեմ․ եւ ո՛վ սրբեցեր
բանիւ բերանոյ քո՛ զգարշուն,
սրբեա՛ եւ զիս յամ աղտեղութեանց իմոց․
եւ զոր օրհնեալ զանդամալուծն ա-
ռողջացուցեր, առողջացո՛ եւ
զիս ի չարեաց լքեալս․ եւ որպէս
զ հիւանդսն բժշկեցեր, բժշկեա՛
եւ զիս ի զդանկութ հիւանդացեալս․
եւ զոր օրհնեալ զդեւսն ՚ի մարդկա
նէ հալածեցեր, հալածեա՛ եւ յի
նէն զթշնամին կենաց իմոց․ եւ ո՛վ
զկոյրսն լուսաւորեցեր, լուսաւո
րեա՛ եւ զիս զի աճապարեալ մեղօք․
եւ զոր օրհնեալ զմեռեալսն յարու-
ցեր, յարո՛ եւ զիս զմահացեալս յան
ցանօք․ եւ ո՛վ ալեաց ծովուն սաս
տեցեր սաստեա՛ հանդարտեա՛ եւ

զամենայն մեղաց իմոց. և զօրս օրհնեալ
զտօնելական յանապատութեան կենդանի
ընթերցեր , կերակրեալ և զիս զմեծամ
ըստ առաքելոյ յաւուրս սպասաւորութ-
եան մերոյ. Տէր յիսուս քրիստոս աստուած իմ. որ
զամենայն մարդիկ կամիս կեալ և գալ ի
գիտութիւն ճշմարտութեան. ուսուցեր
և զառաքեալս քո [illegible] փրկական [illegible]
իմաստնալ բարեպաշտութեամբ. յիշեա զիս և ո-
ղորմեա ինձ. Տէր յիսուս քրիստոս աստուած իմ.
Դու իջանելոյդ քո ի հայրականն ծո-
ցոյ [illegible] մարմնանալդ ի սուրբ
կուսէն , խոնարհութեանդ [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible], կամաւոր
[illegible], [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible], խաչելութեանդ, հողա
[illegible] [illegible], և ի [illegible]
[illegible], [illegible] յիշեա զիս և ողորմեա
ինձ. Տէր յիսուս քրիստոս աստուած իմ. Դու ի
[illegible] [illegible], ի յարկ հա-
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] հա
Ահեղ գալոյդ,

ძალისა, 'ი ჰორე ძლიერისაგან, და 'ი
ყოვლისაგან ფიცისმტერისაგან, გვიხსენ ჩვენ ს
ასუფეველო ჩვენო: [illegible]
ქალაქისა [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible], გვ
იხსენ ჩვენ და [illegible] ჩვენო: [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] 'ი [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] ჰას
[illegible] და 'ი [illegible] [illegible]
[illegible], გვიხსენ ჩვენ და [illegible]: [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible], [illegible]
[illegible], [illegible], ჰაჲ
[illegible], [illegible], [illegible],
[illegible], [illegible], [illegible]
[illegible], გვიხსენ ჩვენ და [illegible]:
[illegible] 'ი [illegible] [illegible] [illegible], '[illegible]
[illegible] [illegible], 'ი [illegible]

[illegible] [illegible]

դէմսն հարկանելոյն, 'ի դաղ-
րէն դատապարտելոյն, 'ի դաշտն հանելոյն
կապանօք կապելոյն, 'ի հրէիցն թքա-
նահարելոյն, և 'ի զինուորացն ծաղ-
րելոյն, յիշեա' զնա: || Զարհուրելի
բերդ փշեայ պսակաւն, 'ի գլխոյն
կապելոյն, կարմիր
բազմաճարակ, և հերովդէ
ծաղրելոյն, յիշեա' զնա և ողոր-
մեա' ինձ տր յս քս ած իմ: || Ա~
ած՝ ամենակալն մարմնով մերկացեա-
լոյն, կարմիր քղամիդ զգեցուցելոյն
լոյն, հանդերձիցն բաժանելոյն,
և փշոցն պսակելոյն, յիշեա' զնա
և ողորմեա' ինձ տր յս: || Ա~ բերա-
նատեսն ծանրացուցելոյն, լեղի և քա-
ցախ ճաշակելոյն, մեծածախ մա-
հարար կապանացն, զկնի եղև դարձե-
լոյն, և ամենայնի հոգւոյն աւանդ-
ելոյն, յիշեա' զնա և ողորմեա' ինձ
տր յս քս ած իմ: || Ա~ 'ի խաչէն

ճշմա

ხუცესთასა, და მოძღურთაჲსა [illegible]
აღმსარებელთასა, და [illegible] ხუცესთა
ლთასა, მეუდაბნოეთა [illegible]ელთასა, [illegible]
ძლიერთა [illegible]ელთასა, [illegible] მო
ნელთასა, [illegible] [illegible]ელთასა, და
[illegible] და [illegible]ელთასა,
[illegible] ჩუენ და [illegible] ყოვლისა [illegible]
[illegible] ყოვლისა. ს [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] ჩუენ
[illegible], და [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. და
[illegible] ჩუენ [illegible]
[illegible]. ს [illegible] ჩუენ [illegible]
[illegible] და [illegible] ჩუენ
და [illegible].
[illegible] ჩუენ და [illegible],
და [illegible] ჩუენ [illegible]
[illegible]. [illegible] ჩუენ [illegible]
[illegible]. და [illegible] და [illegible]
[illegible]. ც [illegible], [illegible]
[illegible], [illegible]
[illegible] [illegible]

ախոյ տէր յմ քեզ ա(ստուա)ծ իմ. եւ հայցեմ
աղաչեմ զաղորմութիւնդ. եւ վ(ասն) փառաւոյ
երկնաւորաց հօր, եւ վ(ասն) փառաւորութեան
հոգւոյդ սրբոյ, եւ վ(ասն) սիրոյ, եւ
բարեխօսութեան սրբոյ ա(ստուա)ծածնին, եւ
ամ(ենայ)ն սրբոց քոց երկնաւորաց եւ երկ
րաւորաց, ազատեա զիս յանհնազանդութե
նէ տանջանաց. եւ ի դատաստանէ չար
տանջ զերծ հեռացո. եւ արա զիս արժա
նի երկնից արքայութեան. եւ փառ
ք(րիստոս)ի հօր եւ ամ(ենա)ս(ուրբ) հոգւոյդ փառք
իշխանութիւն եւ պատիւ յաւ(ի)տ(ենս) յաւիտեանս
յաւ(ի)տ(ենի)ցն ամէն

Աղօթք առ հոգին սուրբ ա(ստուա)ծ ճշմարիտ
գիրս ԺԸ.

Սուրբ աստուածային եւ բարեգործ
շնորհաց առատատուիչ
միածնակից եւ բարերար
հոգի սուրբ. հոգի ճշմարտութեան,
հոգի երկրորդ ի հօրէ, հոգի միածին
որդւոյ ա(ստուա)ծ ճշմարիտ. ամէն աղաչեմ
ՀՄՔ որդ.

ընդ հօր և ընդ որդւոյ. և ամենայ
նին նախախնամականութե՛ քով երրորդ
գովեմ որ ըստ կամաց քոց ողորմակա
նաց բաժանես ըստ իւրաքանչիւր
չափոյ հաւատոց. և ես առ ՚ի քէն
զառատահոս շնորհաց պարգևս,
և անճառելի գթութե՛ սիրոյ քոյ
ամենազան բարութե՛ք հարստացու
ցես զբազմապէս ձրիատուացանես զե
կեղեցին քո. առաքելովք. մարգա
րէիւք. վարդապետօք. և այլովք
գաւիւք արժանաւորելովք ամենայ
նից պարգևաց. քոց. յորում ներեր
զթողութի՛ մեղաց վստահութե՛,
և ողորմութե՛ մերոյ բնութե՛ս.
մարդասիրապէս ետուր զօրութի՛
վերստին ուղ զուն և կենդանու
թե՛, ՚ի մահճանէ մեղաց. հայցեմ
բարերարութե՛ քով ամենակարութ. և
յիս անարժան ծառայս քո. և
տուր ինձ այսմ բազեալ և հոգի

Ճծդ Դ Դ Ի

ղ ղջման· փրկեսցես զ ըմբռնմանէ մեղաց
իմոց· և հալածեա զանյուսութե-
անն ի հոգւոյ ծառայի քոյ· և
մեծութեան ողորմութե քոյ զաստա-
կութի անօրէնութե իմոյ, որ հար-
կանեն ցանկ զիս տանջեալ անբժշ-
կականաց խոցիւք. քաւեա բժշ-
կոր ՏՐ՝ զախտս անապականութե զոր
ծոց իմոց· ըստ ամենասաստիկ · և
՚ի գլորմանէ մեղաց կանգնեա· ըղ-
խառնեալ նիր հալածեալ· զ մեղքս աւ-
՚ի նմանէ անձին իմոյ բժշկեա ·
զպատճառս չարեացն խաւարիչք նեն
գութեամբն, և զմիտս պատրանս խա-
բեութե նորա մերժեա յինէն· և
զ հաստատութի անմոռութե իմոց ան-
ունա առ և մի յիշեր: Մեծա-
պէս անօրէնեալ ցասուցի զկամս
քաղցրութե քոյ· և մէ իշխեմ
համարձակապէս մատուցանել առ
ղաջանս առաջի քոյ, յիշելով զոր

լինչ գործեցին · գտանել անհամարժանս
գոլով և լի՛ աղտեղութեամբ դառ
նացուցին մեւսամնգամ ղամենայն
կամս քո՛ · բայց ցնեղութե տառապա
կուսանաց անձին իմոյ, և անհրա
ժեշտ երկեղ վրեժ խնդրութենն
ի չխնել կալ առաջի քոյ հարկեցու-
ցանեն · Մանաւանդ անխիմանալի
քաղցրութե քո՛, և աներզրական
անչափ մխտահութե · և արդ՝ ո՞վ տէր
մեծ ախտս որ քան զհէստ ունիմ
մարդասիրութե քում · և հայեաց
որ քան սատակիչ են վէրք անձին
իմոյ թշնամուացն · Մատոյց խոս
նաւորութե կարողութ յամէ, բժշկել
զանբժշկելի հարուածս անձին
իմոյ · քանզի հնարաւորք են քեզ
անհնարինք · և ոչ կարէ կալ ա-
ռաջի լուսոյ քաղցրութե քոյ խա-
ճարս տառեալ մեղաւորաց իմոյ · և առեղի
տանս վէրք նեխեալ հոգւոյ իմոյ
բժշկական զօրութե քոյ մեծի։ Ամէն

Աղօթս ասացեալ Յովհաննու Հայրապետին ...ացւոց
տաղաչափեալ ի սբ Աստուածածինն ։

[illegible]

ճեցն մայր Տն. և
ծնօղ միածնին. և
բարձօղ անիծից. և
պարգևատու օրհնու
թեան մարդկան։ Յերկնային զօրացն երա
նեալ. և ի հողեղինացս օրհնաբա
նեալ. միջնորդ Այ և մարդկան.
հաշտարար ընդ արարածս. թագ
և պսակ կուսից. և համաձայն
բարեխօս վս մեղաւորացս ։ Ան
դուցեալս յԱմի անկանիմ առ այ
քոյ և աղաչեմ զքեզ իբրև ըղ
նոյն ...ս ...մարմնացեալ ... բէն.
բարեխօսեա վասն իմ առ բանն
Այ. զոր ծնար մարմնով. զոր կէ
...ցեր ...։ Այս կէն
...ս Ս. զաչեմ վս մեր զան
...ց. կան ...

ձծէ ջն

զի Տ̅ր յուսացմամբ մ̅ր սատանայից ։
Այսօր առաջի Տ̅ր մերձենորդ եւ ըստ
ըստ խօսս զմանկունս իւր· զկաթեալս
սրբութեանսն ո̅րդ մանկունս · զոմանս
բանտից · զերկոքս դրդեալս · զշիր
թամբք հանդերձեալս · զոր ջրդոս
երկն ո̅րդ արդայ · զերթ եւ երկուն
որ ըստ նման յերգ երգաստս եւ ՚ի նա
զարհեթ եւ յամն աներեւ · զարդարութ
աստուածայնոցն մ̅ն դորա ՚ի ժամ
չարչարանացն · զյանձն աղաղակուն
որ առ յօհաննէս յորժամ հեղու
ստեալ կայր եւ մեր չարչարեալ ՚ի խ̅չ
խաչին · զգառանն աղաղակաւն որ
զոր մնացորդն հեղուեր յորժամ
ստեանէր զնա մնացեալ ՚ի խ̅չ
խաչին · մ̅ն որոյ ստացուածոյն եկեղ
ծաղկոծ մ̅ն չարչարանացն ։ Ա̅մ̅
սաստիկ ծարաւ մնացին · մ̅ն զաչաց
մնան լեղուոյն եւ քացախին · մնան
ստեանելոյն զհոգւոյն սեպհականի ու
ջծր ըստան

բեան հոտաւէտն. զմ̃ իջանելոյն ՚ի
խաչէն աստուածազարդ մարմնոյն .
զմ̃ դժխազարդելն դընելոյն ՚ի մ̃ է
գերեզմանին։ Աղաչեմ զքեզ մայր
լուսոյ հայցեմ թողութիւն մեղա
ւորիս ։ ՚Ի վեր աղերս աւաղ նմ̃
զծմ̃ կերպս չարչարանաց իւրոց .
զոր զմ̃ եմ կրեաց։ Ո՛ հեշտալի ս՛է
կօյս զայս քան չարչարանս զի թե
րեւս ողորմեսցի և ներեսցէ բազ
մամեղիս. և ջնջեսցէ զձեռագիր
յանցանաց իմոց. և իւրով անմեղ
մասամբն և սբ̃ արեամբն դրօշմես
ցէ զերեգներեալս ՚ի դպրութի կե
նացն անմոլորխմանից ընդ ծմ̃ սբ̃ա
իւր։ Ո՛ւ ընդ նոսին փառաւո
րեցից զամենասբ̃ զերրորդութիւնդ
հայր և որդի և զսբ̃ հոգին ամէն։
[illegible]

Ո՛վ մարիամ մայր բանին այ̃ .
գեղեցիկ որ սաղարթեալ ՚ի բա
ձ̃ եթ բեալ .

րեաց. այլ մ͞ն հզ͞աւորոյս խնդ-
րեմ զիս. և համարձակ աղաչեմ
զի պարտականս քեզ, թէպէտ և
ա͞ծ քոյ է. և մե͞ծ պատի͞ւ պարգև
եայ քեզ. զի ծնար և սնուցեր
զնա. և կաթամբ քո կերակրեցեր
Նոյնպէս և ես համարձակիմ առ-
քեզ խօսել առ պարտականս իմ.
թէպէտ և եղեր մայր ա͞յ իմոյ. զի
մայր ա͞յ դա͞ւանեմ զքեզ և քարո-
զեմ և գրեմ. և յետ անճառ ծնըն-
դեան որդւոյ քոյ անարատ կոյս
խոստովանիմ զքեզ. և օրհնաբա-
նեմ և երկիրպագանեմ առաջի քոյ
Ո՛վ սուրբ ա͞ծածին և կոյս՝ աղա-
չեմ զքեզ ՚ի խորոց անմռունչ
հեծութե͞, որովհետև եղկելի ան-
ձին իմոյ և բարեխօսեա առ հա-
մազօրոյ և միաթագ ա͞ծութին հօր
և որդւոյ և հոգւոյն սրբոյ. զի
ներեսցէ և թողցէ զանպատրաստ

ճարտարագործութեան իմ, զոր մեղա-
ւորանձին իմ. և միայն զայս հայցեմ
'ի քէն զի յանձկացեալ աշխատան ջանացն
և 'ի սաստկանալ անմիթոյն վրիպեցայց
քո՛ բարեխօսութեանդ. Ո՛ ի մէջ ու-
նիմ երբեք այլ ինչ հարկել զքեզ
մա՛յր ծոյ. և կամ զմեծութին. զի
կամաւ և գիտութեամբ զքո ծին իմ բար-
կացուցի զպղծալի գործովք անձին
իմոյ ։ Ա՛յլ այսու շատացայց և
ուրախասցայց 'ի փառս անտեղեն.
և ծածկեա հարկեց մեծամեծ զոհաբա-
նութեամբ և օրհնութեամբ, զի արժա-
ցոյց յանձնարարեալ աշխատանացն յա-
ճախնեալս յանխնախնեց ամենի։

Ա. զբր աս մէ մծնողբն ։

ՃԹ

Ո՛վ ամենաբարեբարուհի Տիրածա-
ծին պարթեւական կուսակն.
Տիրամ պայծառագոյն քան
զարեգակն։ Ո՛վ ճոխ փառայորդն քան

ՃԺ Ա. Տերկ զբա-

զլուսին և զաստեղս։ Ո՛վ ամենա-
քերովբէական բարձրութեան քան
զերկինս։ Ո՛վ սերովբէական հողեղէն
վեհագոյն քան զհրեշտակս և
պատուականագոյն քան զանմարմին
դասս երկնաւորաց։ Ո՛վ պայծառ
կուսանաց և փառք ամուսնացե-
լոց։ Դու ես հարսն անսկզբնակա-
նին։ Դու ես մայր մարմնացելոյ
միածնին որդւոյն ա͞յ։ Դու ես
բնակարան հոգւոյն սրբոյ։ Որով
հաշտեցաւ ա͞ծ ընդ մարդկային
բնութեան որ մեղաւ։ Որով բա-
ցաւ փակեալ դուռն դրախտին։
Որով օրհնեցաւ երկիր յանիծից
նախահօրն։ Որով անկեցաւ քաղց-
րութիւն և ճշմարտութիւն յերկրէ։
Որով ծանեաք զա͞ծ։ Որով անուանա-
նեցաք որդիք լուսաւորեալք։ Որով ընկա-
լաք զպատուաշնորհութիւն ի թողութի
մեղաց։ Որով միայն [illegible] հա[illegible]
[illegible] ձայնիւն

ձանկութին բարեխօսել ըզմ՛ աղգի
մարդկան։ Ո՛վ օրհնեալդ ա՛ծ ածկրող
մայր ա՛ծ ածնող։ Ա՛ծաշողշող ձեռն։
Ա՛ծահանգիստ կերկք։ Ա՛ծադի
աց ստինք։ Ա՛ծաբարձ բազուկք։
Ա՛ծամերձ բերան։ Ա՛ծահամբոյր
շրթունք։ Ա՛ծահայեաց աչք։
Ա՛ծախօս լեզու։ Ա՛ծընկալ, խո
րան։ Ա՛ծաբնակ տաճար։ Մի՛ մ
ոռանար զխոստովանողսդ քո՛, որք
քեւ փառաւորեն զՀայր և զորդի
և զսուրբ հոգին այժմ և միշտ և
յաւիտեանս յաւիտենից ամէն
Ա՛ղօթս առ ս՛բ Ա՛ծածինն. ասացեալ
Մեսրոպայ վարդապետին Հայոց

Ի

Մարիամ Ա՛ծածին մայր
լուսոյ. և ծնող Քի՛ ամե
նասուրբ կոյս Մարիամ.
որ կաթամբ քո՛ սընուցեր զորդին
միածին միջնորդ մեղաւորաց. և

Ձկզ բարե

բարեխօս աղքէ մարդկան։ Յիսուս
կենաց և մահու. և ապաւէն մե-
ղուցելոց հոգւոյս իմոյ։ Աղօթեմ
ինձ քո բարեխօսութեամբդ։ ❋ Իշխ̃ ս՛է
առաքեալք և մարտիրոսք. մարգա-
րէք և հայրապետք. Ճգնաւորք
և արդարք, Որք ունիք համար-
ձակութիւն առ Քս̃, անկանիմ ա-
ռաջի ձեր՝ բարեխօս ունելով զա-
քս̃ւ Աղօթեցարուք մեղուցելոյս.
և ամ̃ն խղճի̃ս լցելոյս։ Այլ և մե-
րոցն ամենեցուն կենդանեաց և
մեռելոց, ձեր բարեխօսութեամբ. զի
՚ի ձեր բարեխօսութիւնդ իմ ապա-
ւինեալ, ձեր սուրբ աղօթիւքդ յանձն
առնեմ զհոգի և զմարմինս իմ առա-
ւապետոյ։ Այլ և զկենացն և որոց
էս դար Մեմ և յերաշտակ. և զմ̃մ
նորանշանեալս մեր արժանացուցէք
ողորմ̃ն Թ̃է և քաւութե̃ն մեղաց,
հանդերձեալն և արքայութեան։
Ձկդ ՙՌուհա

ի քահանայական հօտիս այսմիկ
հովուեցէք եւ հովուապետին լերուք․
զսատանայ հալածեցէք ՚ի մէնջ
զգայլն պատուհասով եւ զերրորդու-
թեան սրբոյ զմնացեալ այծեան, որում
դուք այժմ մերձ կայք կատարե-
լապէս պայծառացուցեալ էք զ շը-
նորհեցէք․ որում երկրպագեմք
եւ փառաւորեմք ընդ որոց հանդե-
սանեալք, երկրպագ եղեալ հօր եւ
որդւոյ եւ հոգւոյն սրբոյ․ որում
յետոյ մերձ կայց ցուք ճշմարիտ եւ
առանց գայթակղութե հաղորդես-
ցուք կատարելապէս ՚ի նոյն ինքն
յսի քսի ձեռօք քահանայութե ։
Ո՛ւ ամեր աղաչեմ զձեզ աստա-
ծային որդւոց, հայցել զթողու-
վն իմ անառողջակալութեանցս, զի ՚ի
գալստեանն քն եւ ձեր առնուլ ժա-
ռանգ լոյսն, ոչ գայոց գեհենականց
քարշայն եւ անսպառ․ այլ ձեռօք
ձեր բարե

[illegible]

ամենայն երկրորդութեան՝ ի բարձու ի
մեղաց իմոց. և ՚ի հոգևոր անձին
իմոյ յաւիտենական։ Լուր ձայնի իմո-
կոչմանս և մտաց իմոց . առաջադա-
լուսոյ . և բնակարան սրբ երրոր-
դութեան. զի դու որդի ես այդ է՝ անգ
է հայր և հոգին սբ . դրախտ
ածայսուղնկ. և ծառ գիտութեն որն
կենաց ՚ի մէջ նոր բերելով մեզ պը-
տուղ. ոչ մեռհայցու և աղանամնիչ,
այլ կենդանագործոցիչ և նորոգիչ
աղդի մարդկան որ հաստատեալ ՚ի
նսա. Տէր ոմ ածածին մայր այս.
հայեած յիս քեզ ամենաշնորհ քաղց
րութեամբ. և գթութեամբ և սիրով
՚ի տարտարոսեալս, ՚ի մոլորեալ,
և ՚ի կործանեալ, և շնագնեալ,
մեղուցեալ ծառայս քո . որ ան
կեալ կամ առաջի քոյ մեծ-ատա-
պանօք և արտասուօք աչօք. և
խնդրեմ ՚ի քէն վս ողորմութե
ձկէ մեղ

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible] და [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] და [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
და [illegible] და [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] და [illegible]
[illegible] და [illegible]
[illegible] და [illegible]
[illegible]
და [illegible]
[illegible]
[illegible] და [illegible]
[illegible] და [illegible] და [illegible]
[illegible] და [illegible]

ածին տր կոյս մարիամ՝ մայր տն
մերոյ յի քի. դու բարեխօս լեր
առ միածին որդւոյդ քո. փրկել
՚ի սատանայական փորձութենէ. և
յամ չար պատահարաց. յերևելի
և յաներևոյթ թշնամեաց զծա-
ռայս քո և տր ամէն:

Աղօթք սրբոյն յովհաննու գառնեցւոյ
ասացեալ առ հր ած ։

ՏԷՐ

ար հայր և ած ած կե-
նաց երկնից. անկանիմ ա-
ռաջի քո և աղաչեմ ըզ-
քեզ՝ հայր ՚ի սուրբ աստուածային ծա-
ռայիս քո և խնայեա՛ ՚ի մոլորեալ
մեղօք անձն իմ։ Բժշկեա՛ զբեկեա-
լս և կանգնեա՛ զգլորեալս ։
Դիր ապեղանի խոցեալ և թարա-
խեալ ոգւոյս և պատեա՛ զվէրս
վիրաճարելոյս: Սերակականգնեա՛
քանզի կորեայ և կործանեցայ բա-

զուամ անօրէնութեամբս . և չարեօք
իմ բարձրացան քան զգլուխ իմ։
Տոռունք մեղաց պատատեցան զինև
եօթն պատուէլի. և ողալալեալք իմ պաշա_
րեցին զիս. և ոչ գոյ թիւ անբզ_
գամութեան իմոյ։ Բազմ մեղայ ք՛րր
կութենիդ յաւիտենից . ոչ ունիմ
վստահութիւն կոչել զանուն անհա_
ճոխիդ ՚ի վ.ր վսերքիս։ Ամօթ ե_
րեսաց իմոց ծածկեաց զիս. և հա_
րան յիս փոխարէն մեղաց իմոց։ Իսկ
արդ. տ՛ր իմ աստ՛ւ. առ ո՞ ապաւէ_
նեցայց և կամ զո՞ աղաչեցից ինձ
յոյս և ապաւէն փրկութեան իմոյ։
Նայց թէպէտ և բազում անգամ
բարկացուցի զբարձրեալդ. սակայն
առ քեզ կարդացից։ Մի՛ մտաներ
՚ի դատաստան ընդ ծառայիս քոյ
տ՛ր իմ. և մի՛ հատուցաներ ըստ
գործոց իմոց։ Մի՛ ողորմութեամբ և
ապաւանաւորելոց սատաներ ինձ տ՛ր իմ.

 և մի՛

և մի՛ բարկութբ ահաբեկեսցես
զերկիւղածս ա՛ծ իմ։ Մի՛ մոռանար
զմեղուցեալս ՚ի միջամբութեն յաւէտ ի
անձնեց կայծակնահարցն տ՛ր իմ. և
մի՛ յուղարկեր զողորմելիս յանտ
զորմ տանջանացն ա՛ծ իմ։ Մի՛ տար
զստորագրեալս ՚ի տապանակ տար
տարրոսին տ՛ր իմ. և մի՛ ոտնկոխեսցեն
՚ի վ͞ր վ հատելոյս վիշապք անապատա-
ա՛ծ իմ։ Մի՛ բարձրասցի ՚ի վ͞ր
իմ բոցն հրաբորբոք տ՛ր իմ. և մի՛
անձեր ՚ի վ͞ր իմ բազմամեղիս բղ-
խոցն մրրկաթմբին ա՛ծ իմ։ Մի՛ կա-
քասեսցէ ՚ի վերայ տառապելոյս
հոյլք անկախնահան որոգայթն տ՛ր
իմ. և մի՛ անձեր ՚ի վ͞ր բազմամե-
ղիս զաղբարագործ զ չար ժանտաց
զուտելիս նզ ա՛ծ իմ։ Մի՛ ծած-
կեսցեն զծանանքեալ ծառայս
ծովք հրեղինք տ՛ր իմ. և մի՛ կլա-
նեսցեն ՚ի վ͞ր մոդողքերոյս մրասակք

ՃՀԲ Հրա

Հրաշխաւորն յորժամանաց Ա՛ծ իմ:
Մ՛ի առաքեր զիս ի խաւարն
արտաքին տ՛ր իմ. և մի՛ անկեայց
աշխարհեղէնս ի խղութն ապականութե
Ա՛ծ իմ: Մ՛ի որոշեսցես զիս յե-
րամէ երանելեացն տ՛ր իմ. և մի՛
զրկեսցես զյանցաւորս ի հաղոր-
դութէ ընտրելոցն Ա՛ծ իմ: Մ՛ի
զահաւագին զձայնին ձայնեսցես ե-
թէ ծառայ չար և վատ տ՛ր իմ.
և մի՛ անտես առներ զաղաղակու-
մնս ի յանհատնելից օրհնութեց Ա՛ծ
իմ: Լ՛այլ ողորմութբ քո յաւէտս
ողորմեա՛ ինձ. և անհաս մ՛րդասի-
րութբ քո գթա յիս. Ն՛զա-
չեմ զքեզ աղէ՛ արքայ արարար զօրութե
քո՛ արարեալ զիս զարտաքսեալս մե-
ղաց. և աղաւաղեալ իշխանութե քո՛
արտաքսեալ զիս ի դառնաշտաց գե-
հենոյն: Զ՛մուր ինձ տեղի բուսա-
փայլ առագաստին. և դասեա ըզ

տարակուսելոյ ՚ի դասս երկնաւորուն
կուսանացն ։ Տո՛ւր ինձ աղաչեմ
զքեզ զխոստացեալ բարիսն ընդ
ամ ընտրելոցն․ զի ընդ նոսին փա-
ռաւորեցից զամենատէր զերրոր-
դութիւնդ զՀայր և զՈրդի և զՍուրբ
Հոգիդ․ այժմ և միշտ և յաւիտեա-
նըս յաւիտենից ամէն ։

Պ․ արքեայ նորին աղօթք առ սրբ խաչն քրիս

Ի․Գ․

Սասանաւ ած խոռ․ որ քննես
զսիրտս և զերիկամու-
նըս, Հայեաց յերկնից
՚ի սրբութենէ փառաց քոց․ և տե՛ս ըզ
տարակուսեալս անձն եղկելւոյս․ ՚ի
յանցանաց ապականեալ զաղաւաղեալ զո-
րըս․ և ՚ի մեղաց մնացեալ զբազմամե-
ղըս ։ Մ՛ի ընկեցաներ զիս յերե-
սաց քոց ած․ և մի՛ ընդ մայր հօր
կամներ զիս ՚ի մ մեղաց իմոց ։ Աղա-
չեմ զքեզ տր՝ զօր վասնզի ամենի իմոյ

ԶՀդ ՚ի այս

'ի պատուհասէ ի արա՛։ Եւ զ հրեշտակ
խաղաղութեան առաքեա առ ծառայս
քո։ Ո՜ հոգեղբարքն իմ թեթեւ
արա՛։ Եւ զ հոգւոյ իմ խաղաղութիւն
անցեալ ընդ չարութիւն այսոցն որ ք
են 'ի ներքոյ երկնից։ Խնամարես
ցին այս.ք նոցա զի մի տեսցեն եւ ըզ
չարութիւն նոցա կործանեսցեն ?։ սաս
տիկ սաստիք քո անդր պաշտօնես
ցին։ Պաշտօնակիցք նոցա ըմբռնեսցին։
Ո՜ արհաւիրք նոցա դառնալիցեն ե
ղիցին։ Դնայցեն նոցա ըմբռնեսցին։
Բռնութիւնք նոցա խափանեսցին։
Չար խորհուրդք նոցա տաղօրեսցին։
Տարապանք նոցա Ջարդեսցին։ Ջլերք
նոցա կործանեսցին։ Կուրիցեք նոցա
Ջնջեսցին։ Ջանք նոցա եւ բանակք
բեկցին։ Զօր քն զարհուրեսցին։
Ըն չնջմունքն չնջեսցին։ Պատերազ
մունք պարտեսցին։ Յարձակմունք
քըն արձանասցին։ Զինուքն զգեստ

ՃՀՆ ցին։

ցին • աղաղակքն աղաչաւորացին • մե-
քենայքն մանրեացին • ըսպառուա
զէնքն սպառեցին • ցասմունքն ցա-
ծասցին • մեկնաղէնքն մորմոքեա-
ցին • ամբարտաւանութիւքն ամա-
չեացին • քաջքն քամահեացին • ըմբ-
բռնութիւքն ըմբռնեացին, և միանգա-
մայն ամ միաբանութիւք նոցա 'ի բ-
կըզբանէ մարդասպանին: Առ զզէն
և զասպար • և արի յօգնել մեռան
գեւրդա • հան զսուսերքո • և արգել
զնոսա յինէն տէր ած իմ: Տէր զօ-
րութե ծառայիս, քոյ զի մի' ասաս-
ցեն թշնամիքն, թէ յաղթեցին նմա •
արա առ իս նշան բարութե, և նզ
շանաւ խաչի քոյ ամէր խոցոտեա
զնոսա • տր բևեռօքն բևի զբանակ
նոց • կարմիր բռնամիթօքն կարկեա
զնոսա • հարւածովք եղեգամբն եղե-
գանեա զնոսա • վէմ շեղջն այապակամն
նետահարեա զնոսա • լեզուովն և բա
ճ • Ր • ՃՀՂ ցանկովն

ցախտագին դուր տուեալ կայեալն ալէօ
տրամ զնոսա. բղջ մնամք ալէ արևմանդ,
հերքելամ զ հոգլու նոցա. սատակեալ հար
հարուածոցն քամ հարքար ելեամ զնոսա. ծայ
նիքանն եղև եղև հրդեհեամ զնոսա. որ
զաանն որոտալ խոյզելգար սատրասա. ր
ժեամ զնոսա. և այլ ամ անօրինական
կրիաքն կործանեամ դաշեղմար և
ըմ չարութ ի զորաց նոցա. և և ա զծա
ուաջա քոմ ոմ ամ նդ րդ ծելը և ամ
զ ուղալը ոչանհեամ յերկինդ նոցա. և
յամ ավատարամնաց նոցա ամ յե
րևելեաց և յամներև ու թ եղց. քամն
զի քև ապահովանեալ և ազատեալ
մ. սաւ. մ որկցից զամենամբ զերրորդ
դու թ իզ յամ իծանեամն ամենայն.
Հով...

Ո քեզ յու սամ ...

Թ. Ի ... Հ ... գա

[illegible]

սատացես ինձ ի միւսայ ծուր եւ վատ
տէր իմ տէր. եւ մի՛ հրամայեսցես հր
եշտակին կապողանողին կապել զոտս
իմ եւ զձեռս սատանայ ած ած իմ:
Մի՛ ընկենուր զիս 'ի բոցն բոր
բոքեալ տէր իմ տէր. եւ մի՛ ծածկես
ցես զծանուցանելս 'ի բրբոքածան այ
ծոցի ած ած իմ: Մի՛ հանցես
զիս 'ի գետն հրեղէն տէր իմ տէր.
եւ մի՛ մխտաքշան կայծակնացն վառ
նեսցես զիս ած ած իմ:
Մի՛ տայցես զատանայել 'ի խորու
տարտարոսին տէր իմ տէր. եւ մի՛ ան
մահաղձան որոգայթն կշտամբես
ցես զիս ած ած իմ: Մի՛ ատա
տեսցես զերկնելեաս 'ի խաւարն ար
տաքինն տէր իմ տէր. եւ մի՛ արտաքսե
ցես զդուրմեղիս 'ի լալ ատամանց եւ
կրճտել ատամանցն ած ած իմ:
Մի՛ սպառնասցես զքաղցամանց յերկաթ
երկաթնաներմացն տէր իմ տէր եւ մի՛ դր

ՁՀԹ կեր

կեր զսպասաւորութեան սեղանոյ, յերկնաւորն Աստուծոյ
փառաւորելոյն ած ած իւրեան։ Այլ բանս այս
հանդերձեալ մխիթարութեան յերկրաւոր թագաւորութեան, և զի
բարեգործութեան արքայութեան թագաւորութեան, որոց
մեծ ծառայութեան որոց իմաստութեան և ամենա-
կեան ի զգաստութիւն փրկութեան զեր-
կեանս, և արժանի արդարութեան մխիթարութեան,
ի խոստովանութիւն արարչին, բարի կամաց
սրբոց և ամենայն փառաւորեալ որոց
զՀայր և զՈրդի և զՍուրբ Հոգին,
այժմ և միշտ և յաւիտեանս յաւի-
տենից ամէն։

Սուրբն ... Ի Գ կիւրակէին ...
... ընթերցուած ...

Յամէնիմաստն Այ և ամենակալ
բարերարէն, որ յառաջագոյն ամենայն
ըստ կամաց ի սկզբանէ արա-
րեր զերկինս և զերկիր. և որպէս
գեր ... ի խնամողութիւն իմաստու-
թեան մերում ամենայն արարածոց ...

ԺԶ			և

և աղաչեմ զքեզ տր իմ և ած իմ.
յուսահատութեան զխաւարեալ խոր
հուրդս և զմթացեալ ծածկեալ միտս.
քոյդ լուսաւորեալ առաւել աստ
զգայարանսիս. և ծաղկեա՛ սու. ծա-
ուալս անպիտանս զխորհուրդ Սատանայ
թեից քոց. Փրկութ անապական ած որ
փարատեցեր ՚ի մէջ անհուն հատ ման
գիտու ջրոցն փայլեցոյն առ փառս
քեզ զփառաց ... սուրբ արար.
մեզ ըստ ՚ի մեղաց զըղջմամբ. և սր
բեմ անքննելիս. տր իմ և ած իմ.
որ յայտնեալ ... կոչեցեր զլոյսն
ահին. և զխաւարին կոչեցեր գի-
շեր. զի ... մեղաց ...
... հ...
և հեղուցի յեղեղէն ...
գեթ ուծ և մարդասէր որ յառաջ
քան զլինելն երկնից և երկրի,
պատրաստեցեր զարքայութ՚ ՚ի սկզբանէ
սրբոց քոց. արա և զիս ար
ժանի

[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

անսպառելի է սա. մի կենդանի յիշեն զչան-
ցանկս իմ տէր. և անմոռանալի արարեալ մեր-
բարեաց զ մեզ [illegible] [illegible] ծառայ
իցս. աղաւթ աղօթամբ զանմահ [illegible] ծառ-
ոսն երկնից արքայութեան ընդ
ամենայն սրբոց. ընդ [illegible] փառաւ-
որութեանց զ հայր և զորդի և զհոգի
սուրբ հոգի. ամէն։

Աղօթք ողորմութեան երեք [illegible] ի [illegible] ։

Լ

երկնից մայրեալ [illegible]թեանց մեր
Տէր. և [illegible]
[illegible] տէր իմ և [illegible] իմ.
որ յայսմ [illegible] հրամանայեցեր ան-
բաւականութեան [illegible] ժողովել ի մի
ղալ [illegible]. յորժամ [illegible]
ցամաքն [illegible] բազ. [illegible]
բաւականք և [illegible] և ամ բարի
[illegible] յաղագս [illegible] ։ Ընկալ
[illegible] և [illegible]
թագաւորութեան ի հայրենի ծառայիւն
[illegible] [illegible].

ցոյն. և [illegible] 'ի [illegible]

[illegible]. Հայր[illegible] 'ի [illegible] ամն

մեր [illegible]. և զգործս [illegible]

[illegible]. մեծ [illegible]. այլ

[illegible] 'ի

[illegible] և 'ի [illegible]

մեր [illegible]. զի [illegible]

[illegible] զնա. և [illegible]

[illegible]

[illegible]. և [illegible]

[illegible] 'ի մեծ իմ.

զի [illegible] և մեզ գոյ

[illegible] իմ: Ամէն

[illegible]

[illegible]

[illegible]. և [illegible]

[illegible]. և [illegible]

[illegible] 'ի [illegible],

[illegible]

իմ. և [illegible]

[illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] այժմ
և միշտ և յաւիտեանս [illegible] յաւիտենից
ամէն:

[illegible]

Ս[illegible]

բանկյան լուսաւորեալցդ. չնորհեցեր
լոյս. չնորհեա՛ ինձ յաւուր և յան
համբերութ լուսոյդ. [illegible] մահուն
և բանսիս. և պահպանեա յինէն ըզ
միտս և զխաւարայր յանցանաց. և ա
նանց լուսաւորեա աստուածայնովդ ինձ
յարքայութեան ըզքո. ամէն. փա
ռաւորեմք զամենազօր Երրորդութի-
հօր և որդւոյ և հոգւոյդ սրբոյ.
այժմ և միշտ և յաւիտեանս յա-
ւիտենից ամէն:

[illegible]

[illegible]

Տէ
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

ამ̃ნ ·

[illegible] ·

[illegible]

բայց ցիմ է պատուան երկրանազանցութեն
նախահօրն՝ որով աքսորեցաք ՚ի
պայծառ պատուոյն և ՚ի փառաւորու-
թեանն։ Ս՝ անանձանց. զի նա մի
անշահ խառնեցան փոքր և թեթև
յանցանացն իւր. իսկ ես անթիւ և մե-
ծամեծ յանցանացս մեղանչեմ անդա-
դար. ուստի և մի պարգևան՝ որպէ-
ջեղոյս, բարձրագոյն յայտնեալ ան̃ուր
բանիդ. Աստ՝ ՚ի մէջ խաչելոյն արդ՝
աղաչեմ զԳթղ երկնայնամբ և անսահմա-
կան տէր իմ և Աստ իմ. ողորմեա ինձ
ողորմեցելոյս և մեղաց լուծելոյս.
Մի՛ Է վայր հարկանօք զպատուհասս
յորս փոխեցեր. և մի մատնես յան̃ի
ամենի՝ դատաստանացն. զորս առաւել զծերս.
զի քո եմ տէր և ՚ի քեզ յուսամ. և
՚ի ձեռն այսն ուն իմ արժանի եղէց ՚ի կա-
տոց յանցանաց. ուստի և հանդե-
պեցուսցես զիս տէր թողութե մե-
ղաց. և քաւութե յանցանաց. և

Հ՚Թ Մ,ս

մանանկեց առաքեալսն ի վերնատունն առանց արդարոց . և 'ի խաչելութեան ընթադրելոցն . զի Է. նուաճին Հանդերձեալ փառաւորեալ լինիցին զամենակալն տէրու-թիւն ի Հայր և որդի և Հոգի սուրբ Հո-գին . այժմ և միշտ և յաւիտեանս յաւիտենից ամէն .

Սուրբն աւետարանն Յովհաննու

Լ. Ր.

Ո՜վ երրորդութիւն անբաժա-նելի, անձնաւորելի, և ան-սկիզբն . որ յայսմ աւուր Հեղեր յանուն գործոց քոց, զոր սկսար ա-նել և կատարել . որ նշանակեաց Հանդիսանալ զ թաղումն ածեալ միաբանութեամբ . որ առաքինեցար ըմպելա տուեալ ըստ երևելումն 'ի վերին կենդա բերե սէր խաչին : Ի՜ւր առաջ անձն ես ամենամեծս անկեալ աղաչեմ զքեզ տէր իմ և ած իմ յա քո . և խոնդ-րեմ միայն փառաց երևեալ Հոգւ-

Տր լու

լուսոյ, եւ միայն փառաւորել ցնծութեն հող-
ւոյդ սրբոյ, եւ միայն կամաւոր չար-
չարանաց քոց, եւ միայն կենդանատու ար-
եան փառաւորեն, եւ ոտք բեւեռացն, եւ
միայն հեղմանն քրքրամաւորական արե-
ամբ որք արտասուաց, եւ միայն երկրպա-
գութեան թագաւորութեան եւ հրաշալեաց յա-
րութեան, եւ միայն կենդանական կեանքի
միջնորդութեան սրբոյ Աստուածածնին, եւ միայն
սրբոյ եւ քաջախօսութեան ամենայն սրբ-
ոց քոց, երկնաւորաց եւ երկրա-
ւորաց, որքեսն զիս յամենայն մեղաց իմ
մեղ եւ ազատեա՛ ի դատաւոր միշտ
գեհենին. եւ արժանի արա զիս
վայելման ծառայս խոստացեալ բա-
րեացն ընդ ամենայն սրբոց քոց. զի ընդ-
նոսին հանգուցեալ փառաւորեցից
զՀայր եւ զՈրդի եւ զՍուրբ Հոգին.
այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենի-
ց ամէն։

Լ. ... ...

Աս-

ԺԲ

Սուրբք և սիրեցեալք յամե-
նայն երրորդութենէն. հոգիք
հարկաւորք, գաբրիէլ, միքայէլ,
ուրիէլ, ռափայէլ, հրեշտակք,
հրեշտակապետք, պետութիւնք, իշ-
խանութիւնք, տէրութիւնք, սերովբէք
քերովբէք, աթոռք, հրեղէնք,
բոցեղէնք, լուսեղէնք, և այլ
ամ դասակարգութիւնքդ երկնաւորք,
որոց առաջի անկանիմ և զաւրդա-
րուղին ձերոյ առ այ, երկիրպագա-
նեմ և խնդրեմ'ի ձէնջ հայցել
'ի տնէ զթողութի յանցանաց և
քաւութի մեղաց իմոց. քանզի
ձեզ տուեալ է համարձակութի վս
բարեխօսութե ամ մեղաւորաց.
դուք մերք էք. և առ ամենայնն
մշտակայք. դուք անմարմինք էք
և անմեղանչականք. իսկ ես մար-
մնաւոր եմ և մեղանչական. դուք

ԺԲ ձբ ան

անմարմնականք են եւ անմահ զանազանեալ ն․
Բայց եւ մեք ըստ. ամէնուր եւ մ՛ի եւ մի. զանազա
նեմք. զերկու. ամէն մին եւ 'ի լոյս բնակէ,
Բայց եւ մարմնաւորացս եւ նիւթականաց մե
ղաց ծնած կենալ. չորս. ք թեթեւ եւ ըն
թացք եւ քնն զանազանս երկոց սոյնք. բայց
եւ ծնողացեալ մեղք. եւ զատուած եւ աւ
յանցանագունք է[.] ա որոյ անդամէ մեղ քանի զ
աղաչեսցէք զ վս բն ձեր. Հայցեսցէք
զթողութիւն թէ ք աղ ու մ յանցանաց .
եւ յետոյ բայց մարդ աստուած ընդ ընկերս .
ըստ 'ի թագաւորն ի կորուստ աշխարհս մի ան
ձանց աստուածացեալ քնն զերկին տէր առաջնոյն.
աշխարհս. այլ մի աղաչեցէք զաղաչանս
մեղաց ցեալ է ձեր աստ նամարդութ
մարմնանաց, սեմարտ ցեք խնդրելով
զկորուստ աշխա. ի զի վիրկոյ է ա ի մոլ,
ու զմիտս ի առաքեալն ձեզ որ 'ի յէր
կինաց. եւ ես ձեր մինչ որդ ու է որք է
ցոյց 'ի մեղացն աղօթս այգ մ յանցա
նաց, զի ոչ որեսցէք է ձեզ զառն ըմբ

Ճ. Գ. Ծ. Գ. | եւ ըմբ.

երրորդութեանց հայրն և զորդին և զսբ̄
հոգին. այժմ և միշտ և յաւիտեանս
յաւիտենից ամէն։

Աղօթք [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
նաւակատիքն [illegible]

Աստուածորդ կենաց և [illegible]
[illegible] [illegible] որ մեր
[illegible] աստուածորդեցեր [illegible]
[illegible] և [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], և [illegible] [illegible]
[illegible], և [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], և [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible] որ աստուածորդեալ
[illegible] և [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] և [illegible] [illegible]
[illegible]. և [illegible] աստուածորդեալ [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] և [illegible] [illegible] և [illegible] մեր. և
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] և [illegible]
[illegible]. այժմ և միշտ։ [illegible] [illegible]

Յա[illegible] ցուցման [illegible]
[illegible] սրբոյն Գրիգորի [illegible]

[illegible]

Ը[illegible] մարգարէութ[illegible]
[illegible] և փրկիչ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

քո զանոխակալութիւն և զմարդա-
սիրութիւն ցուցանել. գթա՛ յիս մ̃ղ
զի դու ես միայն մարդասէր։
Ապրեցո զիս զանկեալս ի մեղս.
զի դու միայն ես առաւնոց մեղաց։
Հանեա զիս ի տղմոյ անօրէնութեան
իմոյ զի ընկղմեցայ յանդունդս յատակաց։
Փրկեա՛ զիս ի թշնամեաց իմոց.
քանզի ահա՛ իբրև զառիւծ գո-
չէ և մռնչէ կամելով կլանել զիս։
Արդ տէր իմ փայլատակեա զփայ-
լատակունս քո. և կործանեա՛ զը-
զօրութիւն նց. երկիցեն և խա-
ռնեսցին յերեսաց քոց. քանզի ան-
կենդան են և ոչ ունին զօրութիւն կա-
առաջի քոյ տէր. և ոչ առաջի երե-
սաց ամենազօրաց քոց։ Տեսանէ զզօ-
րութիւն նշանին խաչին քոյ տէր. և զար-
հուրին. և ամաչելով ի բաց հե-
ռանային յոչնչանանէ որ կարգեալ առ-
քեզ։ Ողորմեա տէր կեցո և ապրեցո
Տէր զիս.

զի ա.վ̃ զի ՚ի քեզ ապաւինեցայ.
հա՛ն ՚ի նեղութէ զանձն իմ. զի
մի՛ իսպառ կորուսցէ զիս նենգա-
ւորն որ մարտնչի ընդդէմ ծածուկ
հնարիւք. որ խորհրդոց ես տ̃ր, և
քննես զսիրտս և զերիկամունս,
սրբեա զսիրտ իմ և զխորհուրդս ՚ի
պղծոյ և ՚ի պղծոց խորհրդոց. զի մի՛
իսպառ կորեայց ՚ի յաւիտենական
կորստեանն. Որ կարող ես ա̃ծ,
ողորմեա ինձ ա̃ծ իմ. տո՛ւր շնորհ
արտասուաց մեղուցելոյ հոգւոյս.
ո՛չ զի լուացից զբազմութի մեղաց.
զի ապրեցայց ՚ի ձեռաց անողորմ
հրեշտակաց որ արկանեն զամբա-
րիշտսն ՚ի հուր գեհենին. Երա-
նի թէ լայի հանապազ աղաչէի լալով
զքեզ ա̃ծ զի մի՛ անարժան գտայց
՚ի ժամուն յորժամ գայցես. և մի՛
լ̃այց զահաւոր զձայն զայն, թէ
Ե՛րթ ՚ի բաց մշակք անիրաւութե

Ձ̃ղէ ո՛չ

[illegible] է [illegible] եւս [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] աստուածոց մեղաց · շնոր
հեալ [illegible] մեղաւորիս յաւիտ[illegible] յայս
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] հրեշտա
կաց եւ հրեշտակապետաց, մարգա
րէից առաքելոց եւ մարտիրոսաց սրբոց։
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] · [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] · [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] · եւ [illegible] [illegible]
[illegible] եւ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]։

[illegible] [illegible] [illegible] Գրիգորի [illegible] [illegible]
[illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] · [illegible]
[illegible] [illegible]

յիս եւ ողորմեա՛ ինձ ։ փրկեա՛ զի ա
՚ի բազմաց թէ անօրէնութեան լեալ,
քանզի անարգեցի զքո բարիսն
զոր արարեր յիս ՚ի մանկութենէ իմ
մինչ. զիս զախտամարս, զաղքատս, եւ
զամենիմաստս արարեր անօթ եւ զի
ութեան ։ յանձնախաւսեցայ յիս շնորհին քո,
եւ լցոյց զքաղց իմ եւ զծարաւ իմ ։
զոգւոյց եւ լուսաւորեաց զխա
ւարեալ միտս իմ, եւ ժողովեաց
՚ի միաւորութիւն զհոգեւոր բանս իմ,
եւ ելից ՚ի ծոցս իմ ։ Լ՛ւս ժամ երկեր աստ
զանձեմ եւ աղաչեմ՝ անձկանօք եւ հայ
ցեմ խոստովանութեամբ զքոյդ մեծ
բարերարութիւնդ ։ կատարեա՛
յիս զխոստովանս շնորհի քոյ եւ այս
հեա՛ զինս ՚ի զանձն քոյ ։ զի
զարմացեալ տարցես ինձ յոյժ որն
յաւիտենից ։ Մ՛ի՛ բարեկամաց ինձ մի՛ր
դառնայր ։ զի ոչ հանդուրժեմ ամօթ
նաւեայ քոյ յաղագս այսորիկ առաջ
ծովէ ջեմ

Ի. Ա.

Ս[illegible] ար և ամենահաստա-
տելոյ՝ բանից զարչս արարի
իմաց բանական գիտու-
թեան բանականաց լինելոյ գոհանալ զան-
ճառ ակնէ քոյում ամէ. գովել և պաշտա-
մել զքեզ և արժանապէս գնալ
'ի Վաճառանապարհս ըստ 'Ի պատուածոր ար-
դ-ար՝ երկնային Տիրեամ առ-ծիւ բազմա-
մեղս քոյոյ մարդասիրութեան. զի
երկնային եւ մեղօք՝ զեղխեալ անօրէ-
նութե և զազիր գիջութե զմար-
մինս իմ ապականեցի: Իբրև յա-
ւալ կառկամութե ած ընդ հօր ՙ
մեզ հանձն եցար բնակել ընդ հողե-
ղէնս. եւ ընդ մարդկան շրջեցար
ընդ մեղաւորաց. օ՜ն զի տր զմեղս
իմ եւ թե եթ եւ այժմ զծանրաբեռնեալ
ըս. ծանրաւորս հայցեմ 'ի քէն, զի
ծածկեալ ապաշխարութեան:
'Ի քէն հայցեմ բաւական ողորմ

մ̅ա̅ տ̅ր̅

տէր աղբիւր կենաց, լուսաւորեալ
զայնպա արարածս երկնից լուսով գիտութեան
քրիստոսի ամենակարողին հօր քո, ծագումն
անճառաբանելւոյ լուսոյ, կենդանի որոց
աղբիւրն զ.քեզ, կերակուր անմահա
ութենէ, կենդանութեան յաւիտենից,
Տրով Հոգւոյդ սրբոյ, Հաճեա ըզ
պատրաստեալ ձեռնատեսեալ արարածս երկնից
որ ձեռնալեալ եղելեալ գործոց ա
նօրինութեան. ուղղեալ ըստ ամենայնի
զօրութենէդ զանազանեալ խորհրդոց
իմ չար ուղեկանելն ամենայն կենա
ցըս. Խրատէ ճշմարտութեան և ճանա
դայթաքումն, մերժեալ յինէն զխաւ
ար մթութեան մեղացս. Ո եղեւ լու
մեղօք յիշեալ քո ամենակալութեամբդ յահա
գինս ամենուրեք յայտնապէս ահեղ մեծի
դատաստանին. այլ կենդանեաց նմա
Հանդերձեա. և լուսաւորութեամբ ուսանելոց
լեալ յարդարութեան և ուսուցիչ զա
նօրինութեան չար գործոց. Խնդրեմս
ԺԷ չարչա

ըսալն անձն իմ ի նմ ☉ ի՛ւ եւ արարչից
մեղուցեալ անձամբս․ աղչեաղչեմ այս
տէրդ պղծեցայ յանառակութեն ․
զրկեցայ ՚ի հայրական բուայս․ Ջըն
ջեցի զձեռագիր որդեգրութեն կնե-
սայ․ Չհաւատացի զ հաւրյան իմաննա
կանն ․ ՅՍԻ․ սրտիւ կարդամ առաքեզ՝
ամենասուրբդ ամէն ․ վասն գեղոյս Օգ-
նական․ վերանո որերդոյս բժիշկ․ տէ
րէ տարբերութեանդոյս ․ կորուսելոյս
խնդրող ․ մոլորելոյս եւ գերելոյս
դարձուցիչ․ աղաւն եմ ամենեցուն
որք կարդան առքեզ․ Տ՛էր տա-
ռապելոյս եւ տարակուսելոյս գերելոյս
՚ի սատանայէ զմեծ քո զողորմութիւն․
Ի՜․ Հա՛ հաստեալ եմ՝ ի դուռն մա-
հու չարաչար գործովք իմովք զա-
նըս իմ՝ ի վէր համբառնամ առ-
բարձրեալ տէր եւ բարերար․ Հայ
ցեմ՝ ի քէն բայց զդուռն ողորմու-
թեն մեղուցեալ հոգւոյ իմոյ․ որ
մէ բայեր

բացեր ա(ստուա)ծ ապաշակելին զդուռն դրախ-
տին քոյ, և մի՛ ամօթալից դարձու-
ցաներ զնա ՚ի քո՛ առատ ողորմու-
թէ. զի գինն եմ մեծ արեանն քոյ. յի-
շեա՛ զիս և ողորմեա՛ ինձ աստուած.
Որ անեղ և անսկիզբն ես. ան ըս-
տեղծ և արարիչ ամ(ենայն) արարածոց՝
որ ո՛չ աշխարհս տանել զքեզ կա-
րէ. և ո՛չ երկինք բովանդակել
կարեն. ՚ի վեր ես քան զերկինս
և անքնին քան զծովս. Երևելիք
և աներևոյթք բովանդակեալ են
առաջի քոյ: Դու արարես ամենե-
ցուն և հրամանաւ քո՛ կառավա-
րին ամ(ենայն) արարածք: Դու աղքա-
ցուցանես և դու մեծացուցանես.
Դու սպանանես հարկանես և բժշ-
կես: Դու ես ամ(ենայն) իմ և փրկիչ մե-
ռանդերոյս ՚ի սատանայից. առող-
ջացուցիչ հիւանդաց մերոց. Ըն-
դունող աղօթից և կատարիչ խնդ-
մէ դրոցա

դրօ՛ծաց ։ Նայեա՛ց տէր ՚ի պաղա
տանս մեր և ընկալ զիս մարդասի
րութե՛ քո ։ Մե՛ծ բարերարութե՛ քո
խրատեր զիս ․ և մե՛ծ սրտմտութե՛ քո
յանդիմաներ զիս ․ զի դու ես տէր
և արարիչ ․ հայր և ստեղծիչ ․ և ես
առ ո՞վ երթիցեմ զի օգնութի՛ իմ
՚ի քէնէ ։ Հայեաց ՚ի պաղատանս
իմ ․ և ընկալ զիս մարդասիրութե՛
քո ․ զի քեզ մեղայ և զքեզ աղա
չեմ և զքեզ խոստովանիմ ։ Մե
ղայ յերկինս և առաջի քո ․ մի՛ ըստ
դատաւորական տանջեր զիս ․ և մի՛ ըստ
դատապարտեալն պատուհասեր ։
Այլ ընդ կամարարս եկամաց քոց
ընկալցիս ․ և ըստ պահօղս պատուի
րանաց քոց պահեա՛ զիս ․ զի թէ ըն
ռանց ներելոյ զբաղում յանցա
նաց իմ քննես ․ ապա ընդունայնէ
ինձ խոստացեալն յարութե և հուր
գեհեննին է ինձ ժառանգութի ․
մե և դա

և զգաստարկու բանտուիս իմ և զձայն
դեղ զայլ ամօրհնութիս իմ խնդ-
րեսցես յինէն, այլ երանեմ զե-
ղերգսն յորդորոյնց: Ձայնեմ որ 'ի
պարզամտես իմ և ընկալ զիս մարդա-
սիրութեամբ: Ողորմեա ինձ որ
չանաչաւացեոյն, որ պատանեցին, որ
մաքրասէր որբին. և զթեմ յիս որ յա-
նաւաւակ որդին. և որ անապակին
շնորհեամ բաղդամ յանձանաց իմոց
զթողութ թէ: Ի՞նչ ասել զիս որ զհայ
հոյենջն և զ հալածիչսն. զբարդաատ
ցոյ զէ ասէ ար մեղաց յոչայց իմոց. բաց
զաչս իմ զ լուսեալս երկրորդին զան
կեա է երկնայինն լուսաւորն. և բա
կեամ զմխրաճերեալ լեզուս իմ 'ի
բանդ ասանայց: Մաքրեա զ միտս իմ
'ի չար և 'ի ամեն խորհրդոց. և ա
զի ընդ զանազան անդէ իմոյ բարե
րարս և բաղդմոց ու կե կի իմոց օրար
ինձ: Եւ յաւէ խնդնեաւ ամէնէ. ամէն.
մզ ամա

ამაღლებულ-ყოფილ-ყოფილხარ ღ̃სა . და არს ათჰერ
დ̃ასაოსაბსაკ̃ნ დ̃ა ოღლეყოფილ-ყოფილხარ : ა̃ ჩ̃
ოჩბე ღერელაჲ ჰლაოპალელაკ̃ნ ღ̃სა
ყანიდ-ჩიმიანიებრ . და არს ანინიებრებრლ ოაან
ჭანიათვნ მიარნიებრ : ა̃ ჩ̃ ათაოკაოლრ ჰრდ
ჭ̃ საჯ̃ეს-ჰოსებრ . აჟლ ფირკებაჲ ღ̃სა ჩ̃ჰლ
რაყებალ ჩ̃ ოვკნ , ჩ̃ ჰრაჰოაებალღბ
აოვნ და ყორდ-აინვნ ჴარაჵჩ-ინჩვ ,
ჩ̃ ჰაინაოპადორდ ნიდოლ-ჶჩნ და ჩ̃
კრჭიებლ ააა ჩანვნ : ა̃ რნაკებვ
ღ̃სა ლნდ კაოპარარა ჩამავჭოვ ,
ყაინაინვაკაინ კებაინაინ : ო̃ ჩ̃ ლნდ
ნოსჩნ არჟაინჩ ბოქჩვ ფ̃ ჰანიალოლ
ფაოლაჭ̃ორბე ღ̃ ჰ̃აჟლ და ღორდჩ და
ღ̃ბ ჰოდჩდ ამჳნ :
ა̃ ღო̃ ჭ̃ ოოოოლ ჩოოოოოჭ̃ ოკბოვნ ბბრბჩ
ოოოოჲ ო : ა̃ ა̃
მერე ჯ̃ ცა̃ ბრეჩნჩ და
ბრკრჩ ჩჭჩოაინ კენიოვ
და მ̃ჰო . დაოოაჭ̃ორ
კებნიდ-აინიაოვ და მერეე
მჩ̃ ლ̃ვ

ւոց, քս ած, յոյս և ապաւէնն հո-
գւոյս իմոյ՝ քեզ խոնարհ. հեղուցա-
նեմ զերկրպագութիւն. և մատուցա-
ցանեմ զփառաւորանացն մաղթանաց:
Ի ձեռն պարգևելոյ ի՞ հայցուածոց ի-
մոց. որ միայնդ ես առանց մեղաց.
որ միայնդ ես սուրբ և ՚ի սբս հան-
գուցեալ. որ միայնդ ես գթած
և ողորմած: Ողորմեա՛ ինձ ած ըստ
մեծի ողորմութեան քում. և ըստ բա-
զում գթութեան քում. ջնջեա զա-
նօրէնութիւնս իմ: Ստեղծիչ իմ
ողորմեա՛ ինձ և ածհեռան զիս. երևեցո՛
զերեսս քո՛ առ իս և հաշտեա՛ ընդ իս
ապրեցուցիչ իմ. դարձի՛ր առ իս և
երևեցո՛ զերեսս քո. և յիշեա՛ զիս
յարքայութեան քում. Դարձ առ իս
ած փրկիչ իմ. և դարձո՛ զարտա-
սուս իմ ՚ի ծ լինելն: Մի՛ յուշի
մեղաց բարկանար ինձ և մի՛ դատա-
պարտեր. երեսաց քոց լինելն:
Ժ. Դ. մի Մ՛

Մի՛ լաւ կու է է կը՛ երթալ երգել ս

և մի՛ որսամոլ էն է կոչ ծաղր լինել

ներ զի ա: Մ՛ի՛ յանցխոհեմ ըն լեզա

նար լինել. և մի՛ մեծ չեր զ ճարտիս լեմ.

և մի՛ պատրաստ ութեր զի ս ընտ լինել

անօրէնութեն: Մ՛ի՛ լինիր պատրաստ ըսպ

կամաւոր լինել. և մի՛ յանցխոհեմ ...

չեր ... Մ՛ի՛ ըստ մեղաց լինել

որ...ցեն. և մի՛ ըստ անօրէնութեան

լինել հաւատացեալներ լինել: Մ՛ի՛ ըն

կենու ր զի ա, երեսպաշտ լոց. և մի՛

լուսերեր ... յանցանաց լինել. և

մի՛ դատաւոր ... զի ս ...ք ես լինել

կին զ խոհեմ որ անուղղայ եմ և յան

ցանոր ...ն է և ան...

... եմ յանցմէ: Ո՛վ Տէր ...

... հզօր և անփոփոխական. որ զ յան

ցանս թողես ...

թող և ինձ զպարտիս մեղաց

և անօրէնութեան ...

զի ... յայս

Ա.Բ. ... ժամ

ժամ երեւեացի, յորժամ ինձ ողոր
մեցար․ որ ըստ մարմանի ողորմութե
քում, յորժամ յիս ցուցանես զեր
կայնմտութիւն քո, որ արժանի եմ
բիւրուց տանջանաց․ զի զամ͞ն աւու
րս իմ անառակութե՛ անցուցի եւ
ոչ կացի ’ի հրամանս քում։ Ո՛րք
քաղցրացուցեր ինձ բարին եւ քաղցր
թագաւոր․ եւ հաշտեայ ը͞ն բազմա
մեղիս․ եւ մի՛ դարձուցաներ զե
րեսս քո յինէն․ եւ մի՛ խոտորեր բեր
կութե ’ի ծառայէ քումմէ։
Մ՛ի հայիր յանցանաւորութիւն
իմ եւ ’ի պղերգութիւն։ Մ՛ի՛ ա
նարգեր զիս եւ մի՛ թողուր զիս․
եւ մի՛ ըստ մեղացս հատուցաներ զիս․
այլ թէպէտ եւ զամենայն հոգեւոր
սրբոց անպիտանեցի իմ ծառայութե,
եւ անառակ գտանեցայ Տ͞ր. ամտու
գթած յիս ամենեքեան իմ ողորմած
եւ անշնորհաւոր․ եւ մի՛ ապականեր
մժ զհո

զհոգի իմ գեհենական տանջ-
ումանց յաւիտենականաց. այլ
զիս այնաւր մարդասիրապէս, երկայ-
նամիտ լեր առ իս. և ներեա յան-
ցանաց իմոց. և շնորհեա ինձ ժա-
մանակ ապաշխարութ. ինձ և զղջու-
մըն արտասուաց. և ուժ տուր իմա-
ստա է խորհել զօրէնս քո՛ 'ի տուէ
և 'ի գիշերի, գործել զբարիս և
առնել զարդարութիւն առաջի ե-
րեսաց քոց։ ամէն առանձնական աղբերց
տէր դաշտ էմ. խոստովանիմ սրտիւք իմով
կորզամ աղբերց քս ած միածին
որդի այ, կերպարանն անեղին և
համագոյ հ՜ր հոգւոյն. որ յաւիտենէ
'ի մարդասիրութենէդ քում ամէ, կա-
մաւ խոնարհեցեր յանձնառու զառայգ
և առեր զծառայի կերպարանս.
և անպարտաւորեանդ յաղագս դատա-
պարտութեն մերոյ համբերեցեր
մինչև ց չարչարանս խաչի. և մահու-
մժա յանձն

յանձին առնելը մ͞ե փրկութեան առաջնորդ-
ծառայք ոց: Վ͞ս որ զայսպիսին
սէր ունելով առ ազգս մարդկան և
կամելով զի ամ մարդ կեցցէ և՛ ի գի-
տութիւն ճշմարտութեան եկեսցէ, գթա-
և յիս ՚ի բաշխմամբն գ. ժամ և
մարդասէր տ͞ր. և կամեցաւ ը͞ն իմ
փրկութ͞ե և արիւն իւրն ողորմու-
թ͞ե եղկելւոյս և թշուառականիս.
որ առաւել մեղաւորեալ եմ և ո-
ղորմելի քան զամ մարդիկ: Ո՜վ ի-
մ՚է և մի որ անիրեցին զէն ՚ի բո
լոր արարէ իմ մէ. և ոչ է մի ժամ
յամ զօրութէ իմ մէ պահեցի զպատու-
իրանս քո. այլ պղծութ͞ե և
զբօսանօք անօթոյ զանառակս իմ.
և առատեցի խոտորեցուցի անօթութ-
զամ կամս իմ. առաքելի իմ աւանդեալ
սերման և անօրէնութ͞ե իմ բազմ
ացաւ. և ոչ գոյ իմձ յոյս փրկու-
թ͞ե. և տեղի ապաշխարութ͞ե բաց մի
մ ժը այն

այն յուսացեալ եմ՝ ի քո բարերա
րութիւդ. և ապաւինեալ յառատա
ողորմութիւդ։ Նա՛ արդ անկեալ
բողխմամբ աղօթանայ աղաչեմ ըզ
քեզ. պաղատագին մինչ չև եմ կո
րուսեալ. և մինչ չև է ժամանակ
դարձի իմոյ հասեալ. շնորհեա՛
ինձ ապաշխարութիւն. և յառաջ
քան զմահն արձակեա զիս ՚ի
կապանաց մեղաց իմոց. և անտես
արա զանթիւ անօրէնութիւնս իմ.
Որ ամենայն բարութեանց ես տէր. և իշ
խանդ ես թողուլ զմեղս՝ ծածկեա՛
զամենայն անօրէնութիւնս իմ քոյով մե
ծութեամբդ. և մխիթարեա՛ զվ չարան
կեալս և տառապակոծեալ հոգի
իմ. և արժանաւորեա զիս յայսմ
հետէ ըստ կամաց քոց բարեպաշտօ
րել զքեզ և ս պաշտօնասիրութեամբ իմոյ
ժամանակս. Եթէ կամիմ՝ բռնա
դատեա զիս. և մի՝ թողուր ՚ի կամսն
մտց ան

մարդախնամ և երկայնամիտ առ արա-
րածս քո. և յաղագս [illegible] ձեր
[illegible] [illegible] [illegible]. և յառաջ
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. և
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], և [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] իմ [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] քոյ
[illegible], երկայնամտութեան [illegible]
և [illegible]: Մի՛ ընդ [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
և մի՛ ընդ [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]:
Մի՛ ընդ [illegible] և [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. և մի՛ ընդ [illegible]
[illegible] և ընդ [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]: Մի՛ ընդ [illegible]
[illegible] և ընդ [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. և մի՛ ընդ [illegible] [illegible]
և ընդ [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Ն. [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

զնա յասին Երկուց առաւօտանայն և ար-
ըմբռնել յասին Հասին քեն առ ալեքսանդրոսին յուն:
Փրկչին մեր Ոչ 'ի մեռելոց յարութեան. և
ալելուիաւ 'ի յաղթութիւն ասնայնական ար-
Թագաւորն զմեռեալն 'ի մեռելոց յարութիւն և 'ի Հա-
ևոյա զգալըրդ որդւալըն : Մ'եր մեր
Ժեռս զնա 'ի ջու՛ դալ հոսումն. և մեծ՛
ոտն ելեր ասունելեր յերկնային կեն հետ-
ևոյն: Մ'եզ ասերլաւ քեին Հասնելեր զնա
'ի Հայրենին Ժառանգութեան, և
մեծ՛ զըմբռներ զնա յերկնային Հայրսա-
նեանց: Մ'եք կարոտ ազատեր զնա 'ի
ըն՛ ասելոյ աւետարանի ուրախութեանց. ալլ
չնորհեալ հրեշտ ընդ արժանաւորսն,
և ընդ կատարեալ սրբութեն, մերժեալ
ևալ ըմբռնելոյ ա Հրեշտակ ընդ արքայ
ըն յորդւ. և ազգաց երկիրս և ալ
լուսաւորեալ կալ արժանի ընդ Լոյս մի
ըմբ փառաւորեալ Հօրն և Հոգւոյ
Թագաւորութեանց, մեծ՛ անմահեալ 'ի
դասատանաւին ընդ Ժառանգութեան.

Մեկ Եէ

და მის' ჰაოთოუფამისეფ ჩემისა დიდისა ს-
ჯულის ამაღლებისათჳს. და მის' ამის
ქრისტიანობისა ღმრთისა სიყუარულისა ამისთჳს
და აჰამნის დაამტკიცოს ქრისტეს Ⴊ. ჯდ
ოროოდმეა ჩემმა ღმერთმა ჰამყოფმა.
ქრისტე. და ღვთიშობელისა ჩემისა ქალისა
ოუთხეთ. ღმერთ ომ ქრ' მამისა და
ღმერთ ძეთ ძისა სულისა. ღმერთ სუ
ლისეთა ქრ' ღუთისმან. და ღმერთ ჴამმა
ღმერთა ქრ' ჴამმიგ ერთ ჴე ყოველთა
ამრთ ოდეთაძისთეთ ჩემმა ოდეთაძისათ.
და ოდეთამოფილსამიერ ქრისთითეთ ყოვ
ლამდეთ ღუთთა ჴე ლოსამეღმის ე-
რთმის ოდეთეთ, ღმერთ ნოუმსნ ჰამეფ
ყოფ ჴე ლეფელიგ ეფოუსამნოეფ ყოვლისა
მეფე და ყოვლისეფა ოდეთოფის ეთ.
(!) ქე ღმერთ ნოუფისნ ჰამსიაწყოფისეა
ქრისთით მამისა ფამსიწამისა ეფორთა
ფოუთმეთ. ამჯმე და ამინ და ყამის
ამინანისა ყამეჭა
ამინსეჯ ამსისა.
მ ჯ ს Ⴊ. ႡႨ

[illegible]

[illegible]

Լ. Բ.

Ամենակալ տ՟ր՝ [illegible] և

[illegible] ա՟ծ [illegible]

[illegible]

[illegible]

զօրութեամբ. և առաւօտս եղիցին ոչ
կենդանին զի ես առաջնորդ երկնային
՚ի խնամահ՞ ամենեքեան զի դատաւոր է. դատողն ՚ի
կենդանեաց զի ամենայն է. զի հօրն իմ
՚ի տօնս տօնեսցեն զի ցրուեսցէ խնէք. ա-
հաւատեալն ՚ի խաչեալն զի ոչ տու-
նէ զմիամտեալ լուսոյ. զառ հօրն իմ
՚ի յորդորեալ զի ամենայն են. երկնային
՚ի հրեշտակաց զի անմարմնոց.
սատանայի ՚ի դժոխս զի անմահացաւ է։
Այս իմն դու քարոզեր և ես
ոչ լռեալ յորդորեմ ամենեցուն ցնծալ դադա-
րեալ յայսմ զերծեալ ամենայն յաւիտենական
նայիմք, որ իմ իմն գալուստ է
՚ի քեզ։ Այս է իմն որ զօսամփոփ
քո ամենակարօղ. և զհօտս քո ամ-
բարշտեցուցանէ։ Ո՜հ սքանչելի գթարու-
թիւն դատաստանաց քո. մի՛ առ-
ժամանակեայ մեղաց լսելեաց ամենայն
շնորհաց քո. մի՛ հեշտութեան մարմնոյս
՚ի հոգւոյն ամենայն աղօթս. այլ դա
մ ... ամենայն

սամոյն զո՛ւ ուսուցանէին զիս եւ ես ա՛յ է
ծնապական էի. ամբողջական ու՛ չգիտ
մբ. արեան քո՛ մի՛ անտես առներ.
վս̃ բարեխօսութեան սբ̃ ածածնի
ծնողի քոյ եւ ամ̃ ընտրելոց քոց ո-
ղորմեա՛ եւ մի՛ անտես առներ. վս̃
բարեխօսութեան սրբոց քոց մի՛ ան-
տես առներ զծառայս քո. այլ դը-
թեա՛ եւ փրկեա՛ յայս անօրէն կենցա-
ղոյս յերեւելի եւ յաներեւոյթ. եւ
յետ ամենեցուն երկրաւորաց, ամ̃ ընդ-
դէմ [illegible] հանդերձեալն. եւ
ողորմեա՛ այնոցիկ որք աշխատեցան
եւ երախտիք առաւելեալ են ի մի
[illegible] զանձանս, եւ քեզ փառք
[illegible] իշխանութիւն եւ պատիւ
այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից ամէն:

[illegible]
[illegible]
[illegible]

Ով որ անեղծ ես և անստեղծ
և արարիչ ամ արարածոց.
որ ոչ երկինք բաւեն քեզ զ
+կալել և ոչ երկիրս զորպէս
սուրբ է քո. քանզի ՚ի վեր ես քան
զերկինս. և անդր քան զծագս.
և ամ երևելիք և աներևոյթք
քև են հաստատեալ. և քոյին հր
րամանաւ. կառավարին ամ արարածք
՚ի քէն. աղքատացուցանես և դու
մեծացուցանես. հարկանես և դու
բժշկես. դու ես սքանչելի և ձեռացն
լոց ՚ի խոստովանութեան. և ողջացուցիչ
հիւանդացելոց մեղօք. ինձ ողորմեա՛ ցո
տր զօրութեան քո և յուսոյ իմոյ ։ ֏ ես
տր զինուորացն իմ որ թագաւոր. որք
ես փառաց. զի կարի մեծաւորն աշ
խա մեղօք. և յաճախեցեալ անօրէ
նութ. և հաստատեալ եմ հողեղէն
և աղտեղեալ մարմնով. զաղաչեմ
և ամօթալի երեսօք կամ առաջի
մեծա ամե

ամենատեսա առաջոյ դ։ Եւ ծ. արդ դու
տէր փառաց եւ ողորմած. զի ես մեղայ
ծ. որբացս կոչեցայր, որ ասացեր թէ
՚ դառնալ ամենքրիստոնէին մեղք եւ կեցցէ
ցեն. զմեծ սիրօքն քո [illegible] զեր [illegible]
Լ. երդ եւ ահա առաջի քո յանկեալ
աղաչեմ եւ խնդրեմ ժամեւեր լուալ, զի՛
կեցցեր զմեղս իմ բազմաց. եւ մի՛
դարձուցանես [illegible] անդրէմ մեր.
թէ կամայ եւ թէ յանկամայ. զոր
ինչ մեղայ՛ թէ գիտութ եւ թէ
անգիտութ. եթէ բանիւ եթէ
գործով. եւ թէ յանդգնութ ինչ մե
սամեռութ եւ [illegible] ութ մե
ղայ. զի դու տէր ամենայն ես զթալ
եւ թողուլ զմեղս բազմաց. այլ եւ
յանդ [illegible] եւ [illegible]
բանեւ [illegible] չենոքհեց.
զի [illegible] խնորհս
[illegible] թէ քո. եւ բազմածաւ հայցել
[illegible] մի՛ [illegible] շնորհաց
մեր քոյ

քոց փառաբանեմ. և հաւանամ զաւր ո-
ղորմութեանց քոց կարօտիմ. մի՛ ընդ-
պատճառապարտսն պատուհասեր. և մի՛ ը
դատապարտեալսն դատիր։ Այլ
ընդ կամարարսն կամաց քոց ընդ-
կալ. և ընդ պահողսն պատուիրա-
նաց քոց պատուեա՛. զի թէ առանց
ներելոյ զյանցանս իմ քննեսցես, ընդ
դժնեայնէ ինձ յարութեան խոստ և-
մինս. զի հուր գեհեննին ժառանգ
գութիւն իմ. զի եթէ դատապարտ
ութիւն իմ դատիցս, ապա երանի
չեղելոցն ՚ի մայրէ։ Այլ նայեաց տէր
իմ՛ [illegible] զթութիւն իմ և ՚ի [illegible]։
և մի՛ մերժեր զիս յորոյ բարութեանէ քում
մէ. զի մի՛ շատ զմեղաւորութիւն իմ արդա-
ցի. և հանապազ զհոգւոյս ապաւինեա
ցուցի. ոչ եթէ միայն շնորհաց,
այլ և զպարգեւաց մեծութեան։ Նմա
արդ տէր լի եմ զեղս ՚ի մեղաց. և մեղ
րեմ յախտից անօրէնութեան իմոյ. և
Միգ արդ

արքեամ՝ ոչ կամաւ ըստ որս և զպտու-
նկելս արդարացուցեր. և ողորմեա՛
ինձ ոչ քանանացւոյն. և շնորհեա՛
ինձ ողորմութիւն ոչ զամ արժանին.
և բնակեցո՛ զիս ՚ի դաստ արքայութեանց.
և ՚ի խորհրդանս սրբոցդ անմահ անձն քոյ.
և քեզ փառք և գոհութիւն յամէնի
տեանս յաւիտենից ամէն.

Նորին Ս. Հօրն Տ. Ներ. Յ. Աղ.:

Խ

Լոյս ՚ի լուսոյ անճառ արարչականդ
անձն որ լուսաւոր ողորմութեան
քոյ լուսաւորեցեր զարա-
րածս քո. և ՚ի հաւատ աստուածութեան քոյ
հաւատացեալ զի առաւել մեղաց և
զանցդ խոստովանութեան. Ա՛յ ՚ի
խնդրեմ զաց զողորմութիւնս, ոչ
անարժանս ամենայն բարերարի. զամենայն
զանկեալ մեղօք բազմիմ արարեցեր ՚ի մեծ-
զաց և զայրով բեռամբ գոյութեան
դրախտականս բայեր նման. և այդ ՚ի մ
Ճ. Ա. Մեղ. ամեն.

առեալ զպարգեւս այս ջանալոյ նմին,
կալ զամենայն ազգս է. երեւեալ և ցեւ
[illegible]
և լոյս լինել կարող [illegible]
քոյ մանաւանդ ի հաւատս [illegible] ամենայն
նեցս. և [illegible] փառաւորութեամբ
զամենայն [illegible] յաւիտեանս
յաւիտենից ամէն:

Աղօթք [illegible]

Ա.

Յ[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

բաւգողունասորին ։ Տ՛ր բժշկեսցէ
զանբժիշկ ախտաժետ քո՛ ազնիւ բազմա-
բերք։ Տ՛ր պղծեսցէ զծառայս քո՛
արդարութեան լուրջն այն ։ այլ պահեսցէ
զայգին քո՛ վայելչութեան զոր տնկեաց
աջն քո՛ ։ Տ՛ր հաստեսցէ զթագաւորութիւն
կործանելի հասցէ ։ քոյ՛ զոր մեծ և պա-
հաւկան արժանաւորդ քո՛ ծառայութեամբ։ Տ՛ր
տացես խորհրդակաութեան տաղաւանաւկի
քոյ՛ զոր գու խնդրն եղեր նաև ա-
պետս և առաջնորդս ։ Պաշտօնեայ
զ ընծան տր յա՛ ։ գոհանամ և փառա-
ւորեմ զ հայրենիս մերոյ յաւէն քո՛ն ։
զի արժանի արասցէ զանմահական
ի բազմախոսանս արարահանու ուրա
խաւնաւ առաքեալ քոյին շնորհիւդ ։
զի անուն երկինց յաւ աշխատ քո ։
և այդ աւրու երևեցոյց երեւսաց
քոյ։ Տ՛ր մերձեր զիս տր ։ մ՛ն
մեղաւ ինձ ի գայսաբեան խնամ
առաքեալ ։ այլ պահեա զիս տր ան
մ՛իզ իբրև

Երբեւ հայր՝ երբեւ հովուէ. զի մի՛
հեռացուցէ ՚ի մէր իմ հայրութենէ զոր
ծոցոյ իմոց ընդ չարաչար գլորեաց մեղաց
իմոց։ Երբեմնեցո՛ որ զհովուրհաքո՛ ՚ի
ծառայաքո՛ և բժշկեա՛ զհիւան
դութիւն հոգւոյ և մարմնոյ իմոյ։
Ամենայն զի որ ՚ի մեղաց իմոց՝
՚ի բնաբանութեանց և ՚ի մնացուցեալ
յանցանաց. և թէ ոք զմեզս իմ ծու
լութեան և ցանկութեան. և պահեա՛
զիս որ ՚ի պիտորմութեանց առաջնոյ եր
կիրաղի. քաղ և անլինել հողանաւոլ հան
ցեա ՚ի յորսաքո՛. բերցեա զհեռա
ցեալս ՚ի քէն առաքելոց. զանձնանուէ
զգործս իմ թողցես. զպարգեւեա՛լ
՚ի պարտիս իրաւանցքոց ընդ մեղուցեա
և ՚ի մեծ քո երեւեցի։ () Գու թ
ամբողջոյ քո մշտնջենաւոր. զպարգեւ
լեալս ՚ի հիւանդ յանցանաց արձակեա՛.
զկապանս մեղաց իմոց ի զէս. յարութիւ
թութեն ձեռնապարզ իմն ասս
մի ինչ նորոգեա՛

նորոգեամ · զանազան յարկին քոյ պսակա
րառանեամ · և հաւատովս տր ս զիս տր
ածայնիս սիրոյ քոյ՝ սիրել զպատուէ
րանսս քո · կենալ ի հնազանդ ապաշխարհսքո ·
մեռանելով զմեհ քո մտանել ի կեանս
քո, ուրախանալ ընդ կամարարսք քո ։
Ի Յսմ տր և փրկարարեամ յիս զամենա
ռալ ցանկութեանս իմ · բժշկեա մզ վէրա
ւորեալ հոգւոյ իմ · առաւող ջայգ զհի
ւանդացեալ մարմնոյ իմ · առաւող ջա
յի և մերձեցայ զ հաւատս իմ · ցուցանես
զ չարսիս իմ · ծողողեսցեամ զբարութիւն իմ ։
Սէր զպատկաստուածութ իմ ։ Ընկալանեմ
ամէն ես քոյ տր և խնդրեմ զ թողու
թիւն բազում յանցանաց իմ · ց · բնակալ
զպատուաստանս իմ · բաշխեա զ յանցանս
իմ · ողորմութեամբ զմխիթար իմ · լուսա
ւորեա զմիտս · երգով իմ · կատարեա
զմ զմտածմունս իմ ։ Ձաւանել և ս կամ
յատուկ աւուրեաց տէր իմ յա · զան
կեալ կենդանեամ · զխորհրդայս ի Յսք
մեր նա

նամանօրյն գեղեցկանաեաւ ծրագ զգաւ
մեղաց. վերոյ զկախեն յանցանաց.
յամպարշտականեաւ 'ի դառն մահուանց.
և աղաւթեաւ յանձնարարութ սրտանմանաց:
Եւ երր ամէն' վերականգուտ և պահա
պան անմեղին իմոյ. պահեաւ 'ի չարէ
ճաց. փրկեաւ 'ի մարդկային վշտաց
ձանաց. յաղթեաւ հակառակորդաց,
և կացօ զկես քաջ և ընտրեր ըննել 'ի
մեջ պատերազմողաց: Պ. օրհնեցեաւ
ինձ քառասարան ընծա մեղաց ատա
քինայ թող քաջուէ. համբերել
վշտաց, և համբերել քո' անձայլին
չարչարհանաց: Ս. ահկանայութա 'ի մեծ
մահմենից. և ոչ յուշմարէ ունիմ
բժշկութի. բայց թէ քո' բարեխոս
և աղաւթաւ աչաց ահաւասարի,
զոր արժանիցես 'ի դատաստան զգալ
րոլ, ժառանգեսցէ 'ի կենդանի կորու
սեալս: Եւ ցայտեսցէ ինձ յաւ
րենից այդ որ հանեցէ յանձանձն
մի Թ կո

ჴორცთა: სულ ჴაცს ’ვითარცა ხოლ
ქმოვს ქ ღვ. მოციქ ალმოსავლეთისა თუ
ჴაცსა და ყოვლისფერი ზეცისა: სულ
სახლიერ მთავარი ადამიანთა ამისა
თუ ჴაცსა და ღმერთისა: სულნი
ეს ოვთ ? ? მართლისა ესე, თუ
მოქმედება ყოვლი ხორცთა: სულ ჭეშმარ
ეს მათ ? ? სახლისა და სოფელსა,
ლთ ?? ამით ? ღმერთი
?? ? ქ ???
? ? ? ? ?
? ? ? ? ?
? ? ? ? ?
? ? ? ? ?
? ? ? ? ?
? ? ? ? ?
? ? ? ? ?
? ? ? ? ?
? ? ? ? ?
? ? ? ? ?
? ? ? ? ?
ლ ? ?

զանկեալ սանդղեամբ քո՛ վերըս
տին. և արժանի արա՛ անձայնին շը
նորհացդ և երանական ձայնոյ երգ
չասաց և մնոց յարքայութիւն քո.
և ուրախ եղեց յանձ փրկչիդ իմ.
և գոհանալով փառաւորեսցեմ զՀ
հայր և զորդի և զսուրբ հոգին. այժմ
և միշտ և յաւիտեանս յաւիտենից
ամէն.

Ի զրոց. Մակարայ վարդապետի աղօթք հօրն.

ԻԲ

Սզաչեմ զքեզ տէր՝ թող
ինձ զմեղս իմ. ով կա
մին եթէ ասես թէ մե
ղայ՝ ասեմ թէ մեղայ զի մարդ եմ.
ողորմեա՛ ինձ զի անձ եմ. Ա՛ ամենա
ցըն որ զէ այրեալն աղօթք և եկեր ողոր
մեա ինձ. եթէ մարմնոյ ասայիր թէ՛
թէ մարմնոյ էին։ Նաև զի նա՛ք յանձ
անին յայդ ուսցին հանգստ երկրաւոր ճանապար
հորդեցին. և զի զրաւք ողորմեսցես
մ յա՛ն քար

ինձ ՚ի հայեցդ այդմանէ՝ որ մեղօքս
եմ. քաղցեալ. մարդարէն եսայի
զքեզ կանխասացեալ հոգւովն ապա
ճէն ծարաւեաց կարդաց. և ոգի
թալկացելոց, որոյ սիրտս պապակե
ալ է. լցուցիչ և ամենայնու բղխումն
որ ՚ի տառապելոցն՝ աղաղակէիր. որ ոք ծա
րաւի իցէ եկեսցէ առ իս. ծարա
ւի եմ և պապակեալ է սիրտ իմ. ՚ի կե
ղահոս աղբերէդ սրբոյ . որում
տենչացեալ կարօտանամ: Որդ. ժա
մանեցի՛ զիս յանձանձելլ քո՛ պիտո.
վ՞ճ պարանչելի ողորմութեն քոյ. զի
պարանչելագործ որդ ած ես. և պարանչե
լի առնես նախահայրքն մեր հոգւովն.
արդ ցո՛յց ինձ զպարանչելիսդ ինձ
անճառելան ծառայիս քոյ. և քեզ
փառք յաւիտենականս ամէնս

Լ. զօրքս և պատրաստեալս ան ամ ըմ. ԵԲԵԵ
Ժ. Լայեալ:
մ լը

Խօ՛կ

Տ ած զօրութեանց՝ աղաչեմ զքեզ բարերարութիւնդ· ժամեմ և հայցեմ ՚ի քէն· տուր ինձ [illegible] ապրեցուցիչ ոգի նորոգեա, ապրեցո՛ւցիչ ինձ ՚ի հրեղէն ծովէն · և յանդնդային հրահրո սատանայից · յանշէջ [illegible] և յանմահն · և յանվախճան տանջանաց փրկեա · զի դու ես տէր ած որ [illegible] ածային ծած կեցուցեր · և ՚ի ծառայս կերպարանս եկեր · [illegible] ՚ի քէն [illegible] և [illegible] ՚ի ծնունդ [illegible] այժմ աղաչեմ զքեզ՝ ողորմեա ինձ ՚ի [illegible] զի յորժամ զգենու ինձ ՚ի [illegible] աղօթեմ, [illegible] և [illegible] հանէ զիս ՚ի [illegible] ինձ [illegible] ած [illegible] և [illegible] զիս [illegible] որ հանապազ [illegible] զիս ·

մ[illegible] զի

զի Է պիտանաւորեան փառաւորելոց ցիս
՚ի բարձրանալն զհայր և զորդի և
զսբ հոգին. այժմ և միշտ և յաւի-
տեանս յաւիտենից ամէն։

Սորբին աղօթքն ասա ... , զոր Գրիգորոյ
տաթևացւոյ. ԽԱ Դ.

Սաղաւեմ զքեզ տէր ած ամե-
նակալ. և զօրհնեմ
զանուն հաւր մարդասիրութեան
թէ զի. որ արժանի արարեր զանարժան
ծառայս քո, ժամն ելեալ ՚ի ժամ
գիշերոյս. զոր նա էր տէր ամենքին հաւան
և զայսցուցեր զերեկոյ. զոր այսօր
պահեսցես զիս ՚ի կարծեաց ցնորից.
և յերկիւղէ երևելեաց և աներևու-
թեան թշնամեաց. և ամրացո ՚ի զու-
նութեան զիմաց. ՚ի բնութեան թէ բե
լիարկաց. ՚ի կասկածելի առաւօտականաց գիշերի. ՚ի
ծանրութեն խաւարական լիւնականաց. ՚ի պղծութե
չնահածոց. ՚ի ընթացք զուէ մարդ-
կային. ՚ի յաղանդոց հայհոյութեաց. ՚ի մաղթ

խորհրդոց. 'ի յաղօթեղի մնայունեց.
'ի ցասականական չարեաց. 'ի զզարհուրա
կան քնոյ. 'ի դաւանն երազոց. 'ի զար
հուրմանաց չարեաց. 'ի յանփորձանակն
անդրձից եւ 'ի յայլ մա̄մ կրից չարեաց.
Ո՜ն հրամանեամ զծառայս քո ամենա
կեցոյ ց շնորհեա̄դ եւ քո ամենա
խնամ ողորմութեամբդ, չըջապատեսցոյ
աւրացոյ յա̄մ կորստեանց զանձնեն հան
դրսատարանէս. յաջ եւ յահեակ. 'ի
հիւանդս եւ 'ի հարուա̄. 'ի յարկս եւս
եւ յարեւմուտս. 'ի յերկիրս 'ի վերը
եւ յերկիւր 'ի խոռնորհ. զանակս հրեշ
տանջանաց աղաչեմ տ̄ր 'ի բնակարան
ծառայիս. տուր ինձ տ̄ր լուսաւոր
խորհուրդ. եւ արթնութեան մտա
ծութե զգայարանացս. զի զա̄ արթ
մամբ եւ արթուն խորհրդով հան
գեայց. եւ գոհութ̄բ փառաւորե
ցից զամենազօր Երրորդութ̄դ. այժմ եւ
միշտ եւ յա̄ւիտեանս յաւ̄իտենից ամէն:

Մ. զօրհնս գոհանամն վասն փառաւորէ տէր աստուածն ։
որ նախախնամութեամբն առաջնորդեաց է ինձ իշխեալ ։

ԻԱ

Հայր մեր որ յերկինս ես և հայր
ամն մերոյ յիսի քի. որ զամ գոյ
ացուցեր յանէից զանմար
մին և զմարմնաւորս բնութեամբ իմս և զինքն
ն առ որ արարածս ՚ի ձեռն միած
նի որդւոյ քոյ համագոյակցի ամե
կ առարչելոյ քո քեզ. և հոգւոյդ սրբոյ
բոլոյ. որ եղանէ ՚ի քէն անճառա
բար և առ ային հաւասարելոյ եղանա
նի բնութեն. զքո բերելոյ յինքեան
ըն. որդւոյ ծագմամբարարութեան նմանութեան
առ բնութե։ Մրդ աղաչեմ զքո օրհ
բարերեաց. և զարդ և իշխողութեան.
և հայցեմ. ամենայն առատ գթութեց
քոց, շնորհեալ թողութիւն մեղաց
և քաւութիւն յանցանաց կենդանեաց
և մեռելոց մերոց հանգուցելոց. և
որ ինձ. և որք աղաչեն. հաստ ինձ հայր
մեր

ալ ալ.եալ են․ որ մինչև յոգիս և ՚ի
մարմին վէրս հաստատեցեալ են որ ՚ի
մէնջ եղեալ պատճառն, և որ ՚ի խա
ռանեայծ․ որ յայլոց հարկէ․ որ ՚ի
հակառակ և ՚ի չար մտաց․ որ զինչ
և ինչ չար հոգւոյ և մարմնոյ զոր
առ մեզ արարեալ են, քո՛ տէ՛ր սուր
բոյ բարերարութեան թողութիւն
շնորհեսցես յայս կեանս և ՚ի հան
դերձելումն․ Ած նորահն և խնամ մեղա
ճորտս և խնդրեմ ամենեցուն և կեն
դանեաց և ննջեցելոց թողութիւն
շնորհեա․ որ մի իրաւ մարդասեր ես․
այլ բարի, քո՛ անքննին մարդասէր ո
ղորմութեամբ․ վասն զի ես անարժան
եմ ՚ի քէն տէր ողորմութեան․ վասն զի․
զուամ յանցանաց իմոց․ զի անչափ
անօրինեցայ չարաչար վասրուք ի
մուք․ յայդ ամայ առաջին մարդոյն
մինչև ցայսօր․ Տէր մեղաք և չարիք
որք կրին առ մարդիկ կամայ և ա
ՄԼԹ կա

կամայ կենաւ է և անգիտութբ ․
ամ՛ մեղք՝ ամ յանցանաց մեղուցել
եմ աստուածն ածուծեմ եզ քոյ զամա
ճոտրս կենաց իմոց ել ջնջս համա
պատ տրսոտ հայելով մեղս և յա
րոս և յամ կենդանեաց նեխս տակ անջեքս
հանապազ աղօթս եղով լսել ձզ նա
չարութեն և պղծութե․ ընդ նոյն
հանապազ ՚ի տառապանս է, յամ չար
երանահաւրութե, ահեղոց տեսչ․ ու ի,
՚ի բանիբարատանս ՚ի նզովս, և յոչ քարի
աջքի աղաւաղանց ի նա անօրէնութե ․
Ձեռնօքս հանապազ յանիրաւութի․
և յանարժան ձեռնարկութիս ։
Ոտիւքս հանապազ ընթանայի ՚ի
ճանապարհս անօրէնութե ։ Ոտքս
յաջքի ս աջքի չար մտածութե իմոյ
հոսրդս յոտքս մինչ ցերեկս չ եր
յիս առաջ ջուր է․ ոչ հոգ առյ և ոչ
մորմոյ․ այլ ամ պղծեալ է աջքի
աջքի մտօք և անօրէնութե որ ոչ

գոյ թիւ։ Լսէ՛ արդ՝ մինչ և ստա-
ցեր առ ամէն գոյ հուր, եղկելի որ
զբաղմամբ է յանց յանցաւոր կեանս։ Ո՛վ ի-
մաստ կայ արարածոց թիմ յայտնի եւ առա-
ջի ծ առ ծնկաց էր կամաց քոց և զան-
գործս իմ տեսանեն աչք քո։ արդ ես
ամբարշտաց գործոց, պարտական եմ
որք, լցեալ ամ մեղօք, յերկնս ան-
կեալ առ այն մարդասէր քեզ, խոստո-
վանիմ ծածկեալ իմոյ զմեղս ... է
յանցանաց և խնդրեմ յամենայն ա-
ղօթից զողորմութիւն։ Ամենայն մեղք
մարմնական որ ընդ մարմնոյն ամենայն
նէ. ես իմ մի բանիւք քոյն զամ մեղ
մին որ ի քէն ստեղծեալ է՝ և որ
յառաջ մինչև ցայսօր մեղաւ իմ
է ի մէջ երկրի, զամենայն արարեալ
եմ ... հանդերձ թէ և յետոյ թէ.
և զամենայն մեղս որ ընդ հոգի ամենայն է՝
ես եմ հոգւով գործեալ. և զան-
զամեն հոգի որ ի քէն ստեղծեալ է՝
մե՛ Ո մինչ որ

որ յաւիտենից մինչև ցայսօր. Հոգէ
կեր յանցանաց գործեալ է ՚ի վր
երկրի, զամենեսին ես արարեալ եմ
անօրէնութիւն և չարութիւն։ Մերդ
մեղայ անօրինեցայ յանցեայ և մե
ղայ յամենայն և պատուիրանաց քոց ես
ոչ անսացի. մեղայ ամենայն զգայարանօ
քս. հոգւովս և մարմնովս Հօրդ
երկնաւորի ընտանեցուցանել զիս՝ արդ
չեղ երկնից և երկրի. մեղայ ամ ըղ
ձայարանօքս հոգւովս և մարմնովս
վրի անօրէնութեան չարաչարանօք. և ան
մեղ ամբ արարածոց. և ամ մբ անօրէ
նակեան խորհրդովն զոր ՚ի մտի իմ մե
ղանանօքն կատարեցայ։ Մեղայ
ամբ հոգւովն ամ զգայարանօքս. հո
գւովս և մարմնովս, մերժեալ զիս
նորոգութիւն որդեգրեալ, որ Հօրդ երկ
նաւորի։ Մեղայ մերժանակաւն գը
րացի հեշտականաց և հեշտանականա
ւորաց բացահայտանցաց և բազմանապատիկ
մ մեծ մեղաց։

ւ բոց։ Մ՛եղայ սբ կուսին մարիա-
մու ածածնին. և քեզ որ կուսա-
նին. և անձամբ խորհի դոյն որ յիմ-
մանեց։ Մ՛եղայ սրբոյ յովհաննու մկրտ-
չին և սրբոյն ստեփաննոսի նախա-
վկային։ Մ՛եղայ սրբոց առաքելոց
և մարգարէից. և նոցին որ քրիստոսա-
թեցն։ Մ՛եղայ սրբոց հայրապետաց.
և նոցին որ սողոմոնեան. և կանոնաց
և պատուիրանացն. և հեղմամբ որ
եանցն։ Մ՛եղայ սրբոց միանձանց.
և նոցին ճգնաւորաց կանոնադրութեանն և
վարուցն։ Մ՛եղայ ամ քրիստոնէից.
իմոց և օտարաց՝ կենդանեաց և մե-
ռելոց։ Մ՛եղայ սրբոյ աստուածայնի շ-
նորհիցն։ Մ՛եղայ հոգւոյ երկնաւորու-
րին որդէգրութեանն։ Մ՛եղայ փառաց եղ-
բայրութեան։ Մ՛եղայ սբ հոգւոյն
վերստին լուսաւորելոյն յաւազա-
նէն։ Մ՛եղայ սբ խաչին որ եդեալ
եմ ի հայր և ի որդի և ի սբ հո

մկգ   գին

գլխն 'ի մէջ մկրտութեան։ Հայր երկ
նաւոր ոչ իշխեմ մատուցանել զքեզ իբ
րև զՀայր. կամ ընդունել 'ի քէն
պարգևս իբրև զորդի. վասն զի չեմ
արժանի կոչել քեզ որդի. զի կորու
սեալ եմ մեղօք զորդեգրութիւն զոր
'ի քէն ընկալայ բազում փառօք.
և զող ջախոսհութ զուրբութեան և զամ
ցեց զպատուիրանաց քոց օրէնս։ Ես
ոչ իշխեմ մատուցանել իբրև զվարձ
կանն և զմշակ. զի ոչ եմ վաստակել
զաւագութիւն. կամ սերմանել զար
դարութի. զի 'ի քէն վարձս պահան
ջեցից։ Ես ոչ իշխեմ մատուցանել իբ
րև զծառայ՝ զի չեմ երկրպագեալ
'ի հրամանաց քոց որպէս օրէնք ծառայ
ից. այլ իբրև զանօրէն. և իբրև
զուխտադրժաց. որպ ամ չարրեաց պար
տապանս. որպ ամ մեղաց գործոց. զայս
օրէնս քո կոխեցի. զուխտ պատուիրանն.
քո արհամարհեցի. ապստամբեալ ա ու
մխող ամ

տր ՚ի բարեգործութիւնս քո։ Ի նէ սրբ՝
ծուր գոյ իմոյ ժամ բանիւս զմե զօրէ
փառակեալ բերանիմ․ զի ամօթ եւ նա
խատինք եմ տյ երեսացդ․ հանապազ
իմ չարաչար վարուքս ․ իմ անուանել
անօրէնութեանս։ Ոչ այս միայն ունիմ
զդառնադառնանս առ ամենակալութ եւ ա
նախանձեալ աղաչարկեմ իմ․ մի՛ վ̃ իմ
չար․ եւ հայցս եւ անհամար պարտուցս ,
զոր արարեալ եմ՝ ողորմեա՛ եւ զմեծ
զողորմութիւնդ ՚ի չար դարձուցաներ
՚ի վերայ իմ ՚ի վտ զի ոչ վայելէ ողորմ
ծեիդ անարգողիս լինել ․ կամ զ թա
ծեիդ՝ անգթութ․ ոչ վայելէ մարդա
սիրելիդ ամենամաքրասիրութ․ կամ ան
մեղաչարիդ ողորմակալութ․ Հա՛յր եր
կրնաւոր՝ տր իմ՝ յանհամար յանցա
նացս, զբո՛ մեծութիւն անսպառ չար
չարութեանս՝ զանմեղ անեղծութիւն ունիմ
առ քեզ բարերարդ՝ ողորմեա՛ ինձ ։
Տր հոգւոյս յանցանացս՝ զ հոգին
մյսէ   տծա

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]։
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]։
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]։ Ո [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]։
Ո՛չ որդին՝ ոչ Հայր և ոչ Հոգին սու-
րբն բարեխօս։ Ո՛չ Հայրն՝ ոչ որդի
և ոչ Հոգին սուրբն [illegible]։ Ո՛չ
Հոգին՝ ոչ Հայր և որդին սուրբն բա-
րեխօս։ Ո՛ [illegible] [illegible] զերկնաւոր
[illegible] և զերկրաւոր [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]։ [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] և [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] և [illegible]․ [illegible] և [illegible]
[illegible]․ և [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

խնդրեմ զթողութի. Նոյնպէս և ամ
պարտապանաց իմոց. և [illegible]
քո ծառայիցն աղաչականաց իմոց ա-
մենեցուն. ծնողաց իմոց և եղբարց.
և քերց. և ամ ազգատոհմի իմոյ,
որ [illegible] մարդա-
սէր որ Աստուած [illegible] չարչա-
րանօքդ աղաչեմ զքեզ, ողորմեա
ամ [illegible] [illegible] և
ապաշխարութիւն [illegible] մեղա-
ւորաց. Ո [illegible] ամ
[illegible] [illegible] և
՚ի [illegible] ՚ի [illegible] ՚ի [illegible] ՚ի [illegible]
[illegible] և
[illegible] Ս[illegible]
[illegible] ամէն
[illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible] և [illegible]
և [illegible] և [illegible]
[illegible] և [illegible]
[illegible] Ս[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

՚ի բանս այսոց, և յաղօթողութեն մտա
ծութեց. այլ պաշտօնեայքն երկնաւորք
և ամենայն յամենայն ժամ գիտէիք և ամենայն
հասկացին զխոստմանց։ Տէր յաստուածոյ
տէր խոստման ծնեալ զպերճութեն հոգւոյ
և զքերովբէութե աշխարհի. զպայծառութեն
ծածկութեց և զբարերարութե ամենայն։
և ամենայն ազգաց աղօթեն յուսով հաւա
տոց և զհաւատ ... տէր հ
հանգստեան աստուածութեան ...
...
... ՚ի ... և ՚ի ... ։ Ա ...
... տէր զբանն հաւատոյ ... և
աղօթիւք. ... ...
... և ... զ ... ...
... . տէր ... ...
... և ... ... ։ հո
գի ... և ... ...
... . և ...
... ։ ... և երկնաւո
... ։ ... տէր ... ...
ի ... ...

մեղաց, խորտաթաւեջ ծովուն հեղձ և
ցանկականն կենցաղես, ի լոյս աչաց
ի հանդերձեալումն շնորհաց և ի շա-
ռիլս արքայութեան ծանուցանի. շնոր-
հեա ինձ լոյս աչաց և հասուցումն ար-
տասուաց սուրբ մեղաց, և սարսափու-
մին անկերպեաց. դարձումն անառակաց
ճանապարհ կենաց, և անդադատելի
ապաշխարանաց: Մեղաց դիւ ուր ի պահ-
պանութեան ի պատերազմաց քոց. ի ծածու-
կայեալ որոտմանց ի խաւարաւ. ի խաւարում
պատուէրպանդ. և ի յաղթութեան ամենայն
նոյն մեղամբ, ի մաքրութիւն և պայծառ
տեսութեան հոգեւորականաց զերծեալ
զայրացեալս և զ բռնութիւն մաքրութեան
ցանկանս, աղօթք հասարակաց զմեղաւոր
դարձուցանես, զերծեալ դողացու-
ցանելս և զոհաբերելոց ամ ծածկելոց,
զդատապարտեալս անթառամ զմեղս և զերծ
կարապետս աղքատաց նահատակեալս ցանես,
անկարօտս դատաստանաւ դատելոց և

 զար

զարդք լուսոյ մշհաւատոյն, զեկամուտիրսն
զպատճէնս և զառաքինութիւն սրբութ-
հանաւէս, զարդարութեան փառաւորութեան
և Տէ ամէն քաւիչ նախաստեղծեալս ,
զմեկնեալսն սրբոյս և զծննդութեան
կենդանութեան զարդարութեան, յիսուսի կեն-
դանութեան զդասուն փառօք և ՚ի յանձանձ
փառաւորեալ հայաստանեայս , զօգնեան ՚ի
քերդ բնակարս և զայդ ինչ ՚ի քեն ՚ի
բայց մեղուցեալ և ՚ի հուր դեհենոյն
ամուսնոյս, Յայնժամ բարեխօսաց և
մարդասէր փրկչէս, զի թէ ՚ի հրոյն
նորին զերծեալն որք Է մեծ աղօթիւքն
հաւատալ ՚ի քն նորին զորս զը
նեղեալս արտաքսեալ քն. և ընդ նոցա զմեզ
ուսուցանիցէ յաստուածային մեծ ողորմութեան ՚ի
քերդ. և թէ զՄ աղաչեսցուք յաւիտեան
նոյն. զեկեղեցին և զաղօթս. և Տէ ամ
մէջ քաւիչ զկամեալ և զերանելին
ձայնին լուսեղէն աչաց, եթէ նոյնպէս որ
նոյն հօրն իմոյ ։ Պարզ. ընկալ
մ. դ. ա. զա

[illegible] და [illegible]
[illegible] და [illegible]
და [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] და [illegible]
[illegible]
[illegible] და [illegible]
[illegible] და [illegible]
[illegible]
და [illegible] და [illegible] და [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
ლოცუაჲ [illegible]
ლოცუაჲ [illegible]
ლოცუაჲ [illegible]
ლოცუაჲ [illegible]

ამენ [illegible]

Ա. զօրթիք առ տր մարմինն քրի. Ա
Կ. արձեալ ՚ի մարմինն քրի. Գ
Մ. սբ արձակման սպասաւորաց բնն. Դ
Մ. սբ արձակման պատարագ բնն. Ե
Մ. սբ տմ աշխարհի. Օ
Ա. զօրթիք առ տր խաչին. Է
Կ. արձեալ առ տր խաչին. Է
Կ. արձեալ առ տր խաչին. ԺԵ
Կ. արձեալ առ տր խաչին. ՃԵ
Ա. զօրթիք առ հայրն ած. ՃԻԱ
Ա. զօրթիք ՚ի դէմս որդւոյ. ՃԻԲ
Ա. զօրթիք ՚ի դէմս հոգւոյն. ՃԻԴ
Կ. տր ձլ առ հայրն երկնաւոր. ՃԻԿ
Բ. ներգեմ որդւոյն. ՃԻԼ
Բ. ներգեմ հոգւոյն սրբոյ. ՃԻՕ
Ա. ո տր ածածինն. ՃԻԽ
Ա. ո տր ածածինն. ՃԻԲ
Ա. ո տր ածածինն. ՃԻԺԵ
Ա. ո տր ածածինն. Ճ2
Ա. ո տր ածածինն. ՃՊԱ
Ա. զօրթիք առ տր ած. ՃՊԲ
մծդ Ա.Զ

Կիւրակէն առ որ ամ ։ [illegible]
Ու որն մեր յսի քս ։ [illegible]
Մն ամանոր կերակէր ։ [illegible]
Մն երկուս շաբաթի ։ [illegible]
Մն երեք շաբաթի ։ [illegible]
Մն չորրորդ շաբաթի ։ [illegible]
Մն հինգ շաբաթի ։ [illegible]
Մն ուրբաթի ամանոր ։ [illegible]
Մն շաբաթի ամանոր ։ [illegible]
Ու երկնային զօրացն ։ [illegible]
Դրէթք մն ծննդապարհի ։ [illegible]
Աւխս յորդագոյն անմահին ։ [illegible]
Աւխս դ դ չմանն ։ [illegible]
Ը դ չմանն եւ ամենահրաշին ։ [illegible]
Աւխս ամենայն հրաշին ։ [illegible]
Աւխս դ դ չմանն ։ [illegible]
Մն դ դ չմանն եւ արտաքարայ ։ [illegible]
Ու որն մեր յսի քս ։ [illegible]
Դրէթք փոխման Համբարձմն ։ [illegible]
Մուխն ջերմ ... ։ [illegible]
Աստուածածնի առ որ ամ ։ [illegible]
ՄԾԳ [illegible]

Ս. Դւթջ մն գիշերոյ ։ Խս. Ա.
Ս. Ղձթր սարկաւագ. վերգպնի։ Խս. Ն.
Ս. Խ. կենդանանացն մե ըրց։ Խս. Հ.

Յիշատակարան Տառեւնիս։

Օժանդակութեամբ Ամենազօրն երրորդութեան, և բարեխօսութեամբ սրբուհւոյ Ածածնին, և ամ սրբոցն այ, եղերեւ վերջացաւ փոքրիկ գրքուկս աղօթից՝ Նշա տին և ՚ի փառս վերոյ գրեալ երեք սրբեանն երրուեն և մի Ածուե՝ հօր և որդւոյ և սբ հոգւոյն. որ է օրհնեալ յանզրաւ յաւիտենս ամէն։ Արդ որք հանդիպիք սմա ասսոց միտք, կամ ընթերցմամբ, յիշես ջիք ՚ի տր զաղօթ մատենիս զնա Հասան Սարգիսս. և զ հանգուցեալ որդեակն իմ զգէորգն. Ս. Յև զայ խատաւոր մշակ տպագրութեանս զՏէրլէթն և զԱբրահամն ։

ՌԾԵ Կ,ա

Նամ և վերջնամ յիշատակ[ս] և գրոց
բաղդրող մատենիս Յ. աշխատասէր
որդւոյն իմ Գ. Սարգսեան ։
Նաև դուք որք յիշէք զմեզ մի-
ով հայր մերիւ, ձեզ յիշեսցէ
ի Տէր Քրիստոս Ամէն ։

Ի մատենիս այսմ այսոր մեան ։
քեզ մի ամենին ած բան ։
Ամենայն անուամբ յանուանս ձան ։
վասն և պատուիրան յանձին եան ։

* Թըւական Հայկազեան ։ *

Նոյեմբերեան տասների ի ըմ ամսեան ։
Յամ և երկերեակ յորել եան ։
[illegible] ի հազ մին հազար եան ։
[illegible] Թ ական արամ եան ։
Ն[illegible] Թ[illegible] չեկամիս որոն նեղ ։
[illegible] պահպանեցես անեան նեղ ։
[illegible] ի ամբողջման ամն այր գեղ ։
բայց և Լ[illegible] յուզած ի գն անել ։
Ի սեպտեմբերի ԺԵ ։

ՌՃԿԳ
[illegible]